

Eivind Myhre

‘To jenter og en gutt, da snakker vi!’

En studie av menn, seksualitet og kjærlighet i gutte- og jenteblader

**Masteroppgave i tverrfaglige kulturstudier
med spesialisering i kultur- og kjønnsstudier**

**Institutt for tverrfaglige kulturstudier
Senter for kjønnsforskning**

**NTNU
Trondheim 2011**

”To jenter og en gutt, da snakker vi!” En studie av menn, seksualitet og kjærlighet i gutte- og jenteblater

Resymè av oppgaven – Eivind Myhre

I denne oppgaven undersøkes det hva slags dominerende forestillinger som finnes om mannlig seksualitet og kjærlighet i gutte- og jenteblater. Jeg ser også hva slags brytninger og forhandlinger som foregår mellom disse dominerende forestillingene. I tillegg til å analysere meningsinnholdet i bladene, ser jeg også bladene i lys av tidligere forskning på mannlig seksualitet og kjærlighet. Bladene jeg tar utgangspunkt i er guttebladet Mann og jenteblaget Cosmopolitan.

I kapittel 1 forklarer jeg bakgrunnen for analysen. Her kommer det fram at seksualitet og kjærlighet gjennomsyrrer mye av populærkulturen vår, og er tema for både forskning og alminnelig samfunnsdebatt. På bakgrunn av dette kan derfor medietekster egne seg for undersøkelse av kulturelle konstruksjoner av kjønn og ikke minst mannlig seksualitet og kjærlighet.

I kapittel 2 utvikler jeg et analyseapparat og legger det teoretiske rammeverket for analysen av det empiriske materialet. Diskursanalyse og hermeneutikk brukes som den overordnede tilnærmingen. I tillegg presenterer jeg i dette kapittelet også mer empirinær teori som for eksempel maskulinitetsteori og skeiv teori.

I kapittel 3 tar jeg for meg det mer konkrete metodiske arbeidet i prosjektet. Kapittelet inneholder metodologisk refleksjon og jeg diskuterer undersøkelsens gyldighet med hensyn til forskningens troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet. Jeg gir også en presentasjon av bladene når det gjelder historikk og fakta. I tillegg til dette kategoriserer jeg innholdet og legger frem generelle inntrykk av bladene i dette kapittelet.

I kapittel 4 og 5 analyserer jeg bladene som er mitt materiale, samtidig som jeg setter tekstmaterialet i lys av tidligere forskning på mannlig seksualitet og kjærlighet. I kapittel 4 undersøker jeg tekster som omhandler menn og seksualitet i guttebladene, mens i kapittel 5 ser jeg på tekster som dreier seg om menn og kjærlighet i jentebladene.

I kapittel 6 oppsummerer jeg hva som har kommet frem i de to analysekapitlene. I tillegg gjør jeg noen videre drøftninger basert på analysedelen og mitt prosjekt som helhet.

FORORD

Først og fremst vil jeg rette en stor takk til veilederen min, Agnes Bolsø. Din store intellektuelle kapasitet har bidratt til mange gode faglige diskusjoner og tilbakemeldinger. Ditt inspirerende engasjement og din faglige innsikt har gjort prosessen veldig spennende, og har fått meg til å tro på mitt eget prosjekt.

Jeg vil også si takk til Jørgen Lorenzten for gode samtaler og råd underveis. I tillegg vil jeg takke Mann og Cosmopolitan som har bidratt med blader til prosjektet. En spesiell takk til Ingeborg Heldal i Cosmopolitan for den positivitet og behjelpelighet du har vist i forhold til prosjektet underveis.

Jeg vil i tillegg takke de foreleserne jeg har hatt på instituttet som alle har bidratt til å gi meg større faglig innsikt underveis i prosessen. Jeg vil også takke instituttet i sin helhet for å være så åpent og inkluderende som det er. Helt til slutt vil jeg si takk til alle de flotte og oppegående menneskene jeg har vært så heldig å bli kjent med i løpet av studietiden.

Eivind Myhre
Trondheim, mai 2011

Innhold

Kapittel 1: Innledning – prosjektbegrunnelse og tidligere forskning	1
Menn, seksualitet og kjærlighet: forestillinger og prosjektbegrunnelse	1
Menn og seksualitet: forestillinger og tidligere forskning	2
Menn og kjærlighet: forestillinger og tidligere forskning	5
Disposisjon over oppgaven	9
Kapittel 2: Teoretisk ramme for analysen	11
Kulturanalysen som inngang	11
Forbindelsen mellom teori og metode	12
Diskurser	13
Symboler	14
Hermeneutikk	15
Hegemonisk maskulinitet	17
Mannlighet og umannlighet	18
Skeiv teori og homososialitet	21
Oppsummering	23
Kapittel 3: Metode og metodologiske refleksjoner	25
Gyldighet for oppgaven	25
Tema og empirisk materiale	25
Mann og Cosmopolitan: historikk og fakta	26
Kategorisering av innholdet	27
Generelle inntrykk av innholdet i bladene	28
Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet	29
Utvikling av problemstillinger og utvalg av analyse-enheter	30
Metodevalg og situering som forsker	32
Påvirkning fra teori og annen forskning	33
Bekreftbarhet og kulturelle ‘sannheter’ i bladene	34
Overførbarhet og diskurser i bladene	35
Kapittel 4: Analyse av gutteblader – menn og seksualitet	37
Innledning	37
Homoseksualitet og homososialitet	38
<i>Vennskap og erotikk mellom jenter</i>	40
<i>Gutteklining og nye seksualiteter?</i>	41
Analsex og pornografi	42
<i>Umannlighet og truende praksiser</i>	43
<i>Pornografi og mannlig seksualitet</i>	45
Den mannlige orgasmen	47
<i>Prestasjon, kropp og orgasme</i>	48
<i>Orgasme i ulike former</i>	50
Kapittel 5: Analyse av jenteblader – menn og kjærlighet	52
Innledning	52
Menn i Cosmo-universet	53
<i>Følelser og kommunikasjon</i>	53
<i>Selvstendighet og det mannlige egoet</i>	55
<i>Menn og romantikk</i>	56
<i>Vennskap og humor</i>	58
Kjærlighet, intimitet og sex	60
<i>Sex og økonomi i parforhold</i>	62
<i>Kjærlighet og intimitet i ulike former</i>	63

Kapittel 6: Avslutning – oppsummerende drøftninger	66
Menn, seksualitet og kjærlighet - stabilitet og forhandlinger	66
Menn og seksualitet i gutteblader - oppsummering	66
Menn og kjærlighet i jenteblader - oppsummering	67
Heteroseksualitet og stabilitet	68
Forhandlinger og frihet	69
Kilder	71
Litteratur	73

Kapittel 1: Innledning - prosjektbegrunnelse og tidligere forskning

“I am human and I need to be loved, just like everybody else does”¹

Menn, seksualitet og kjærlighet: forestillinger og prosjektbegrunnelse

Hva slags språk og forestillinger har vi om menn, seksualitet og kjærlighet i samtiden? Forfatter Lars Ramlies beskriver en mannsfigur som ikke er levnet mye verdighet i sin bok *Fatso*. Fatso er den tragiske mannsfiguren i denne jegerromanen. Som 34-åring er han fremdeles jomfru og hans lengsel etter en kvinne er tilsynelatende enorm. Han kan knapt skille fiksjon fra virkelighet, når bildene fra pornofilmene han fantaserer om plutselig overtar tankene hans i møtet med kvinner i den virkelige verden. Fatsos selvbilde er lavt, og han sitter hjemme på rommet i sin fantasiverden og onanerer til kvinner han lengter etter. Samfunnet rundt ham er overfylt av seksualitet, men det bare forsterker og understreker problemet hans. Uten sex er du intet og det er gjennom å ligge med noen du kan få noen å elske.²

“Jeg er ikke ekkel, jeg er ikke syk: jeg er ensom. Jeg er helt alene. Jeg vil ha det du har. Men når jeg vil ha det du har, blir jeg bare ekkel. Jeg må sjele fra deg. For du vil også velge hvem som ska få se. Jeg ønsker meg noen å ligge med. Jeg ønsker meg noen å elske.”³

Subjektet i sitatet er kvinnen og Fatso opplever at kvinnen har overtatt den seksuelle kulturen. “Kvinnene kan boltre seg i sex og bestemme akkurat hvor mye sex de vil ha, hvordan de vil ha det og når de vil ha det, mens mennene er satt på sidelinjen.” Fatso leser signaler ut av kulturen at kvinners seksualitet er skjønn og vakker, mens menns seksualitet er skitten og problematisk.⁴

Damer har egne butikker hvor de kan gå og velge seg pikker. Det finnes internasjonale kjeder som selger gummi og plastdildoer. Det er industri. Og det finnes et utall av grønnsaker de kan onanere med, og statistisk sett har jeg sikkert spist en haug av slike grønnsaker. Men en mann som puler en ting, er en vits. Dildo er noe fritt. Det er noe som kan bli diskutert på talkshows og i konfirmasjonsmiddager. En mann som puler en frukt. Det er et tilfelle. Det er et kasus. En tragedie. Det er en som er syk i hodet og som trenger behandling. Det er meg.⁵

¹ Johnny Marr and Stephen Patrick Morrissey, The Smiths: *How Soon Is Now*, 1984 (Sang)

² Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 148

³ Lars Ramlie, *Fatso*, Oslo 2003: 19

⁴ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 149

⁵ Lars Ramlie, *Fatso*, Oslo 2003: 177

Kvinneskikkelsen som Fatso lengter etter og fantaserer om blir derimot framstilt som verdifull, moderne og ikke minst attraktiv i forhold til hvordan Fatso ser på seg selv og sitt eget kjønn:

‘‘Du er attraktiv. Det er alltid noe bedre i vente for deg. Du er *moderne*. Dette betyr at du er frigjort, ikke sant. For ukebladene du leser forteller deg ikke annet. Du lever som kjendisene.’’⁶

Romanen framstiller en kultur der den mannlige seksualiteten og kjærligheten er objektivisert og unyansert, i motsetning til den kvinnelige seksualiteten og kjærligheten som beskrives som vakker og frigjort. Ut i fra Ramslies bok kan vi uansett lese flere viktige temaer og reise ytterligere spørsmål. Jeg har lyst til å komme nærmere inn på hvilke forestillinger som finnes om menn, seksualitet og kjærlighet i samtiden. Ut i fra dette har jeg valgt å studere populærkultur. Det gjør jeg gjennom å studere medietekster i norske gutte- og jentebilder som omhandler menn, seksualitet og kjærlighet. Hvilke dominerende forestillinger finnes om menn, seksualitet og kjærlighet i disse bladene? I hvor stor grad kan disse dominerende forestillingene knyttes til tradisjonelle forestillinger? Hvilke former for mannlige seksualitet og kjærlighet blir skrevet frem i vår kultur og hvilke gjør det ikke? Hvordan påvirker kvinner mannlige seksualitet og kjærlighet i disse bladene som er mitt materiale? Dette er noen av spørsmålene som er en del av utgangspunktet i mitt prosjekt.

Jeg skal nå gå nærmere inn på tidligere forskning om menn, seksualitet og kjærlighet. Hensikten er å gi et bilde av hvilken forskning som er gjort på området tidligere og hva slags problemstillinger som har vært lite forsket på, og som jeg kan gi et bidrag til gjennom mitt prosjekt. Aller først kommer jeg til å gå inn på menn og seksualitet, før jeg så fokuserer på menn og kjærlighet. Avslutningsvis i dette kapittelet følger en kort disposisjon over oppgaven.

Menn og seksualitet: forestillinger og tidligere forskning

Mannlig seksualitet har en tendens til å bli beskrevet som enkel, rå og direkte. Den har ofte blitt underlagt en enkel logikk og blitt en gjøren istedet for en gjenstand for tale.⁷ Kvinnens seksualitet på en annen side sees som mer delikat og helthetsorientert, og de seksuelle tenningsmekanismene oppfattes som sterkt avhengig av omstendighetene. Mannen derimot, kommer og går helt etter sin egen agenda. I en slik kontekst kobles den kvinnelige seksualiteten til kultur og den mannlige seksualiteten til natur.⁸ En av de vanligste fortellingene om den mannlige seksualiteten er at den er styrt av en voldsom drift. Den er kraftfull og

⁶ Lars Ramsleie, *Fatso*, Oslo 2003: 17

⁷ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 151

⁸ Knut Kolnar, *Mannedyret, Begjær i moderne film*, Oslo 2005: 220

naturlig drevet. Penis er i fokus og den søker etter å oppnå orgasme når den kan.⁹ Rammen for den mannlige seksualiteten som kommer til uttrykk i en slik fortelling er at den ikke er koblet til lyst og intimitet. Den er stadig på jakt etter seksuelle erobringer og tilfredsstillelse, og handler i større grad om opprettholdelse av maskulin identitet enn lyst og lengselen etter kjærlighet.¹⁰

‘En av de store mytene om mannlige seksualitet knyttes til biologiske fantasier om mannen,’ slik litteraturviter og mannsforsker Jørgen Lorenzten skriver. Mannlig seksualitet naturaliseres og biologiseres. Lystfølelsen blir på denne måten fort plassert i penis og ikke i hjernen. ‘Faktumet er at det mannlige kjønnsorganet er den eneste delen av den mannlige kroppen som ikke er viljestyrt, men som styres av et komplisert samvirke mellom blod, nerver og muskulatur.’¹¹ Seksuell lyst og en erigert penis har ikke alltid nødvendigvis en sammenheng, selv om vår kultur har lett for å biologisere menns lystfølelser. Menns seksualitet er i like stor grad som kvinners seksualitet styrt av hjernens lystområder påpeker Lorenzten. ‘At medisinerere, biologer og kulturelle fiksjoner har gjort at menn har snudd opp ned på denne enkle logikken, og lagt lystfølelsen i penis, skaper grunnlaget for misforståelser, selvbedrag, nedkjøling av lystevnen i hjernen og potensialet for seksuelle overgrep.’¹² Den engelske sosiologen Ken Plummer kaller det en hegemonisk mannlige seksualitet, der penis står i sentrum for den mannlige seksualiteten. Fokuset her ligger på det fysiske og symbolske, altså på penis og det falliske.¹³

Bakgrunnen for den biologiske forståelsen av den mannlige seksualiteten baserer seg i stor grad på evolusjonær biologi som sier at siden mannen produserer millioner av sædceller, har han en biologisk disposisjon for å parre seg med mange kvinner for å få spredd sine celler. Kvinner derimot produserer ett egg i måneden og har en biologisk disposisjon for å verne og hegne om dette egget.¹⁴ Dette innebærer at menn har behov for mange seksualpartnere, mens kvinner er disponert for monogami. Menn er i følge denne teorien kvantitativt bygd, mens kvinner er kvalitative. ‘Problemet er imidlertid at det ikke er funnet noen sammenheng mellom produksjon av sædceller eller eggceller og lyst’, slik Lorenzten påpeker.¹⁵ Mye tyder derfor på at mannlige seksualitet har

⁹ Michael S. Kimmel, Jeff Hearn and R.W. Connell, *Handbook of Studies on Men & Masculinities*, Sage Publications 2005: 178

¹⁰ Frøydis Enstad, *Jakten på mannlighet og lengselen etter kjærlighet*,

En analyse av fortellinger om kjønn og seksualitet i amerikanske populærfilmer, Oslo 2007: 36

¹¹ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 155

¹² Ibid: 156

¹³ Michael S. Kimmel, Jeff Hearn and R.W. Connell, *Handbook of Studies on Men & Masculinities*, Sage Publications 2005: 179

¹⁴ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 157

¹⁵ Ibid: 158

svært lite med biologiske disposisjoner å gjøre selv om vi lever i en kultur som til stadighet biologiserer den mannlige seksualiteten.¹⁶

Koblinger mellom den mannlige seksualiteten og makt, aggresjon, penisorientering, separasjon av sex og kjærlige følelser, objektivering, fetisjisme og ukontrollerbarhet, er tema som stadig kommer tilbake i feministiske diskusjoner om den mannlige seksualiteten. Ikke bare anså enkelte feminister dette som kjennetegn ved den mannlige seksualiteten, den var også potensielt svært ødeleggende for kvinner. Dette bidro til å skape bildet av den tradisjonelle macho-mann som emosjonelt inkompetent, sexfiksert og aggressiv, som det ble viktig for kvinner å beskytte seg mot, eller i ytterste konsekvens ta helt avstand fra. I tillegg ble den mannlige seksualiteten forstått som selve middelet menn bruker i opprettholdelsen av makt, noe de brukte for å holde kvinner i sjakk gjennom en konstant trussel.¹⁷ Bildet som tegnes her av den mannlige seksualiteten er ikke spesielt flatterende og kvinnens muligheter til å leve trygt sammen med menn er svært få i henhold til dette bildet.¹⁸

Den australske kjønnsforskeren Lynne Segal hevder at forståelsen av den mannlige seksualiteten som ”roten til alt ondt” verken er radikal eller feministisk. Den springer ut av gammel konservativ ”sunn fornuft”, hevder hun.¹⁹ ”Mannsforskningen har i stor grad adoptert feministiske innsikter om kjønn og således fått muligheten til kritiske undersøkelser av maskuliniteten og mannlig seksualitet.” Den feministiske fortellingen om den mannlige seksualiteten viser hvordan ulike fortellinger har vært med på å forme forestillinger om seksualitet, og hvordan vi tar i bruk slike fortellinger i forståelsen av seksualitet. En slik kobling finner også sosiologene Sandberg, Larsen og Pedersen i artikkelen ”Hvis hun blir fornøyd, så blir jeg det også – unge menn, maskulinitet og seksualitet”. De viser hvordan unge menn har behov for å ta avstand fra det forfatterne kaller *den pågående mann-representasjonen* der mannen har den aktive rolle i det seksuelle samspillet med kvinnen. Dette er en representasjon av mannen som den som tar seksuelt initiativ, noe forfatterne mener kan knyttes til forestillinger om en tradisjonell og gammeldags mannlig seksualitet. Ut i fra dette forstår de behovet for å ta avstand fra denne representasjonen ved at den gjennom en feministisk diskurs har blitt uttrykk for noe negativt, gammeldags og undertrykkende.²⁰

¹⁶ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 159

¹⁷ Michael S. Kimmel, Jeff Hearn and R.W. Connell, *Handbook of Studies on Men & Masculinities*, Sage Publications 2005: 182

¹⁸ Frøydís Enstad, *Jakten på mannlighet og lengselen etter kjærlighet*,

En analyse av fortellinger om kjønn og seksualitet i amerikanske populærfilmer, Oslo 2007: 36

¹⁹ Lynne Segal, *Slow Motion; Changing Masculinities; Changing Men*, New Brunswick: Rutgers University Press 1990: 208

²⁰ Frøydís Enstad, *Jakten på mannlighet og lengselen etter kjærlighet*,

En analyse av fortellinger om kjønn og seksualitet i amerikanske populærfilmer, Oslo 2007: 37

En studie fra den australske sosiologen og mannsforsker Micheal Flood viser hvordan bånd mellom menn former deres seksuelle relasjoner med kvinner. Flood viser i sin studie hvordan en homososial heteroseksualitet bidrar til å skape en maskulin identitet gjennom seksuell kontakt med kvinner. Flood mener at sex gir en tydelig maskulin status blant unge heteroseksuelle menn og at fortellinger om sex med kvinner er en måte å knytte sosiale vennskapsbånd mellom menn på.²¹ Disse homososiale båndene mellom mennene som oppstår, tar avstand fra feminisering og homoseksualitet. Gjennom disse sosiale båndene bidrar de på denne måte til å reprodusere forestillingene om heteroseksualiteten og dens maskuline status.²²

Den hegemoniske mannlige seksualiteten er per definisjon knyttet til forestillinger om makt, dominans og andre idealer om maskulinitet. Tidligere forskning har også fokusert mye på dette. En hegemonisk seksualitet er likevel noe som er under en stadig forhandling og det hegemoniske bildet av mannlig seksualitet viser seg ikke alltid like dekkende. Skeiv teori har vært med på å utfordre forestillinger om menn og seksualitet. Slike forestillinger om mannlig seksualitet bryter med de mer tradisjonelle forestillinger om mannlig seksualitet som kan knyttes opp mot det hegemoniske bildet av mannlig seksualitet. Dette viser at det finnes mangfold og ulike forhandlinger med det mer tradisjonelle og den hegemoniske mannlige seksualiteten.

Menn og kjærlighet: forestillinger og tidligere forskning

Det har innenfor maskulinitetsstudier vært skrevet lite om menns kjærlighet og slike studier har for det meste omhandlet kvinner og homofile menn.²³ Kvinnens seksualitet og kvinnelighet blir koblet sterkt til relasjoner. Det blir derfor mindre relevant å stille spørsmålet om en hegemonisk femininitet, truet femininitet eller ukvinnelighet. I stedet ligger fokuset på kjærlighet, intimitet og ansvar for relasjoner. "Kvinneligheten er kulturelt nært forbundet med en spesiell form for seksualitet som er koblet til kjærlighet, intimitet og ansvar for relasjoner, på en måte mannligheten ikke er."²⁴

Seksualitet og kjærlighet er analytisk atskilte begreper, men i det sosiale liv er de nært knyttet sammen. Når en persons lyst er avhengig av å føle nærhet til den de elsker, er sex koblet til intimitet. Et skille er også mulig. Det vil være en lært separasjon mellom sex og intimitet slik at det å kjenne og føle seg nær noen gjør

²¹ Micheal Flood, "Men, Sex, and Homosociality, How bonds between men shape their sexual relations with women", *Men and Masculinities* 2008, Vol 10, Number 3, 2007: 339

²² Ibid: 355

²³ Jørgen Lorenzten, "Love and Intimacy in Men's Lives", *NORA—Nordic Journal of Women's Studies*, Vol. 15, No. 2–3, 190–198, June–September 2007: 192

²⁴ Frøydys Enstad, *Jakten på mannlighet og lengselen etter kjærlighet, En analyse av fortellinger om kjønn og seksualitet i amerikanske populærfilmer*, Oslo 2007: 45

dem seksuelt uinteressante.²⁵ Den britiske sosiologen Lynn Jamieson forstår ikke bare intimitet som nærhet, men hevder at intimitet er en spesiell form for nærhet og kjærlighet.²⁶ "Gjensidighet og jevnbyrdighet, dyp innsikt i den andres liv og tanker, kombinert med kjærlighet er viktige forutsetninger for det Jamieson kaller *disclosing intimacy*."²⁷ I følge sosiolog Tove Thagaard vil den litteraturen som omhandler intimitet ofte poengtere viktigheten av åpne og utleverende samtaler. Denne definisjonen tenderer til å ekskludere eller overse intimitet uten ord. Opplevelsen av nærhet innebærer heller ikke nødvendigvis å gjøre spesielle ting sammen, men kan finnes i situasjoner hvor begge opplever hva de betyr for hverandre og at man verdsetter relasjonen. Utgangspunktet for dette er noe Thagaard kaller en *stille intimitet* som innebærer "at begge parter viser en kjærlighet som formidler gjensidig bekreftelse for hverandre uten at de setter ord på sine reaksjoner."²⁸

I boken *Love as Passion* relaterer den tyske sosiologen og filosofen Niklas Luhmann til forestillinger om kjærlighet til endringer i samfunnet. Han ser på kjærlighet som symbolske koder som gir retningslinjer for hvordan vi uttrykker følelser.²⁹ Overgangen fra forståelsen av lidenskap mellom personer som ikke var gift med hverandre, til ideologien om romantisk kjærlighet, preges av utviklingen av det moderne postindustrialiserte samfunn i løpet av det 18. og 19. århundre. Utviklingen av koden for romantisk kjærlighet, som fremhever idealet om kjærlighet innenfor ekteskapet, representerer grunnlaget for den betydningen ekteskapet har i vårt samfunn i dag, i følge Luhmann.³⁰ "Forestillinger om romantisk kjærlighet i dag er preget av vestlig kultur og er basert på et språk som er hentet fra lidenskap, erotikk og det inderlige."³¹

I *Love, An Unromantic Discussion* fremhever den engelske sosiologen og kjønnsforskeren Mary Evans hvordan den romantiske kjærligheten har et ideologisk preg, ved for eksempel forestillinger om "kjærlighet med første blick", "den store kjærligheten" og "evig din."³² Romantiske idealer om å basere ekteskap på et følelsesmessig grunnlag forbinder kjærlighet med frihet, uavhengighet og personlige valg. Forestillinger om romantisk kjærlighet har fått et nytt meningsinnhold i løpet av det 20. århundre. Innenfor den romantiske kulturen fremheves forelskelsen, og det å være forelsket anses som en nødvendig betingelse for å etablere parforhold. Betydningen av følelser og forelskelse er preget av at den vestlige kulturen fremhever individualisering og

²⁵ Lynn Jamieson, *Intimacy. Personal Relationships in Modern Societies*. Cambridge: Polity Press 1998: 106

²⁶ Ibid: 1

²⁷ Frøydis Enstad, *Jakten på mannlighet og lengselen etter kjærlighet*,

En analyse av fortellinger om kjønn og seksualitet i amerikanske populærfilmer, Oslo 2007: 46

²⁸ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 166

²⁹ Niklas Luhmann, *Love as Passion. The Codification of Intimacy*. Stanford 1982: 9

³⁰ Ibid: 47

³¹ Ivar Frønes, *Handling, kultur og mening*, Bergen 2001: 83

³² Mary Evans, *Love, An Unromantic Discussion*, Cambridge 2003: 8

selvrealisering.³³ “Romantiseringen av ekteskapet har sammenheng med kvinnens frigjøring og de mulighetene kvinner har fått til å være aktive i forhandlinger om ekteskap.” Tidligere i historien hadde kvinnene liten eller ingen innflytelse på valg av partner, slik Thagaard skriver.³⁴

I artikkelen “The End of Romance: The Demystification of Love in the Postmodern Age”, argumenterer de amerikanske sosiologene James Dowd og Nicole R. Pallotta for et annerledes syn. De mener at færre hindringer for ekteskap mellom personer fra ulike sosiale grupper, bidrar til at ideologien om romantisk kjærlighet er blitt demystifisert.³⁵ Den romantiske kjærligheten er blitt mindre “romantisk”, fordi det er færre konflikter knyttet til at de to elskede kan få hverandre. Når vi har frihet til å velge uavhengig av sosiale skillelinjer, blir den romantiske kjærligheten mindre motsetningsfylt, og den mister derved noe av sin romantiske kraft.³⁶

Idelaler om kjærlighet har også forandret seg på grunn av det kapitalistiske samfunnet som har vokst frem. Forestillinger om kjærlighet har blitt kommersialisert, for eksempel når bilder skal illustrere romantiske situasjoner. “Mediene og reklamen har på denne måten benyttet bilder av romantiske situasjoner for å stimulere til et luksuspreget forbruk.”³⁷ Kommersialiseringen av det romantiske fører til at handlinger som har som intensjon å skape følelsesmessige opplevelser, kan få et klisjèaktig preg. Det autentiske ved situasjonene erstattes av overfladiske inntrykk. Å delta i situasjoner som i reklame og media presenteres som typisk romantiske, gir en følelse av å etterligne et glamorøst liv hvor meningsinnholdet har mistet mye av sin verdi. Kommersialisering av det romantiske gjør oss ambivalente slik at vi veksler mellom kritiske vurderinger og å hengi oss til de følelsene som situasjonene innbyr til slik den marokkanske sosiologen Eva Illouz skriver i sin bok *Consuming the Romantic Utopia, Love and the Cultural Contradictions of Capitalism*.³⁸ En annen side ved kapitalismens innflytelse er at våre forestillinger om kjærlighet preges av rasjonelle perspektiver. “Valg av partner preges av rasjonelle verdier når praktiske hensyn fremheves fremfor følelsesmessige tiltrekning i beslutninger om kjærlighet.”³⁹

I boken *The Normal Chaos of Love* beskriver de tyske sosiologene og ekteparet Ulrich Beck og Elisabeth Beck-Gernsheim hvordan de nære relasjonene som

³³ Nilufer Medora m.fl, “Perceived Attitudes Towards Romanticism, A Cross-cultural Study of American, Asian-Indian, and Turkish Young Adults”, *Journal of Comparative Family Studies* 33, 2002: 156

³⁴ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005 : 21

³⁵ James Dowd og Nicole R. Pallotta, “The end of romance, The demystification of love in the postmodern age”, *Sociological Perspectives* 43: 549-580, 2000: 553

³⁶ Ibid: 552

³⁷ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 23

³⁸ Eva Illouz, *Consuming the Romantic Utopia, Love and the Cultural Contradictions of Capitalism*, Los Angeles 1997: 293

³⁹ Ibid: 197

individet er en del av, omformes og får en ny betydning fordi vi velger vårt liv på et friere grunnlag enn før.⁴⁰ ‘‘Sammenlignet med tidligere tider hvor dette ble tatt for gitt, er forpliktelse og tillit i vår tid gjenstand for forhandlinger om grunnlaget for parforholdets varighet.’’⁴¹ Kjærligheten i det moderne samfunnet er preget av motsetninger og ambivalens skriver Thagaard. ‘‘Mennesker i vår tid opplever dilemmaer mellom romantiske og rasjonelle perspektiver, mellom autentisitet og refleksivitet og mellom kjærlighet og frihet.’’⁴²

Den britiske sosiologen Anthony Giddens snakker også om frihet når han fremhever den følelsesmessige forankringen, fremfor de ytre omstendighetene, representerer grunnlaget for relasjonens eksistens og varighet. Det ‘‘rene forhold’’ karakteriseres ved intimitet og lidenskap.⁴³ ‘‘Forpliktelse er en utfordring for moderne parforhold’’, mener Giddens.⁴⁴ Kjærlighet og intimitet ses som tett forbundet. Med begrepet ‘‘det rene forhold’’ fremhever Giddens hvordan kjærligheten i vår tid er preget av gjensidighet og intimitet.⁴⁵ Giddens beskriver i *Intimitets forandring* hvordan kjærlighet og intimitet i vår tid er preget av individets selvrefleksivitet.⁴⁶ Giddens posisjon kan virke naiv, noe han også blir kritisert for av blant annet Jamieson. Hun mener utviklingen har gått mye tregere enn det Giddens tror når det gjelder likestilling. De parene som forsøker å bryte disse tradisjonelle mønstrene om mannlighet og kvinnelighet, vil i følge Jameison støte på tunge strukturer som forhindrer Giddens teorier om både *rene relasjoner* og *plastisk seksualitet*.⁴⁷

I *Theorizing Masculinities* beskriver den amerikanske forfatteren Michael Kaufman hvordan mannen er reservert i forhold til å gi uttrykk for følelser. Han hevder at menn holder tilbake følelsesmessige opplevelser, og at de derfor blir mer reserverte i nære relasjoner. ‘‘Prisen for den makten menn gir uttrykk for, kan derfor innebære tap av emosjonell kontakt’’, i følge Kaufman.⁴⁸ En studie fra psykologiprofessor Hanne Haavind konkluderer med at kvinner må bidra med mer innlevelse og forståelse for å ta vare på parforholdet enn menn. ‘‘Den kompetansen kvinner har for å snakke om - og arbeide med følelser, bidrar til at hun får hovedansvaret for det følelsesmessige grunnlaget i parforholdet.’’⁴⁹

⁴⁰ Ulrich Beck og Elisabeth Beck-Gernsheim, *The Normal Chaos of Love*, Cambridge 1995: 8

⁴¹ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 32

⁴² Ibid: 36

⁴³ Anthony Giddens, *Intimitets forandring. Seksualitet, kjærlighet og erotik i det moderne samfund*: Hans Reitzels Forlag 1994:63

⁴⁴ Ibid : 99

⁴⁵ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 40

⁴⁶ Anthony Giddens, *Intimitets forandring. Seksualitet, kjærlighet og erotik i det moderne samfund*: Hans Reitzels Forlag 1994: 69

⁴⁷ Willy Pedersen, *Nye seksualiteter*, Oslo 2005: 29

⁴⁸ Michael Kaufmann, ‘‘Men, Feminism, and Men’s Contradictory Experiences of Power’’ i *Theorizing Masculinities*, Harry Brod og Micheal Kaufman (red.). Sage Publications, Inc, London 1994: 149

⁴⁹ Hanne Haavind, ‘‘Analytiske retningslinjer ved empiriske studier av kjønne betydninger’’. S.155-219 i *Kjønn og fortolkende metode. Metodiske muligheter i kvalitativ forskning*. Hanne Haavind (red.). Oslo Gyldendal Forlag 2000: 162

Endringer i retning av at definisjoner for kvinnelighet og mannlighet overskrider tradisjonelle oppfatninger av kjønn, og har betydning for hvordan kvinnen og mannen investerer i den følelsesmessige siden av relasjonen.

“I vår tid der tradisjonelle kjønnssterotyper eksisterer sammen med mer egalitære uttrykk for kvinnelighet og mannlighet, arbeider mange par i dagens samfunn for å motvirke tradisjonelle oppfatninger av kjønn.”⁵⁰ Et kjønnets syn på kjærlighet bidrar til en sosial reproduksjon av forskjellige emosjonelle kulturer for både menn og kvinner. “Sammenhengen mellom det feminine og det emosjonelle kan ikke nødvendigvis uten videre overtas av menn,” i følge sosiolog og mannsforsker Øystein Gullvåg Holter.⁵¹ “Menn kan derfor oppleve at de kommer til kort i forhold til den kompetansen kvinner etterspør.”⁵² Ikke nødvendigvis fordi menn mangler selve kompetansen, men kanskje fordi den kompetansen kvinnen etterspør ofte bryter med idealene for hvordan mannlighet bør utformes og bekreftes.

Disposisjon over oppgaven

I dette kapittelet har jeg risset opp bakgrunnen for analysen. Seksualitet og kjærlighet gjennomsyrrer mye av populærkulturen vår, og er tema for både forskning og alminnelig samfunnsdebatt. Medietekster kan egne seg for undersøkelse av kulturelle konstruksjoner av kjønn, og ikke minst mannlig seksualitet og kjærlighet. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i guttebladet Mann og jentebladet Cosmopolitan.

Problemstillinger og forskningsspørsmål klargjøres gjennom kapittel 2. Dette kapittelet har som hovedfunksjon å utvikle et analyseapparat og legge det teoretiske rammeverket for analysen av det empiriske materialet. Diskursanalyse og hermeneutikk presenteres som den overordnede tilnærmingen. I tillegg presenterer jeg også teori som kan knyttes mer nært til oppgaven, som for eksempel maskulinitetsteori og skeiv teori.

Kapittel 3 tar for seg det konkrete metodiske arbeidet i prosjektet. Kapittelet inneholder metodologisk refleksjon og jeg diskuterer undersøkelsens gyldighet med hensyn til forskningens troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet. Jeg gir også en presentasjon av bladene når det gjelder historikk og fakta. I tillegg til dette kategoriserer jeg innholdet og legger frem generelle inntrykk av bladene.

I kapittel 4 og 5 analyserer jeg tekstmaterialet. I kapittel 4 undersøker jeg

⁵⁰ Jamieson, Lynn, *Intimacy. Personal Relationships in Modern Societies*. Cambridge: Polity Press 1998: 148

⁵¹ Øystein Gullvåg Holter, “Family Theory Reconsidered”, Tordis Borchgrevink og Øystein Gullvåg Holter (red.): *Labour of Love. Beyond the self-evidence of everyday life*, s.99-130 Aldershot: Avebury 1995: 105

⁵² Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005 : 46

tekster som omhandler menn og seksualitet i guttebladene, mens i kapittel 5 ser jeg på tekster som dreier seg om menn og kjærlighet i jentebladene. Jeg prøver å se om det finnes noen dominerende forestillinger om menn, seksualitet og kjærlighet i materialet. Jeg ser også på forhandlingene i bladene som bryter med disse dominerende forestillingene. I tillegg ser jeg bladene i lys av tidligere forskning på mannlig seksualitet og kjærlighet.

I kapittel 6 oppsummerer jeg hva som har kommet frem i de to analysekapitlene. Til slutt gjør jeg noen videre drøftninger basert på analysedelen og mitt prosjekt.

Kapittel 2: Teoretisk ramme for analysen

Kulturanalysen som inngang

I innledningen reiste jeg flere spørsmål som kan stilles til materialet. For eksempel: Hvilke dominerende forestillinger finnes det om mannlig seksualitet og maskulinitet i Mann? Hvilke dominerende forestillinger finnes det om mannlig kjærlighet og intimitet i Cosmopolitan? I tillegg: Hvilke brytninger og forhandlinger finnes det i bladene? Hvordan skapes mannlighet og umannlighet i gjennom utsagn fra kvinner? Problemstillingene forutsetter et fokus på meningsinnholdet i bladene, og det gjør *kulturanalyse* til en nærliggende teoretisk forankring. Kulturanalysen rommer flere teoretiske og metodiske innfallsvinkler. I denne oppgaven bruker jeg diskursanalyse og hermeneutikk. Diskursanalyse er den mest sentrale, mens en mer generell hermeneutisk inngang til oppgaven vil bli brukt der jeg behøver større fleksibilitet og fortolkningsrom. Diskursbegrepet inviterer til å avgrense og navngi hegemoniske og konkurrerende diskurser. Dette passer godt i min oppgave, men noen ganger blir disse begrepene for tvingende og da passer det godt med en friere hermeneutisk inngang til materialet.

Ved å ta i bruk kulturbegrepet, leder det oppmerksomheten mot det vi oppfatter som en meningsfull, strukturert og kategorisert verden. Ved et kulturanalytisk blikk er det mulig få øye på de kodene og tolkningsreglene som beskriver de antagelsene vi tar for gitt når vi kommuniserer og samhandler. Gjennom forskjellige kulturelle uttrykk skaper vi en felles meningsverden som gir rammer for kommunikasjon og interaksjon. Disse rammene kan beskrives som tolkningsskjemaer. Disse tolkningsskjemaene fungerer som forutsetninger for samhandling og produkter av samhandling. Vi reforhandler til stadighet disse tolkningsskjemaene, men samtidig er noen fortolkningskjemaer imidlertid mer motstandsdyktige mot endring enn andre.⁵³

Kulturanalytiske perspektiver ligger godt til rette for å undersøke hva som til enhver tid oppfattes til å utgjøre mannlighet, og på hvilke måter menn deltar i kulturelle prosesser. Slik bidrar dette til å generere nye tolkningsrammer for kjønn, seksualitet og kjærlighet.⁵⁴

⁵³ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005: 10

⁵⁴ Siri Gerrard og Kari Melby, *Kultur og kjønn*, Kristiansand 2004: 9

Forbindelsen mellom teori og metode

Med diskursanalysen som utgangspunkt kan det være vanskelig å skille teori og metode fra hverandre. I diskursanalyse er teori og metode bundet sammen i en hel pakke.⁵⁵ I mitt prosjekt utgjør teksten materialet for undersøkelsen. På bakgrunn av dette vil derfor de konkrete metodene for tekstanalysen henge nøye sammen med teoretiske antakelser for analysen. På grunn av disse tette forbindelsene mellom metode og teoretiske premisser, vil gjennomgangen av disse aspektene ved oppgaven min også gå litt over i hverandre. I dette kapittelet ligger derimot hovedfokuset på de teoretiske rammene for analysen. I dette kapittelet viser jeg hvorfor og hvordan jeg utformer konkrete analytiske verktøy for arbeidet med tekstmaterialet. De analytiske verktøyene utvikles innenfor rammen av diskursanalyse, men også innenfor hermeneutikk, skeiv teori og maskulinitetsteori.

Diskurser

Begrepet *diskurs*, slik det brukes i vid forstand, signaliserer en bestemt måte å snakke om - og forstå verden på.⁵⁶ En diskurs kan sees som fastlåsing av tegn i et relasjonelt nett som får mening for oss når de uttales. Diskursanalyse legger vekt på hvordan oppfatninger som kommer til uttrykk i en samtale eller en tekst, er preget av den konteksten de er en del av.⁵⁷ Studier av diskurser gir utgangspunkt for analyser av den kultur hvor diskursen er representert, og hvordan individer forholder seg til kulturen.⁵⁸ Det foregår kontinuerlig diskursive forhandlinger og praksiser.⁵⁹

Mannlighet som diskurs kan forstås som et meningspotensiale for danning av kulturelle forestillinger om mannlighet og maskulinitet. Selv om det hele tiden ligger potensial for dannelse av ulike typer mening i diskursen, vil også en diskurs være mulighetsreducerende i noen tilfeller. Etableringen av en diskurs er et forsøk på å skape entydighet, men entydigheten konstrueres sosialt og har ikke rot i noen egentlig sannhet.⁶⁰ Diskurser er derfor aldri fri for maktrelasjoner og er kontinuerlig forbundet med makt.⁶¹ I mitt prosjekt er bladene et eget diskursivt univers, men jeg forstår de også i forhold til samtiden og tidligere forskning.

⁵⁵ Marianne Winther Jørgensen og Louis Phillips, *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde 2008: 12

⁵⁶ Ibid: 9

⁵⁷ Tove Thagaard, *Systematikk og innlevelse, en innføring i kvalitativ metode*, Bergen 2009: 115

⁵⁸ Ibid: 43

⁵⁹ Michel Foucault, *Diskursens orden*, Spartakus Forlag Oslo 1999: 29

⁶⁰ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005: 17

⁶¹ Michel Foucault, *Diskursens orden*, Spartakus Forlag Oslo 1999: 14

Sosialkonstruktivismen representerer det teoretiske fundamentet for diskursanalysen som metodologi. Diskursanalyse er forankret i poststrukturalismen som overordnet prosjekt og knyttet til sosialkonstruktivistiske perspektiver.⁶² Den franske filosofen og idèhistorikeren Michel Foucault regnes ofte som opphavsmannen til diskursanalysen. Han har vært med på å påvirke nesten alle diskursanalytiske retninger og diskursanalyse i samfunns- og humanistisk vitenskap.⁶³ Hos Foucault forstås tekstene som meningsdannelser innenfor sin sosiale- og historiske kontekst. Diskursiv praksis både avspeiler og bidrar til sosial og kulturell endring. Disse aspektene ved diskursene er sentrale i Foucaults maktanalytikk. Maktbegrepet står sentralt for Foucault. Makten er begrepet om det som hele tiden produserer sannheter.⁶⁴ Foucault hevdet at det aldri er mulig og nå helt frem til sannheten fordi vi aldri kan snakke fra en posisjon utenfor diskursene. Sannhetsdiskursene skapes derfor innenfor diskurser som igjen har med makt å gjøre.⁶⁵ Vi kan få øye på maktens virke ved å se etter motstandspunkter i nettverkene av maktrelasjoner. Disse nettverkene er overalt. Dette skyldes ikke at makten omfatter alt, men det skyldes at den kommer alle steder fra.⁶⁶ ‘‘Makten ligger sterkest i konstruksjonene som ikke uttales eksplisitt i teksten og maktanalysen består i å språkliggjøre de ikke-språklige premissene og konsekvensene av teksten.’’⁶⁷

‘‘Foucault vil vise at kunnskap om blant annet seksualitet og kjønn er noe som oppstår som resultat av en rekke maktstrategier,’’ i følge idèhistoriker Espen Schaanning.⁶⁸ Kjønn og seksualitet kan sies å representere gjensidig konstituerende størrelser, noe Foucault argumenterer for i *Vilje til viten*. Kjønnsbegrepet er en av mange måter å regulere seksualiteten på og gjennom kjønnsbegrepet framstår seksualitet som forankret i en særegen og ureduserbar instans.⁶⁹ ‘‘På bakgrunn av dette så settes makten slik i stand til å gripe inn i kroppene våre og deres materialitet, nytelser og sansefølelser på helt grunnleggende måter, både regulerende og produserende.

Ved å legge vekt på hvordan seksualiteten produseres, i stedet for å fokusere på den hegemoniske forståelsen av kjønn, kan man åpne for nye perspektiver også ved forståelsen av kjønnstenkning.’’ Diskursbegrepet vil kunne analysere seksualitet som en identitet, men gjennom diskursbegrepet kan også seksualitet

⁶² Marianne Winther Jørgensen og Louis Phillips, *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde 2008: 13

⁶³ Ibid: 21 (Et unntak er de mer strikte lingvistisk orienterte diskursanalyser)

⁶⁴ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005: 13

⁶⁵ Marianne Winther Jørgensen og Louis Phillips, *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde 2008: 23

⁶⁶ Michel Foucault, *Seksualitetens Historie 1, Vilje til viten*, Exil Forlag 1995: 104

⁶⁷ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005: 13

⁶⁸ Espen Schanning, *Modernitetens oppløsning*, 2000: 112

⁶⁹ Michel Foucault, *Vilje til viten. Seksualitetens historie* (bind 1) Oversatt av Espen Schaanning. Oslo 1999: 170

betraktes som ulike praksiser som skjærer på tvers av de forskjellige identitetskategoriene og da skaper forstyrrelser i dem som kan være med å få frem nye perspektiver og forståelser.⁷⁰ Foucaults tilnærming til seksualitet og makt er et av perspektivene som ligger til grunn for min analyse av det empiriske materialet. I analysen går jeg inn på dominerende forestillinger om seksualitet der maktperspektivet har en sentral rolle.

Symboler

“Det er nyttig å lete etter symbolske konstruksjoner, for å få øye på hva de implisitte forventningene til tekstleseren innebærer.”⁷¹ I kombinasjon med diskursanalyse vil jeg ta utgangspunkt i de dominerende forestillingene i materialet og se om det er andre konkurrerende forestillinger i materialet. Jeg forstår symbolene som en del av min diskursanalyse. På denne måten kan jeg undersøke kulturell endring og forhandlinger mellom ulike forestillinger i materialet. Et lite ord eller en setning kan gi forståelse til en større sammenheng. Disse ordene og setningene kan tolkes på flere nivåer. I tillegg forstår vi de som deler i lys av helheten, noe som også er et viktig hermeneutisk poeng. Jeg kommer nærmere inn på hermeneutikken senere i dette kapitlet.

Sosialantropolog og kjønnsforsker Jorun Solheims forståelse av symboler er relevant i forhold til diskursbegrepet mitt i oppgaven. Solheim mener at det i utgangspunktet er en fremmed tanke at kjønnet kan eksistere som en generell tankefigur, ett sett av metaforer, som forestillinger knyttet til ting, hendelser og sosiale institusjoner, så vel som til personlige kroppene.⁷² Et av hovedpoengene til Solheim er at våre begreper om kjønn er forhåndsinnrammet av en symbolsk forestillingsverden, hvis underliggende metaforikk i stor grad forblir underforstått, ikke eksplisitt uttalt. “Disse dyp-metaforene strukturerer vår tenkning og utgjør den ureflekterte rammen av vår virkelighetsforståelse.” Solheim mener at den symbolske kjønnsorden ikke er symmetrisk, med mannlighet og kvinnelighet som motsatte meningskategorier på samme nivå. Hun mener at i den symbolske konfigurasjon framtrer mannligheten som det “rene” subjekt, fristilt fra den symbolske objektivisering som kjennetegner det kvinnelige.⁷³ Solheims forhold til kjønnets symbolikk og til det symbolske generelt handler om en dekonstruksjon av meningssammenhenger. Denne

⁷⁰ Ellen Mortensen m.fl, *Kjønnteori*, Oslo 2008: 21

⁷¹ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jenteblader*, Trondheim 2005: 13

⁷² Jorun Solheim, “Kjønn som analytisk nøkkel til kultur” i *Kultur og kjønn*, Siri Gerrard og Kari Melby Kristiansand 2004: 26

⁷³ Jorun Solheim, *Den åpne kroppen, om kjønnsymbolikk i moderne kultur*, Oslo 1998: 17

dekonstruksjonen kan ikke foretas utelukkende på det symbolske plan, men også i gjennom det språklige, noe jeg også legger vekt på i oppgaven.⁷⁴

Umiddelbart fremstår ikke kjønn som et symbolsk fenomen i vår kultur, men det kan også forstås gjennom det språklige. ‘‘Likevel vil implisitte kjønnskoder danne rammer rundt våre handlingsmønstre.’’⁷⁵ ‘‘Symbolsk kjønn kan på bakgrunn av en slik tenkemåte også forstås som de konstruerte grensene for våre forestillinger om kjønn.’’⁷⁶ Det symbolske og det kulturelle nivået handler i hovedvekt om våre forestillinger om kjønn. En del stereotype forestillinger om kvinner og menn tar vi for gitt, og forestillingene kommer ofte til uttrykk gjennom hvordan vi snakker om kvinner og menn. Når det ikke lenger oppfattes som upassende at kvinner til eksempel sjekker opp menn og at menn går aktivt inn i rollen som omsorgsfulle fedre, har det skjedd endringer i forståelsen av kjønn på et symbolsk nivå. ‘‘Symbolske framstillinger av kvinner og menn, og av hva som er passende for kvinner og menn, virker også inn på kvinner og menns handlingsrom.’’ Symbolske framstillinger av kvinner kan handle om at kvinner framstilles som emosjonelle, omsorgsfulle og samarbeidsorienterte, mens menn framstilles som rasjonelle, beslutningsdyktige og konkurranseorienterte.⁷⁷

Hermeneutikk

Hermeneutikk kan sies å bety forståelselære eller fortolkningslære. Hermeneutikk, som kommer fra det greske ordet *hermeneuein*, betyr å forklare, fortolke eller utlegge.⁷⁸ Hermeneutikk har sitt utspring i bibelfortolkning, men ble av den tyske filosofen Friedrich Schleiermacher utvidet til en mer generell forståelselære på 1700-tallet, selv om han aldri skrev noe fullstendig verk om temaet.⁷⁹ Hermeneutikken fikk etter dette avgjørende betydning for de nye åndsvitenskapene som ble skapt av historismen, som i snever betydning betyr historie som et rent fagarbeid konsentrert rundt kildekritikk.⁸⁰

I den hermeneutiske tilnærmingen legges det vekt på at det ikke finnes en egentlig sannhet, men at fenomener kan tolkes på flere nivåer og fokuserer på et dypere meningsinnhold. ‘‘Hermeneutikken bygger på prinsippet om at mening

⁷⁴ Jorun Solheim, *Den åpne kroppen, om kjønnssymbolikk i moderne kultur*, Oslo 1998: 18

⁷⁵ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005: 18

⁷⁶ Ibid: 19

⁷⁷ Ingrid Guldvik og Janneke van der Ros, internett: <http://www.selvsagt-kvinner.no/c41523/artikkel/vis.html?tid=41642>, 23.11.2006. (Nettside laget av KILDEN i forbindelse med et forskningsprosjekt om kvinner i politiske maktposisjoner)

⁷⁸ Thomas Krogh m.f., *Historie, forståelse og fortolkning*, Oslo 2006: 215

⁷⁹ Ibid: 225

⁸⁰ Ibid: 230

bare kan forstås i lys av den sammenheng det vi studerer er en del av.” Vi forstår altså delene i lys av helheten og et hermeneutisk perspektiv kan knyttes til å lese kultur som tekst. Målet er å oppnå en gyldig forståelse av meningen i den kulturelle teksten slik som i materialet i mitt prosjekt.⁸¹

Det er også et hermeneutisk poeng at enhver forståelse forutsetter en annen, forutgående forståelse. En slik forutgående forståelse kan kalles en fordom i følge den tyske filosofen Hans-Georg Gadamer. På denne måten kan vår førforståelse eller fordom bli et positivt begrep, et begrep som kan åpne for ytterligere forståelse og mening til teksten. Fordom blir et positivt begrep når man rehabiliterer fordommer, i følge Gadamer.⁸² Hvis man skal se menneskets historiske og kulturelle væremåte er det nødvendig med en fundamental rehabilitering av fordomsbegrepet, samt en annerkjennelse av at det finnes legitime fordommer.⁸³ “Gadamer hevdet ikke at hvilken som helst oppfatning vi måtte ha, skal kunne bidra til at vi forstår fortiden.” Våre oppfatninger som vi danner ut i fra våre egne overbevisninger kan også hindre oss i å forstå. Vi kan ikke gi alle oppfatninger fritt spillerom, men vi kan i følge Gadamer skille mellom *legitime* og *ikke legitime* fordommer. Vi kan sjalte ut det som forstyrrer vår forståelse av de tekster vi arbeider med, noe jeg også ser på som viktig i mitt arbeid med mine tekster i materialet. “Våre fordommer kan alltid bli korrigert og overprøvd i møte med teksten.”⁸⁴

For Gadamer var det kritikk og korrigerende av egne fordommer som fant sted i *den hermeneutiske sirkel*. Tanken om forståelse er knyttet til en sirkelbevegelse kalt den hermeneutiske sirkel som den tyske filosofen Martin Heidegger og senere Gadamer utviklet. Utgangspunktet for den hermeneutiske sirkel er at man ikke kan forstå delene uten å forstå helheten, og helheten kan heller ikke forstås uten også å forstå delene. Når leseren blir en del av denne sirkelen handler det ikke lenger bare om en intern bevegelse mellom deler og helhet i den gitte teksten som skal forstås, men en bevegelse mellom teksten og leseren, og hans eller hennes historisk-kulturelle situering. I den hermeneutiske sirkelen er betydningen av fordommer og førforståelse hos leseren et viktig poeng fordi uten slike fordommer kommer vi aldri heller inn i den hermeneutiske sirkelen.⁸⁵

Førforståelsen utgjorde for Gadamer en helhet, som også Heidegger mente. Denne helheten kan vi aldri ha full oversikt over, eller være oss helt bevisst. “Vi kan ta opp enkelte elementer til kritisk prøving, men ikke helheten.” En

⁸¹ Tove Thagaard, *Systematikk og innlevelse, en innføring i kvalitativ metode*, Bergen 2009: 39

⁸² Thomas Krogh m.f, *Historie, forståelse og fortolkning*, Oslo 2006: 244

⁸³ Hans-Georg Gadamer, *Sandhed og metode, grundtræk af en filosofisk hermeneutikk*, Oversættelse av Arne Jørgensen, Århus 2004: 264

⁸⁴ Thomas Krogh m.f, *Historie, forståelse og fortolkning*, Oslo 2006: 245

⁸⁵ Ibid: 246

slik oppfattning kommer til uttrykk i Gadammers begrep *horisont*.⁸⁶ Et viktig poeng er at vår forståelseshorisont kan endre seg. Den hermeneutiske sirkel kan bli et forhold mellom to horisonter der den ene er leserens horisont, mens den andre er den som blir representert av verket eller teksten, i mitt tilfelle mitt materiale i form av gutte- og jenteblander. Forståelse innebærer at disse to horisontene nærmer seg hverandre. ‘’Dette kaller Gadamer *horisontsammensmelting*, og det er en slik tilnærming mellom leserens og tekstens horisont som er det endelige resultat av den hermeneutiske sirkel.’’⁸⁷

Den hermeneutiske sirkel kan være en forståelsesramme som kan brukes til materialet når det ikke passer å avgrense og navngi hegemoniske og konkurrerende diskurser, i tillegg til dominerende forestillinger slik som diskursanalysen ofte inviterer til å gjøre. På denne måten kan en hermeneutisk innfallsvinkel hjelpe meg til å ha en mer fleksibel og åpen inngang til analysen av materialet når det behøves. Jeg skal nå bevege meg bort fra den overordnede teorien og over til teori som er mer knyttet til empirien i mitt prosjekt.

Hegemonisk maskulinitet

Den australske sosiologen og mannsforskeren R.W. Connells teori om hegemonisk maskulinitet er vanskelig å komme utenom innenfor mannsforskning. Connells teori om hegemonisk maskulinitet kommer ikke til å stå i hovedfokus i mitt prosjekt. Likevel ser jeg den som nyttig å bruke i sammenheng med å identifisere dominerende forestillinger om menn i materialet. Når det kommer til endring og forhandlinger i materialet så ser jeg derimot klare begrensninger i Connells teori om hegemonisk maskulinitet. Dette kommer jeg tilbake til senere i kapitlet.

Connell hevder at samspillet mellom de ulike formene for maskulinitet viser hvordan patriarkalsk orden og makt virker i samfunnet. Hegemonisk maskulinitet må forstås som en samling av kulturelle idealer for maskulinitet. Hegemoniet knyttes ikke til konkrete menn eller til en materiell maktutøvelse, men den er offentlig og kommuniseres ofte gjennom massemediene.⁸⁸ Konstruksjoner av maskulinitet kan endres over tid, og kan være forskjellige i ulike sosiale systemer. Menn jorden rundt representerer ikke en form for maskulinitet. Det er betraktlige forskjeller mellom kulturer og innad i en kultur mellom forskjellige grupper menn. Connell lanserer noen overordnede systemer

⁸⁶ Thomas Krogh m.f, *Historie, forståelse og fortolkning*, Oslo 2006: 247

⁸⁷ Ibid: 248

⁸⁸ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jenteblander*, Trondheim 2005: 16

for hvordan menn inngår i - og formes gjennom kjønnete relasjoner til hverandre.⁸⁹

Connell kategoriserer fire former for maskulinitet som står i relasjon til hverandre i en sosial struktur. *Hegemonisk maskulinitet* viser til en kulturelt dominerende kjønnspraksis som legitimerer patriarkatet, som i neste rekke garanterer, eller som anses å garantere, menns dominerende posisjon overfor kvinner.⁹⁰ Denne formen for maskulinitet står i relasjon til en *underordnet maskulinitet*. Connells eksempel på en underordnet maskulinitet er den homoseksuelle mannen, som anses for å være nederst i kjønnshierarkiet.⁹¹ Den *medvirkende maskuliniteten* er de menn som på ulike vis ”spiller på lag” med den hegemoniske maskuliniteten eller definerer seg under en slags normativ og akseptert form for maskulinitet uten å ha noe mål eller mulighet til å innta en hegemonisk posisjon.⁹² Den *marginaliserte maskuliniteten* er menn som på en eller annen måte blir definert på utsiden, som for eksempel den fargede mannen i ulike historiske epoker.⁹³

Et problem som oppstår, er dermed at Connells kategorier for maskuliniteter får et noe statisk og bestemt preg som ikke har rom for menns endringspraksis. I tillegg blir Connells teori kritisert for å være rasjonalistisk og funksjonalistisk, og for å ikke ta inn over seg menns emosjonelle og kroppslige aspekter.⁹⁴ Derfor blir Connells modell på mange måter begrenset, også i forhold til mitt prosjekt. Connells modell er derimot nyttig for å identifisere hegemoniske eller dominante forestillinger om menn, men for å analysere brytninger og forhandlinger hos menn, opplever jeg at den kommer til kort. I denne sammenheng mener jeg det er mer meningsfullt å bruke begreper om mannlighet og umannlighet som kan være med å åpne opp for ulike forståelser av menns seksualitet og kjærlighet.

Mannlighet og umannlighet

Maskulinitet kan brukes til å betegne omtrent alt vi menn gjør, og etter hvert også en god del av det kvinner gjør. På denne måten står det også i fare for å miste sin betydning. Ut i fra dette er det derfor i mange sammenhenger like greit å bruke begrepet menn slik den britiske sosiologen og mannsforsker Jeff Hearn hevder. Som å snakke om menns praksiser, menns handlinger, menns følelser og

⁸⁹ Jørgen Lorenzten og Wencke Mühleisen, *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006: 126

⁹⁰ R.W. Connell, *Masculinities*, second edition 2005: 77

⁹¹ Ibid: 78

⁹² Ibid: 79

⁹³ Ibid: 80

⁹⁴ Jørgen Lorenzten og Wencke Mühleisen, *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006: 127

forestillinger om menn. ‘‘I en likestilt kultur der hvor de grunnleggende motsetningene og forskjellene mellom kvinner og menn utjevnes, vil også begreper som maskulinitet og femininitet miste mye av sin betydning og utbredelse.’’ Dette fordi når det viser seg at menn og kvinner går de samme tingene, er det også mindre grunn til å karakterisere det i form av kjønnede adjektiver og karakertypologier.⁹⁵

Jeg forstår maskulinitet som en symbolsk størrelse som ikke nødvendigvis bare er knyttet til menn. Kvinner er også en produsent så vel som utøver av ulike former for maskulinitet. Et eksempel er dagens kvinner som kjøper dildoer for å penetrere sine mannlige partnere. Et konkret eksempel er videoserien ‘‘Bend over Boyfriend’’ fra California, som lærer kvinner hvordan de analt skal penetrere sine mannlige elskere.⁹⁶ Samtidig er maskulinitet knyttet til mannlighet i større grad enn til kvinnelighet, derfor kan det også være vanskelig å skille de to begrepene fra hverandre. I mitt prosjekt bruker jeg begrepet maskulinitet i de sammenhenger det er en idé eller en symbolikk, ellers vil jeg holde meg til begreper om menn og mannlighet fordi jeg mener maskulinitetsbegrepet mister mye av sin betydning i mange sammenhenger, slik Hearn også er inne på.

Den svenske historikeren og mannsforsker Jonas Liliequist var en av de første til å eksplisitt undersøke relasjonen mellom mannligheten og umannligheten. Dette går han ved å studere ulike historiske forestillinger om umannlighet og mekanismene for utstøting av visse former for mannlig stil eller praksis. Han undersøker umannlighetsdiskursens betydning for opprettholdelsen eller etableringen av en legitim mannlig identitet. En slik innfallsvinkel kan også gi metodiske fordeler, i og med at mannligheten fremtrer tydeligst n r den blir problematisert eller truet av muligheten for å umannligg res. Liliequist mener at studiet av umannlighet griper inn i sentrum av kj nnssystemet, for den utstøting og underordning som ligger i å karakterisere visse menn som umannlige, er en del av den samme prosessen som underordner kvinner. ‘‘Et tydelig eksempel på dette er marginaliseringen av visse former for mannlig stil eller praksis som gøres nettopp ved å karakterisere dem som feminine eller kvinnelige’’, noe jeg også kommer nærmere inn på i analysedelen av oppgaven. Relasjonen mellom det mannlige og det umannlige er en dymamisk prosess. Derfor er studiet av denne prosessen en veldig god inngang til å forstå maktproblematikk innenfor seksualitet og kjærlighet.⁹⁷

Et begrep om umannlighet kan gi en rekke fortrinn i forhold til den hegemoniske maskulinitetsmodellen til Connell. Det mest åpenbare er at Connells teori ofte

⁹⁵ Jørgen Lorenzten og Wencke Mühleisen, *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006: 128

⁹⁶ Lynne Segal, ‘‘Seksualitet, politikk og skiftende generasjoner av feminister’’ i *N r heteroseksualiteten må forklare seg*, Trine Annfelt, Britt Andersen og Agnes Bolsø (red.), Trondheim 2007: 41

⁹⁷ Jørgen Lorenzten og Wencke Mühleisen, *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006: 129

blir brukt som en fastlåst modell, mens umannlighetsbegrepet må forstås relasjonelt og dynamisk, noe som er en fordel for å forstå endring og forhandlinger i materialet. "Ved å trekke inn umannligheten synliggjøres forholdet mellom det normative, de normaliserende prosessene og ekskluderingsprosessene, som støter visse former for mannlig praksis eller emosjonalitet ut." Konstitueringen av mannlighetsformene er ikke gitte. "En mann kan aldri være sikker på sin mannlighet, men trues hele tiden av å falle ned i umannligheten, som igjen fører til han utsettes for en kontinuerlig bevisbyrde ovenfor omverdenen for å bekrefte sin mannlighet."⁹⁸

Umannlighetsbegrepet har store likheter med den tysk-amerikanske historikeren George L. Mosses begrep om mottyper. "Kjernen i Mosses arbeid er en modell der den moderne maskulinitet er blitt slipt og kontrasert mot bilder av umannlighet, altså mottypene."⁹⁹ Mottypen var en forestilling om de mennene som ikke oppfylte det maskuline idealet og laget uorden i kjønnskategoriene. Ved å vise trekk som ble oppfattet som umannlige, kunne de true det klare skillet mellom kjønnene. "Dikotomien mellom det maskuline idealet og mottypen er sentral i Mosses teori om kjønnsforholdene."¹⁰⁰ Mosse mente at kjønnsforestillingene har vært nært knyttet til en framvoksende kroppskultur og en sterk fordømmelse av homoseksualitet. Mosse mente at maskulinitet er et bestemt ideal, en spesiell forestilling om det mannlige. Dette idealet har vært knyttet til mannskroppen, der idealet for menn er å være sterk, atletisk, sunn og disiplinert, i tillegg til å ha vilje, ære og mot. Mosse mente dette idealet ble etablert rundt 1800, og at det siden har forandret seg svært lite. Et av hovedpoengene hans er at oppfattelsen av maskulinitet har vært knyttet til den kulturelle stereotypen som alle i samfunnet deler, og han mener at særlig mannskroppen har vært ladet med symbolikk og mening.¹⁰¹

Den amerikanskbaserte queerteoretikeren Judith Halberstam er inne på noe av det samme som Mosse. Halberstam mener den "dominerende og heroiske maskuliniteten, viser seg ved nærmere ettersyn å referere til en spesiell mannskropp, nemlig den hvite, heteroseksuelle middelklassekroppen." Denne maskulinitetsformen har vunnet en hegemonisk posisjon mener Halberstam og her er hun også på linje med Connells teori om den hegemoniske maskuliniteten.¹⁰²

Mosses begreper om stereotypen og mottypen har blitt kritisert for å være for enkel og generaliserende, i likhet med Connells teorier om hegemonisk maskulinitet. Mosses teori kan derimot være med på å fange de hegemoniske og

⁹⁸ Jørgen Lorenzten og Wencke Mühleisen, *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006: 129

⁹⁹ Ellen Mortensen m.fl., *Kjønnssteori*, Oslo 2008: 302

¹⁰⁰ Ibid: 300

¹⁰¹ Ibid: 298

¹⁰² Ibid: 314

dominerende mannlighetsforestillingene i mitt materiale. På denne måten kan teorien være med på å utfylle begrepene om mannlighet og umannlighet.

Skeiv teori og homososialitet

Den skeive teorien stiller seg skeptisk til enhver postulering om det faktisk finnes noe som er naturlig, for eksempel en naturlig seksualitet. Den skeive teorien søker etter å redefinere hele identitetsbegrep slik at identitet kan analyseres som mangfoldig og skiftende. ‘‘Et sentralt anliggende for den skeive teorien, er kritikken av det heteroseksuelle regimet.’’ Det er et regime som framsetter heteroseksualiteten som det normale og naturlige, mens andre seksuelle former for seksuell identitet sees på som avvik og unormal. ‘‘Den skeive teorien viser at denne tenkningen eller ideologien gjennomsyrrer de fleste praksiser og diskurser i dagens samfunn.’’ Et poeng med å bruke skeiv teori som et av analysebegrepene i min oppgave, er at jeg da har mulighet til å finne mannlige identiteter og seksuelle praksiser som blir marginalisert i materialet, nettopp fordi heteroseksualiteten framsettes som en norm og noe absolutt naturlig. ‘‘Ved å ta utgangspunkt i de formene for identitet og seksuelle praksiser som den dominerende kulturen har definert som annerledes, avvikende og unormal, søker den skeive teorien å vise hvordan disse identitetene og praksisene er blitt marginalisert. Nettopp fordi heteroseksualiteten skal kunne framsettes som en norm, det naturlige og rette.’’¹⁰³

Heteronormativitet er et begrep utviklet av den amerikanskbaserte kulturkritikeren Michael Warner for å beskrive resultatet av den heteroseksuelle kjønnsorden. Heteronormativitet er også et begrep som påkaller de til enhver tid rådende normative diskurser om heteroseksualiteten.¹⁰⁴ I min analyse brukes den skeive teorien til å problematisere heteroseksualiteten som en norm, i tillegg til å finne mulige brudd og forhandlinger om de dominerende forestillingene i materialet.

I følge den amerikanske filosofen og kjønnsforsker Judith Butler er den normbaserte heteroseksualiteten med på å forme kroppene våre. ‘‘I Butlers bok *Gender Trouble* er kjønn og seksualitet fullstendig frigjort fra en stabil og medfødt kjønn identitet, verken kvinnelig eller mannlig.’’¹⁰⁵ Butler mener ‘‘den ideologiske heteroseksualiteten stenger for andre måter å tenke kjønn, identitet og kroppslighet på, og for å bryte denne heteronormative ideologien er det derfor nødvendig å finne nye måter å tenke begrepene kropp, kjønn og

¹⁰³ Ellen Mortensen m.fl, *Kjønnteori*, Oslo 2008: 290

¹⁰⁴ Jørgen Lorenzten og Wencke Mühleisen, *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006: 146

¹⁰⁵ Lynne Segal, ‘‘Seksualitet, politikk og skiftende generasjoner av feminister’’ i *Når heteroseksualiteten må forklare seg*, Trine Annfelt, Britt Andersen og Agnes Bolsø (red.), Trondheim 2007: 35

kjønnsidentitet på.” I denne forbindelse lanserer Butler en teori om kjønn som en performativ kategori. “Kjønn er i følge denne teorien noe som blir gjort: Det er en gjøren, snarere enn en vøren og noe som framstår gjennom handlinger og praksiser. Ikke minst gjennom de ulike måtene vi snakker om kjønn på.”¹⁰⁶ For Butler er kjønnsidentitet en diskursiv effekt. “Det å være en kvinne eller mann handler om bestemte måter å repetere spesifikke iscenesettelser på og gjennom iscenesettelsene siteres konvensjonelle måter å opptre som kjønn på. Hvilket betyr at repetisjonene er normativt regulert.”¹⁰⁷ I forhold til mitt prosjekt kan begrepet om performativitet være med på å synliggjøre forhandlinger i materialet, for eksempel om hvordan kvinner iscenesetter handlinger som påvirker synet på menn, som både mannlige eller umannlige.

Den amerikanske queerteoretikeren Eve Kosofsky Sedgwick sitt begrep om homososialitet beskriver sosiale bånd mellom det samme kjønn.¹⁰⁸ Jeg ser på dette begrepet som nyttig å bruke i min analyse fordi det kan hjelpe meg å finne forbindelser og allianser mellom det samme kjønn i tekstene. Da kan jeg finne tekster som omhandler to menn eller flere, og en kvinne. I slike tekster der menn er i overtall, er det mulig å se at kvinne-mann-forholdet fremstår som sekundært i forhold til de homososiale forbindelsene mellom mennene.¹⁰⁹ Her kan kvinnen framstå som et objekt og en performativ biperson. På denne måten blir hun et nødvendig forhandlingselement i opprettholdelsen av relasjonen mellom mennene. Et poeng er at “siden mannlige relasjoner beveger seg langs et homososialt kontinuum, kan ikke den homososiale normen beskyttes mot dens absolutte motpol, nemlig homoseksualitet.” Det mannlige homososiale rommet kan bli et suspekt sted. Et sted hvor uventede relasjoner, følelser og begjær kan oppstå. På samme måte kan jeg også finne tekster i materialet som omhandler to kvinner eller flere, og en mann. I Sedgwicks tenkning er forholdet mellom heteroseksualitet og homoseksualitet konstruert og det heteronormative fundament er ustabil og alltid truet. “For at det binære forholdet mellom det mannlige og kvinnelige skal kunne etableres, må det homoseksuelle ekskluderes og homoseksualitet er således en nødvendig komponent i heteroseksualitetens selvdefinisjon.”¹¹⁰

Det som er interessant med å finne homososiale forbindelser mellom kvinner i materialet, er å se hvordan disse forbindelsene påvirker menn. Den amerikanske poeten og feminist Adrienne Rich påpeker “at homososiale forbindelser mellom kvinner er forbundet med langt mindre engstelse enn hva som er tilfelle mellom menn. Forhold mellom kvinner fører ikke til den samme fordømmelsen i

¹⁰⁶ Ellen Mortensen m.fl, *Kjønnssteori*, Oslo 2008: 76

¹⁰⁷ Jørgen Lorenzten og Wencke Mühleisen, *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006: 57

¹⁰⁸ Eve Kosofsky Sedgwick, *Between Men, English Literature and Male Homosocial Desire*, 1985: 1

¹⁰⁹ Ellen Mortensen m.fl, *Kjønnssteori*, Oslo 2008: 305

¹¹⁰ Ibid: 306

kulturen som homoseksuelle forhold mellom menn.’’¹¹¹ Likevel er det noen forhold kvinner i mellom som også blir møtt med fordømmelse og trakassering slik som med homoseksuelle forhold mellom menn som Halberstam er inne på. Dette gjelder spesielt i situasjoner der kvinner synliggjør kvinnelig maskulinitet som sammenfaller med lesbisk begjær.¹¹²

Homososialitet dreier seg ikke om seksualitet i utgangspunktet, men er mer et begrep som beskriver de sosiale båndene mellom det samme kjønn. Jeg kommer i min analyse til å problematisere betydningene av det sosiale, og også de mer intime båndene mellom personer av det samme kjønn. I første rekke for å se hvordan de inngår i diskurser om mannlig seksualitet og kjærlighet.

Oppsummering

I denne oppgaven har jeg valgt kulturanalyse som teoretisk inngang. Kulturanalysen er fleksibel da den inneholder flere analysestrategier. ‘‘Symbolanalysen kritiseres ofte for å være for fokusert på det stabile og uforanderlige,’’ slik kjønnsforsker Siri Øyslebø Sørensen påpeker. Et diskursanalytisk perspektiv vil i større grad åpne for å lese teksten som mer fleksibel. Symbolbegrepet styrer imidlertid oppmerksomheten mot det som kan synes å ligge fastere i teksten, som igjen er viktig som et grunnlag for å undersøke forhandlinger i materialet.¹¹³

Jeg har i dette kapittelet argumentert for hvordan det kan være nyttig å undersøke kulturelle forestillinger om mannlig seksualitet og kjærlighet på tvers av skillet som ofte trekkes opp mellom diskursanalysen og symbolanalysen. Ved å se på det symbolske forestillingsnivået og dermed bruke diskursbegrepet, vil jeg kanskje få øye på en mulig ambivalens og et mulig gap mellom betydningskonstruksjoner i bladene. På grunnlag av dette kan jeg få frem de hegemoniske og dominerende forestillingene, og de mulige forhandlingene som oppstår mellom de konkurrerende diskursene i materialet.

Jeg har i tillegg valgt å skrive inn en hermeneutisk inngang til oppgaven i teorikapittelet. Den hermeneutiske forståelsesrammen kan brukes på materialet når det ikke passer å avgrense og navngi hegemoniske og konkurrerende diskurser slik som diskurs- og symbolanalysen ofte inviterer til å gjøre. En hermeneutisk innfallsvinkel kan hjelpe meg til å ha en mer fleksibel og åpen inngang til analysen når det trengs. Til slutt i teorikapittelet har jeg fokusert på teori som er

¹¹¹ Ellen Mortensen m.fl, *Kjønns teori*, Oslo 2008: 307

¹¹² Ibid: 315

¹¹³ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005: 22

mer empirinært oppgaven. Dette er teori om maskulinitet og mannlighet, i tillegg til skeiv teori og begrepet homososialitet. Denne empirinære teorien passer godt for å få frem mangfoldighet og forhandlinger i materialet.

Kapittel 3: Metode og metodologiske refleksjoner

Gyldighet for oppgaven

I dette kapittelet tar jeg for meg arbeidet med oppgaven fra valg av tema og analysemateriale, til utvikling av problemstilling og forskningsspørsmål. Jeg drøfter sammenhengen mellom problemstilling, teoretiske antakelser og det praktiske arbeidet med forskningsmaterialet. Forskningsprosessen har på ingen måte fulgt en lineær utvikling. Jeg har beveget meg frem og tilbake mellom teori, empiri, analyse og metodevalg. Mine forskningsspørsmål har utkrystallisert seg underveis. For å strukturere en drøfting av gyldigheten i resultatene som presenteres i denne oppgaven har jeg valgt å ta utgangspunkt i de tre begrepene: Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet. Jeg kommer også til å gi en konkret beskrivelse av empirien. Aller først vil jeg begynne med å fortelle litt om hvordan jeg kom frem til det empiriske materialet.

Tema og empirisk materiale

Temaet for oppgaven er menn, seksualitet og kjærlighet. I mitt prosjekt er jeg opptatt av å se på samtidens idèer om disse temaene i norske gutte- og jenteblater, i kombinasjon av å sette dette i lys av annen forskning. Jeg tenkte opprinnelig å gjøre kvalitative intervjuer. Etter å ha gjort et pilotintervju, var jeg usikker på om intervju var det rette. Det var helt nødvendig for meg å gå gjennom en prosess der jeg igjen vurderte hva slags metode og materiale jeg ville ha i analysen. Jeg følte at det var vanskelig å få god empiri gjennom intervjuer og muligens passet ikke intervjuformen meg godt som forsker på dette tidspunktet. Under denne prosessen kom jeg blant annet over Siri Øyslebø Sørensens masteroppgave. I hennes masteroppgave fra 2005 har hun gjort en kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jenteblater. Jeg begynte etter dette å lese både jente- og gutteblader og fant ut at disse bladene var fulle av stoff som i en eller annen grad omhandlet seksualitet. Senere ble også kjærlighet en del av min analyse, av årsaker jeg kommer tilbake til senere. Jeg bestemte meg for å gå vekk fra intervju som metode og heller bruke denne type blader som materiale for mitt prosjekt.

Min første tanke var å bruke bare jenteblater når jeg skulle velge utvalg av blader, men jeg fant raskt ut at jeg også ville inkludere gutteblader, fordi det ville gi større bredde og bedre analysemuligheter. Jeg startet med to jenteblater og to gutteblader. Woman, Cosmopolitan, FHM og Mann. Underveis i prosessen valgte jeg å utelate Woman og FHM. En av grunnene til dette var at FHM var

fylt med mer bilder og reklame enn de andre bladene og hadde en god del mindre tekst som var relevant for mitt prosjekt. Valget falt derfor på Mann som inneholdt mer tekst og innhold som var relevant. Når det gjelder avgjørelsen av å utelukke Woman, så var det i første rekke på grunn av at jeg følte Cosmopolitan sine tekster kunne gi et bedre materiale i hensyn til mitt prosjekt. Jeg opplevde også mer velvilje og positivitet til prosjektet mitt hos Mann og spesielt Cosmopolitan, enn hva som var tilfelle i forhold til de to andre aktuelle bladene. Av disse grunnene så falt valget på Mann og Cosmopolitan. I tillegg fant jeg ut underveis at stoffmengden i disse magasinene var større enn forventet og at det derfor ble for mye å ha med fire blader. Jeg valgte å bare bruke Mann og Cosmopolitan, tolv utgaver av hvert blad, alle utgavene fra 2009 og 2010. Bladene har mange likheter i hvordan de er bygd opp, i tillegg retter de seg mot det samme markedet, henholdsvis unge menn og kvinner, noe som er viktig i forhold til selve analysen.

Mann og Cosmopolitan: historikk og fakta

Ukeblader og livsstilsmagasiner er en del av mediehverdagen vår. Innholdet i de fleste av disse bladene og magasinene oppleves som lite kontroversielt.

‘Nettopp det at innholdet i bladene dermed kan oppfattes som uttrykk for det alminnelige, gjør dem interessante som analyseobjekter innenfor rammen av kulturstudier.’¹¹⁴ Disse uttrykkene for det alminnelige kan også oppfattes som hegemoniske eller dominerende forestillinger. Det vil være interessant å se hva slags alminnelige og dominerende forestillinger som finnes i bladene, og eventuelle uttrykk og symboler som ikke oppfattes som alminnelige og som dermed bryter med de dominerende forestillingene som finnes i bladene om mannlig seksualitet og kjærlighet.

Både Mann og Cosmopolitan er månedsmagasiner. Mann kom ut første gang i 1996, mens Cosmopolitan utga sitt første norske nummer i mars 2005. Mann henter ikke stoff direkte fra andre blader, men lar seg likevel inspirere av lignende publikasjoner i utlandet. Cosmopolitan er inspirert av den utenlandske utgaven av bladet og henter nesten alt av sine bilder derfra, men sakene i bladet er derimot ca. 90 % egenprodusert i følge bladet selv. Manns målgruppe er urbane - og mentalt urbane menn mellom 20 og 40 år som interesserer seg for film, musikk, gadgets, mote og dokumentarisk journalistikk.

Cosmopolitans målgruppe er jenter mellom 20 og 30 år, med hovedvekt på lesere på 22 år. I følge Cosmopolitan selv er ‘Cosmojenta’ urban, men det betyr ikke nødvendigvis at hun bor i en by. ‘Hun er derimot urbant orientert og

¹¹⁴ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005: 6

mer opptatt av shopping enn gjennomsnittet, i tillegg er hun fornøyd med seg selv og vil gjerne ha råd og guiding, men hun vet selv hva som er best.” Cosmojenta er i følge bladet selv mest opptatt av forhold, sex, venninner, utseende og moter.

Mann har et gjennomsnittlig opplag på 16 000 og utkommer under forlaget Egmont Hjemmet Mortensen, mens Cosmopolitan har et opplag på 28 550 og utkommer under forlaget Aller Media AS. Mann har omtrent 110 000 lesere per utgave, mens Cosmopolitan har rundt 140 000 per utgave. 90 % av Manns lesere er menn, mens 10 % er kvinner. Cosmopolitan har ikke lignende tall på dette, men i den amerikanske utgaven av bladet er 20 % av leserne menn, mens 80 % er kvinner. 35 % av Cosmopolitans norske lesere er jenter mellom 15 og 19 år, og 35 % er jenter mellom 20 og 30 år. Mann har ikke lignende tall tilgjengelig på dette området, men de regner med at flestparten av sine lesere er innenfor målgruppen sin, på menn mellom 20 og 40 år.¹¹⁵

Kategorisering av innholdet

Både Mann og Cosmopolitan deler stoffet sitt i faste kategorier. Mann har i bladets åpning en kategori kalt *Forspill* som handler om kulturnytt, konkurranser og intervjuer. Videre har de en kategori om musikk, film, spill og gadgets. Neste kategori i bladet dreier seg om dokumentar og vitenskap. Så har de en kategori om sport, bil, mat og drikke som bladet kaller *Fritid*. I tillegg har de kategorier om reise og stil. I stilkategorien fokuseres det på mote, egenpleie og trening. Bladet avsluttes med kategorien *Etterspill* som fokuserer på humor og quiz. Før dette finner vi kategorien som kalles *Sexliv* som inneholder eksperttips, debatt og nyheter. Det er i denne kategorien jeg henter hele empirien min for analysen i oppgaven.

Cosmopolitan starter med nyheter og underholdning. Her er kjendisnytt, mote og intervjuer sentralt. Videre har Cosmopolitan kategorier om shopping og skjønnhet. Deretter har de en egen kategori om menn. Her fokuseres det på tips til jenter angående menn og hva de bør gjøre for å forstå menn. I tillegg har denne kategorien et fast intervju med en mannlig kjendis. Til slutt fokuseres det på mote, stil og skjønnhetstips for menn, i tillegg til tradisjonelle maskuline interesser som teknologi, spill og fotball. Deretter har Cosmopolitan en kategori som de selv kaller *Lyst*. Her handler det om diverse temaer som kjærlighet, sex, intimitet, parforhold osv. Dette er kategorien jeg henter størsteparten av min empiri fra i analysen, men dette kommer jeg tilbake til senere i kapittelet. Videre i bladet har Cosmopolitan en kategori de kaller *Egokick* rettet mot kvinner som

¹¹⁵ Tallene er hentet fra sjefredaktørene i henholdsvis Mann og Cosmopolitan

fokuserer på tips for å gjøre deg mer lykkelig. I tillegg har bladet kategorier om helse og mote. Den siste kategorien i bladet kaller de *Helg*, som fokuserer på reise, film, musikk. Til slutt kommer den faste spalten *Cosmostrologi* som dreier seg om astrologi. Som vi ser er bladene stort sett klart delt opp i kategorier som kan knyttes til tradisjonelle forestillinger om henholdsvis maskulinitet og femininitet.

Generelt inntrykk av innholdet i bladene

Den åpenbare forskjellen mellom bladene er at Mann er et blad som retter seg mot menn og Cosmopolitan mot kvinner. Aldersmessig ser målgruppen ut til å være ganske lik, bortsett fra at Cosmopolitan retter seg inn mot en litt yngre aldersgruppe enn det Mann gjør. Cosmopolitan formidler et stoff om at selvstendighet, uavhengighet og selvtilit er viktig for unge jenter. Dette kan oppfattes som et slags girlpowerbudskap, men dette budskapet står imidlertid ikke entydig og uforstyrret. Det er lett å se at Cosmopolitan er et jenteblad. Layouten er glanset, ofte med feminine farger på forsiden. Det visuelle inntrykket spiller på farger og symbolikk som vi har lært å konnotere med femininitet og kvinner. Stoffet i Cosmopolitan inneholder mye informasjon om kjønnsidealene, særlig for jenter. Mye av innholdet i Cosmopolitan ser også ut til å bidra til reproduksjon av forestillinger om tradisjonell kvinnelighet og femininitet, men det finnes også brytninger.

En del av dette stoffet i Cosmopolitan virker å være vinklet på en måte som, eksplisitt eller implisitt, dreier seg om å gjøre seg attraktiv, spesielt for det motsatte kjønn. Dette er selvfølgelig ikke noe entydig bilde av innholdet, men stoffet som omhandler skjønnhet og spesielt kjærlighet ser ut til å vinkle seg mot det motsatte kjønn i mer eller mindre grad. En av grunnene til det kan være at i både Mann og Cosmopolitan ligger heteroseksualiteten som en nærmest selvfølgelig premiss. Homoseksualitet tematiseres sjelden eller aldri. Det er flest jenter representert i Cosmopolitan, mens i Mann er det omtrent likt fordelt. I begge bladene er både gutter og jenter synlig i både tekst og bilder. Jenter ser ut til å være mest synlig i bilder i begge bladene, men det er noe forskjell i hvordan jentene presenteres på bildene i henholdsvis Mann og Cosmopolitan. I begge bladene finnes det bilder av jenter som viser mote og skjønnhet, mens i Mann finner vi også bilder av kvinner som er mer lettkledde i den hensikt å være sexy og tiltrekkende for det mannlige blikk. Bilder av menn er representert i begge bladene, men i langt mindre grad enn hva som er tilfelle for kvinner.

Mye av innholdet i Cosmopolitan tar opp relasjonen mellom gutter og jenter, tematisert gjennom vennskap, kjærlighet og sex. En av de store forskjellene mellom bladene er nettopp dette. I Mann finnes det langt færre fortellinger om

disse relasjonene mellom gutter og jenter som fokuserer på dette, men de eksisterer også her. Dette er et viktig poeng i forhold til valg av analyse-enheter i empirien, noe jeg kommer tilbake til senere i kapittelet. Mye av innholdet i Mann ser ut til å bidra til reproduksjon av forestillinger om tradisjonell mannlighet og maskulinitet, selv om det er brytninger, som tips om skjønnhet, mote og egenpleie, som ser ut til å være verdier rettet mot det mer postmoderne og meteroseksuelle mannsidealet.

Førsteintrykket av bladene er at de inneholder mye informasjon om kjønnsidealene, både for menn og kvinner. I tillegg sitter jeg med et inntrykk av at begge bladene er opptatt av å skrive frem en tydelig kjønnsidentitet, henholdvis en mannlig og kvinnelig identitet, som tydelig retter seg inn under rammen av heteronormativiteten. Likevel så sitter jeg med en følelse av at det som gis uttrykk for i bladene, i form av symboler og diskurser, har et mer kompleks meningsinnhold enn hva førsteinntrykket kan inneholde. Dette gjør bladene mer interessante i forhold til en kulturanalyse av mannlig seksualitet og kjærlighet.

Troverdighet, bekreftbarhet og overførbarhet

Begrepet *troverdighet* fanger opp både deltagerens, forskernes og lesernes erfaringer med de fenomener som studeres.¹¹⁶ Med troverdig mener jeg hvorvidt forskningen er utført på en tillitvekkende måte. Forskningens kvalitet hviler på grunnlag av troverdigheten og begreper som *reliabilitet* og *validitet* er sentrale i denne vurderingen.¹¹⁷ Reliabilitet handler om forskningens pålitelighet og validitet om gyldigheten av de tolkningene undersøkelsen fører til.¹¹⁸ Gjennom redegjørelse for fremgangsmåte i hele forskningsprosessen, og en drøftning av min relasjon til materialet, vil jeg forsøke å gi et mest mulig reflektert bilde av forhold som kan tenkes å påvirke resultatene. Dette for å sikre best mulig troverdighet i forhold til oppgaven.

Bekreftbarheten vurderes ut i fra kvaliteten på analyse og fortolkning av materialet. Jeg vurderer bekreftbarheten i min undersøkelse gjennom diskusjon av analyseopplegget i forhold til problemstillingen. Hva forstås som sannheter? Hva kan analyse-enhetene fortelle noe om i forhold til mannlig seksualitet og kjærlighet? Hva kan de si noe om i forhold til relasjonen mellom det mannlige og umannlige?

¹¹⁶ Juliet Corbin & Anselm Strauss, *Basics of Qualitative Research. Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. 3rd ed. Sage, London 2008: 302

¹¹⁷ David Silverman, *Interpreting Qualitative Data. Methods for Analyzing Talk, Text and Interaction*. 3rd ed Sage, London 2006: 281

¹¹⁸ Tove Thagaard, *Systematikk og innlevelse, En innføring i kvalitativ metode*, Bergen 2009: 190

‘’Overførbarhet er knyttet til at den forståelsen som utvikles innenfor rammen av et enkelt prosjekt, som kan være relevant i andre situasjoner.’’¹¹⁹ Senere i metodekapittelet diskuterer jeg grunnlaget for overførbarhet i forbindelse med bakgrunn for problemstillingen, utvalg av materiale, kontekstualisering av materialet i analysen og forholdet til annen forskning. Jeg skal først gå inn på forskningsprosessen og det som omfatter oppgavens troverdighet.

Utvikling av problemstillinger og utvalg av analyse-enheter

Thagaard setter opp *systematikk* og *innlevelse* som sentrale aspekter ved all kvalitativ forskning. ‘’Innlevelsen er viktig for å oppnå forståelse’’, påpeker Thagaard. Systematikken er viktig for å ivareta troverdighet i forskningen og knyttes til hvordan vi forholder oss til fremgangsmåten i forskningsprosessen.¹²⁰ Under prosessen med denne oppgaven, har vekslingen mellom systematikk og innlevelse vært kontinuerlig. En systematisk tilnærming til materialet har gjort det lettere å holde oversikt over valg og hvilke valg som må gjøres for å ivareta en best mulig troverdighet. Min form for innlevelse i materialet har dreid seg om kreativ lesing av det empiriske materialet. Jeg har gjort mitt beste for å lese bladene med den umiddelbare - og intuitivt pregede innlevelsen som med fordel bør oppstå i et første møte med en tekst. Etter en slik førstelesing av bladene satt jeg igjen med en rekke inntrykk av hva det kunne være spennende å gå på jakt etter i materialet. Det var ikke vanskelig å få øye på mye som handler om kjønn i bladene. Det slo meg også når jeg satt meg mer inn i materialet at det slett ikke var bare entydige bilder av kjønn, men også forhandlinger.

For å komme videre i tilnærmingen til materialet ble det nødvendig å støtte seg på systematikken. Jeg skaffet meg oversikt over innholdet i bladene ved å kategorisere og finne ut hvilke analyse-enheter som kunne være relevante. Jeg hadde som utgangspunkt at jeg ville si noe om hvordan den mannlige seksualiteten ble framstilt i bladene. Etter hvert som jeg så potensialet i materialet valgte jeg å utvide problemstillingen min til å gjelde både mannlig seksualitet og kjærlighet. Tekstanalysen min er ikke en ren språkanalyse. Kontekstualisering er viktig i analysen, både i form av mine egne forestillinger i møtet med materialet, og andre referansepunkter i samtidskulturen. Tekstene i bladene får mening i forhold til andre tekster og ikke minst i forhold til tidligere forskning som jeg kommer tilbake til senere.

Bladene inneholder mye informasjon i form av tekst og bilder, og konstellasjoner av disse elementene. For å gjøre grunnlaget for undersøkelsen i denne oppgaven håndgripelig og overskuelig har jeg valgt å plukke ut stoff fra

¹¹⁹ Tove Thagaard, *Systematikk og innlevelse, En innføring i kvalitativ metode*, Bergen 2009: 190

¹²⁰ Ibid: 15

bladene for analyse strategisk. Med strategisk mener jeg at utvalget av tekstmateriale er gjort for at materialet skal passe best mulig til de temaene jeg skriver om. Derfor har jeg valgt å velge ut tekstene i den faste kategorien *Sexliv* i bladet Mann der jeg analyserer mannlig seksualitet. I Cosmopolitan har jeg valgt flere analyse-enheter innenfor flere faste kategorier i bladet, som *Lyst*, *Egokick* og *Menn*. Jeg har valgt å holde meg til skriftlig materiale. Bilder har også fascinert meg og gitt meg idèer. Disse uttrykkene er fullstappede med informasjon som kan være interessant i forhold til problemstillingen. Jeg vurderte det derimot som en for omfattende oppgave å skulle inkludere det rikfoldige billedmaterialet og gjøre billedanalyse. Det er også viktig å huske på at mitt materiale bare dekker en liten del av Manns og Cosmopolitans historie som magasiner og derfor blir også utvalget i mitt materialet naturlig nok litt tilfeldig i forhold til hvilke blader jeg har til min disposisjon i mitt prosjekt.

Problemstillingen har utviklet seg til å omhandle mannlig seksualitet og kjærlighet. Jeg har valgt å belyse om det finnes hegemoniske og dominerende forestillinger i bladene i forhold til mannlig seksualitet og kjærlighet. Det har ikke vært noe klart mål for meg å gjøre en sammenligning av bladene. Det er viktig å være klar over at resultatene i oppgaven ikke kan forstås som ”representative” for begge bladene. Mitt mål er at hvert enkelt blad skal stå for seg selv og gi to ulike analyser. Likevel kommer jeg til å diskutere forskjeller og likheter i bladene, men det er ikke det som er hovedmålet med analysen. Jeg har valgt å dele analysen i to. En analyse av guttebladet Mann og en analyse av jentebladet Cosmopolitan. Det er to viktige grunner til at jeg har valgt å løse det på denne måten. For det første åpner det opp for å si noe om hvert enkelt blads mangfold i måten å belyse de ulike temaene på. For det andre gir det mulighet for å si noe om det spesifikke ved hvert enkelt blad og hvordan det uttrykker seg i forhold til problemstillingene.

Et annet valg jeg har gjort, som henger sammen med det ovenstående, er å fokusere på ulike temaer i hvert enkelt blad. Jeg har valgt å skrive om menn og seksualitet i Mann, mens i Cosmopolitan har jeg valgt å fokusere på menn og kjærlighet. Ut i fra våre tradisjonelle forestillinger om kjønn ser det kanskje opplagt ut at jeg har valgt å løse det på denne måten. Jeg har derimot ikke tatt utgangspunkt i at seksualitet er noe som ofte knyttet opp mot menn og mannlighet, mens kjærlighet er noe som ofte forbindes med kvinnelighet og femininitet, selv om jeg naturlig nok er fullt klar over dette på forhånd. Mitt utgangspunkt var å skrive om hvordan mannlig seksualitet ble framstilt i disse bladene, men da jeg begynte å lese jentebladene forsto jeg at jeg her hadde mulighet til å utvide min problemstilling, og jeg fant fort ut av at det var noe jeg også selv ønsket i forhold til mitt prosjekt. I forhold til empirien og hva slags muligheter jeg så i materialet, valgte jeg derfor å utvide problemstillingen min til å gjelde både seksualitet og kjærlighet.

I guttebladene fokuseres det lite på kjærlighet, mens i jentebladene mye. Derfor synes jeg dette var et naturlig hensyn å ta, og utvide problemstillingen min. Begge bladene skriver mye om seksualitet, derfor kunne begge bladene vært med i analysen om mannlig seksualitet. Likevel føler jeg at seksualiteten er nærere knyttet til idealer om kjærlighet, intimitet og parforhold i *Cosmopolitan*, enn hva som er tilfelle i *Mann*. På denne måten blir seksualitet en naturlig del av analysen om menn og kjærlighet i *Cosmopolitan*, mens i *Mann* får seksualitet en litt annen betydning og kan analyseres ut i fra et annet perspektiv som er ønskelig for å få en større bredde i analysen.

Metodevalg og situering som forsker

Oppgaven baserer seg i all hovedvekt på den kvalitative metoden. Likevel har jeg også tatt i bruk den kvantitative metoden for å få oversikt og kategorisere materialet. Ut i fra dette har jeg gjort en *triangulering*, altså en kombinasjon av kvantitativ og kvalitativ metode.¹²¹ Å gå videre med en kvantitativ metode utover dette synes jeg derimot var lite fruktbart i forhold til mitt prosjekt. Det er mange gode grunner til at en kvalitativ metode er mest egnet i forhold til mitt prosjekt. Kvantitative metoder fokuserer på variabler som er relativt uavhengig av den samfunnsmessige kontekst, mens kvalitative metoder omhandler prosesser som tolkes i lys av den kontekst de inngår i og prøver å få frem karaktertrekkene ved de sosiale fenomene vi studerer, noe som passer min oppgave godt.¹²² I kvalitative studier er metodeopplegget mye mer preget av fleksibilitet som jeg mener er helt avgjørende for mitt prosjekt. Med en kvalitativ inngang til materialet har jeg hatt muligheten til å endre opplegget i løpet av undersøkelsesprosessen når erfaringer og nye utfordringer underveis tilsa det. Kvantitative undersøkelser er mer preget av forhåndsstrukturering, noe som ville fungert dårlig for min del.

En annen åpenbar fordel med kvalitativ forskning er at den går mer i dybden og fokuserer på å fremheve prosesser og mening. Som forsker må også jeg situere meg annerledes i forhold til at jeg tilhører den kvalitative forskningstradisjonen. Det å situere noe betyr blant annet å kontekstualisere, noe som er helt avgjørende for at oppgaven skal bli best mulig.¹²³ Det er hvordan jeg som forsker forholder meg til kunnskapsprosessen, som skiller ikke-situert kunnskap fra situert kunnskap og det er når jeg som forsker aktivt forholder meg til prosessen, at kunnskapen vil bli situert slik den amerikanske zoologen og filosof Donna Haraway beskriver. Haraway mener det er avgjørende for å tilegne seg kunnskap å hele tiden erkjenne og reflektere over sin egen kontekst. Hun mener

¹²¹ Tove Thagaard, *Systematikk og innlevelse, en innføring i kvalitativ metode*, Bergen 2009: 18

¹²² Ibid: 17

¹²³ Kristin Asdal m.fl., *Betatt av viten, brukandvisninger til Donna Haraway*, Oslo 1998: 121

det er et viktig poeng at kunnskapen aldri vil nå noen form for endelig situering. En endelig situering vil bety en stagnasjon og sette en stopper for å danne ny kunnskap. Situering er noe som stadig er i en prosess og perspektivene vil endres ustanselig. Hvis jeg skulle tro på en endelig situering, ville det også bety at jeg var gjennomiktig både for meg selv og andre, og at jeg da kunne ha en mulighet til å nå en fullhendt kunnskap om meg selv og mitt materiale. Slik er det imidlertid ikke, noe som også er et viktig hermeneutisk poeng og kan settes i sammenheng med Gadammers hermeneutiske filosofi.¹²⁴

Selv kommer jeg heller ikke bort fra at jeg leser materialet med mitt blikk og min situering. Jeg kan ikke stille meg utenfor mitt eget kjønn eller min egen situering, og de rammene som mine egne erfaringer med å være kjønn etablerer for meg. "Jeg tar dermed selv del i konstruksjonen av de kulturelle forestillingene om kjønn," slik Sørensen formulerer det, noe som er et viktig poeng i forskningsprosessen.¹²⁵ Vi produserer kunnskap om kjønn gjennom hele forskningsprosessen, noe jeg også gjør i forhold til mitt prosjekt. Derfor er det viktig som forsker at man reflekterer over betydningen av hvordan personlige erfaringer og egen situasjon som kvinne eller mann virker inn i kunnskapsproduksjonen, noe jeg har vurdert betydningen av og reflektert over i forhold til mitt prosjekt.

Jeg skal innrømme at jeg gikk til innkjøp av de første bladene med litt skepsis. Jeg hadde mine fordommer, og forventet å finne mange stereotype framstillinger av kjønn. Ofte er det slik at man finner det man leter etter og ser det man vil se. Dette kan også bli et problem i forhold til hvordan prosjektet utvikler seg. Derfor har det vært viktig for meg å jobbe meg gjennom stoffet med blikk for andre ting som jeg ikke forventet å finne i materialet og gjøre meg bevisst mine egne fordommer og erfaringer.

Påvirkning fra teori og annen forskning

Min lesing av materialet og utviklingen av metodiske grep og innfallsvinkler har hele tiden vært påvirket av det jeg har lest hos andre forskere og studier av teori. Mitt første møte med forskning på seksualitet og maskulinitet var sosiologene Sveinung Sandberg, Camilla J. Larsen og Willy Pedersens artikkel fra 2004, "Hvis hun er fornøyd, så blir jeg det også." Denne artikkelen var på mange måter en inngangsport til seksualitets- og mannsforskning på unge menn. Artikkelen gjorde meg nysgjerrig og fikk meg på spor av annen forskning og teori på området. En annen artikkel skrevet av Sandberg, Larsen og Pedersen har

¹²⁴ Kristin Asdal m.fl., *Betatt av viten, brukandvisninger til Donna Haraway*, Oslo 1998: 122

¹²⁵ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005: 28

også vært viktig. "Tunge kyss, lette identiteter" har influert deler av analysen om menn og seksualitet. Samtidig har det også vært flere andre tekster og teorier som har vært med på å danne grunnlaget for kapittelet om menn og seksualitet. Behandlingen av mannlig seksualitet i Jørgen Lorentzens bok *Maskulinitet*, er et eksempel på det.

Siri Øyslebø Sørensens masteroppgave "Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jenteblander" var med på å få meg til å velge gutte- og jenteblander som analysemateriale i oppgaven. Tove Thagaards bok *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi* påvirket meg til å velge kjærlighet som tema. Foucaults diskursbegrep og Sedcwicks begrep om homososialitet åpnet opp nye forståelser. En annen viktig teoretisk påvirkning er teorien om relasjonene mellom det mannlige og umannlige.

Bekreftbarhet og kulturelle "sannheter" i bladene

Reflekterer det utvalgte materialet det jeg vil vite noe om? Hva er sant, og hvordan forholder undersøkelsen min seg i forhold til denne sannheten? Disse spørsmålene leder frem til en vurdering av bekreftbarheten i resultatene og analysen. I hverdagen vår forholder vi oss hele tiden til oppfatninger om hva som er sant og usant, og vi overfører erfaringer fra en situasjon til en annen. I positivistisk forskning vil forskningsresultatene evalueres etter korrespondanse med en antatt objektiv virkelighet og utvetydighet.¹²⁶ I kvalitativ samfunnsforskning åpner en for et mer pragmatisk syn, og sannheten kan forstås som relativ i forhold til en gitt situasjon. Sannhet kan forstås som sosialt konstruert, som er forhandlet i gjennom lokale tekster, men kan forstås som en pragmatisk validering som også kan sees i lys av et hermenutisk perspektiv slik den kanadiske filosofen Charles Taylor gjør.¹²⁷ Med dette sannhetsbegrepet kan man lese analyseresultatene med et utgangspunkt i at Mann og Cosmopolitan formidler kulturelle sannheter. Bladene vil være de lokale tekstene som etablerer kulturelle sannheter internt i bladene, det vil si i gjennom bladets egen forståelse. Mitt utgangspunkt for analysen er disse lokale tekstene i bladene, men jeg vil også åpne opp bladets univers ved å diskutere disse kulturelle sannhetene opp mot tidligere forskning.

I prinsippet kan vi argumentere for at analyseresultatene kan leses som utsagn om kulturelle sannheter. Men hvilken kultur er de uttrykk for? En norsk eller en internasjonal kultur? Kommersiell og internasjonal påvirkning på innholdet i bladene vil være en av de første innvendingene som kan reises mot påstanden om at tekstene formidler kulturelle sannheter, spesielt hvis vi er ute etter en

¹²⁶ Steinar Kvale og Sverre Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*, 2009: 76

¹²⁷ *Ibid*: 261

norsk kulturell sannhet. Det er vanlig at blader kjøper artikler og annet materiale fra utenlandske aktører. Når det gjelder Mann og Cosmopolitan er det derimot ikke tilfelle. Selv om begge bladene blir inspirert av stoff fra lignende blader i utlandet, fremstår de som norske blader i form av at de skriver sine egne tekster, selv om de henter bilder fra både Norge og utlandet. Jeg kan argumentere for at bladene gir uttrykk for en norsk kulturell sannhet fordi jeg analyserer bare tekstene i materialet. Jeg har basert meg på redaksjonelt stoff og tekster skrevet av journalister tilknyttet bladene i mitt prosjekt. Det kan likevel være vanskelig å skille mellom uttrykk for en norsk kultur, og uttrykk for en felles internasjonal samtidskultur og kommersialisme.

Det er viktig å få frem at tekstene ikke står som entydige formidlere av informasjon. Ulike spørsmål til teksten, vil gi ulike svar. Valget av temaer i datamaterialet henger dessuten sammen med teoretiske interesser i forskningsprosjektet. Mine fordommer og situering preger mine teoretiske interesser i mitt forskningsprosjekt. Hvis jeg hadde stilt andre spørsmål til teksten, hadde svarene også naturlig nok blitt ulike fra de svarene jeg presenterer i analysedelen.

Overførbarhet og diskurser i bladene

Jeg har tidligere sagt noe om hvordan Mann og Cosmopolitan kan forstås som formidlere av kulturelle sannheter. Med overførbarhet mener jeg ikke en absolutt generalisering, men heller en tanke om at forestillingene om mannlig seksualitet og kjærlighet som skrives frem i mitt undersøkelsesmateriale også kan finnes igjen på andre arenaer i samfunnet. Jeg har tatt utgangspunkt hvordan mannlig seksualitet og kjærlighet skrives frem i bladene. Bladenes innhold om mannlig seksualitet og kjærlighet debatteres i liten grad i norsk offentlighet. Jeg tolker dette som et argument for at bladenes innhold ikke sees som spesielt kontroversielt. Derfor kan bladene sees som deler i et større kulturelt samspill og forstås som diskursive aktører. Jeg er ikke opptatt av å sammenligne Mann og Cosmopolitan, ha noen klar formening om de opptre konservative, eller som endringsaktører. Jeg er mer opptatt av at analysen av materialet fra begge bladene vil vise friksjonen mellom stabilitet og endring i våre forestillinger om mannlig seksualitet og kjærlighet. Det er nettopp dobbeltheten og paradoksene innenfor denne rammen som er interessant. Hvordan hegemoniske og dominerende forestillinger brytes, og spor av konkurrerende diskurser trer frem i lyset og skaper forhandlinger.

Tekstutdragene som utgjør analyse-enhetene i undersøkelsen min er eksempler på diskursive tilbud om forståelse av kjønn, mannlig seksualitet og kjærlighet. Det er ikke Mann og Cosmopolitan her som er det interessante. Det er de

kulturelle symptomene og ulike diskursene vi kan lese ut av bladene som blir viktigst. Gjennom analysen underbygger jeg overførbarheten i resultatene mine ved å se dem i lys av ulike teorier om det som preger samtiden, når det gjelder mannlig seksualitet og kjærlighet. Jeg forholder meg til annen forskning på feltet i gjennom hele analysen. Dette er et viktig poeng. I denne oppgaven gjør jeg ikke bare en ren analyse av bladene, men jeg ser det også i lys av annen forskning, i hovedsak sosiologiske arbeider om virkeligheten.

I denne oppgaven går jeg ikke inn i en undersøkelse av diskursive identitetskonstruksjoner hos ulike mennesker. Jeg prøver å se på hvilke tilbud om forståelse av mannlig seksualitet og kjærlighet som finnes i bladene, og hvordan de kan forstås i sammenheng med annen forskning knyttet til mannlig seksualitet og kjærlighet. Resultatene fra undersøkelsen kan derfor ikke overføres direkte til virkelige menneskers konkrete identitetskonstruksjon. Resultatene representerer heller et tilbud eller en forståelse av dominerende forestillinger om mannlig seksualitet og kjærlighet i norske gutte- og jenteblader, og hva som bryter og skaper forhandlinger mellom disse forestillingene.

Kap 4: Analyse av gutteblader - menn og seksualitet

"Males do not represent two discrete populations, heterosexual and homosexual. The world is not to be divided into sheep and goats. Not all things are black nor all things white. It is a fundamental of taxonomy that nature rarely deals with discrete categories. Only the human mind invents categories and tries to force facts into separated pigeon-holes. The living world is a continuum in each and every one of its aspects. The sooner we learn this concerning human sexual behavior, the sooner we shall reach a sound understanding of the realities of sex."¹²⁸

Innledning

Mannlig seksualitet er ikke en gjenstand for tale, den er en gjøren, derfor er det vanskelig å si noe om den i følge Lorenzten. "Menns seksualitet er handlingsrettet, og ikke noe som skal diskuteres og problematiseres." Følger ikke den mannlige seksualitet den enkleste logikk spør Lorenzten: forførelse – ereksjon – penetrasjon – orgasme – tiltrekning? I forhold til dette bildet fremstår den mannlige seksualiteten som selvsentrert og objektivisert.¹²⁹ Er det virkelig slik? Muligens er det heller slik at idèen om at den mannlige seksualiteten er underlagt en enkel logikk, har hindret forståelsen av den mannlige seksualitet? "Siden kvinnefrigjøringen på 70-tallet har diskusjonen gått høyt om kvinnelig seksualitet, om kvinnelige orgasmer, om fraværet av sådanne og sammenhengen mellom den kvinnelige emosjonalitet og seksualitet."¹³⁰

"Kropp, nytelse, intimitet og reproduksjon er omsluttet av et sinnrikt system av forbud og påbud, som henger sammen med hvordan forskjellige former for makt er fordelt."¹³¹ Dette kan vi opp gjennom historien se eksempler på slik jeg også var inne på i innledningskapittelet. Alle samfunn vi kjenner til, regulerer seksuelle handlinger i følge sosiolog og kjønnsforsker Agnes Bolsø. Det gjelder også hva slags seksuelle praksiser som bli skrevet frem i mitt materiale, de blir også regulert på en eller annen måte. "Regulering og autoritetsutøvelse ovenfor det nytende individet er derimot nødvendig, og det medfører at noen praksiser anses som uønsket og noen absolutt uakseptable."¹³²

Seksualitet har åpenbart med kjønn å gjøre. "Å ha en kjønn kropp innebærer også muligheten for kjønnslig begjær og muligheten for konkrete kroppslige aktiviteter knyttet til dette begjæret", skriver Bolsø. "Seksualitet og kjønn har til alle tider vært innvevd i samfunnsmessige maktforhold, og omvendt: Makt

¹²⁸ Alfred C. Kinsey, Internett: <http://www.iwise.com/KiCSV>

¹²⁹ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 150

¹³⁰ Ibid: 151

¹³¹ Agnes Bolsø, *Folk flest er skeive*, Queer teori og politikk, Oslo 2010: 35

¹³² Ibid: 36

har til alle tider vært innvevd i kjønn og seksualitet.’’¹³³ Det er slike påbud, forbud og kulturelle reguleringer jeg skal studere i min empiri.

Finnes det dominerende forestillinger om mannlig seksualitet i bladet Mann? Finnes det brytninger og forhandlinger av disse dominerende forestillingene i bladene? Kan disse dominerende forestillingene settes i sammenheng med tradisjonelle forestillinger? Forestillinger og forhandlinger i bladet kommer jeg også til å sette i sammenheng med tidligere forskning på området. For å nærme meg disse spørsmålene kommer jeg til å ta for meg tekstbiter av materialet som dreier seg om temaer som omhandler menn og seksualitet. Jeg har valgt å fokusere på den faste spalten i Mann som heter *Sexliv*, som hver uke omhandler disse temaene. Gjennom analysen kommer jeg til å ta opp spørsmål om mannlig seksualitet, slik de blir behandlet i denne spalten. Jeg legger i hovedsak vekt på sentrale temaer som tas opp i denne spalten for å få beskrive bladet i sin helhet på best mulig måte. Jeg tar også opp temaer som ikke er fullt så gjennomgående i bladet, men som er interessante i forhold til mitt prosjekt.

I den faste spalten i bladet Mann som heter *Sexpanelet* diskuterer tre til fire jenter ulike temaer innenfor sex. En av disse jentene er utdannet sexolog, mens de andre jentene valgt ut av bladet for å si sine meninger. Jenta som er sexolog er fast skribent i spalten *Sexliv* i bladet. Det rulleres mellom fire til fem andre jenter i tillegg til sexologen i *Sexpanelet*. I tillegg inneholder spalten *Sexliv* en fast del som kalles *Sexeksperten* som inneholder tips om sex, først å fremst rettet mot menn. Den spalten er sexologen i bladet ansvarlig for og hun er Manns sexekspert. De faste spaltene *Sexpanelet* og *Sexeksperten* i Mann er det som danner analyse materialet i oppgaven og dette kapittelet.

Homoseksualitet og homososialitet

En av artikkelen i *Sexpanelet* handler om jentesex. (Mann, 06/2010: 109). Her kommer det fram at jentesex fortsatt er litt tabu for noen jenter, og på langt nær akseptert blant de fleste:

‘‘Jeg tror jentesex fortsatt er skikkelig tabu oss jenter imellom’’, sier en av jentene. De to andre jentene er uenig: En av jentene forteller at ‘‘det som er skikkelig tabu er guttesex’’, uten at hun begrunner dette noe nærmere.’’ Jeg kjenner mange jenter som drømmer om å ha sex med andre jenter, men som ikke tørr å si det, sier en av jentene i *sexpanlet*.’’

Det er liten tvil om at guttesex bryter med de mannlighetsidealene vi har i dag. Et interessant spørsmål er i hvor stor grad jentesex bryter med de kvinnelighetsidealene vi har i dag? Mye tyder på at mange jenter faktisk kan si at de drømmer om å ha sex med en av det samme kjønn, uten å bli stemplet som verken ukvinnelig eller lesbisk. Slik virker det også ut i bladets univers. ‘‘Det å

¹³³ Agnes Bolsø, *Folk flest er skeive*, Queer teori og politikk, Oslo 2010: 37

være bifil er jo nærmest blitt trendy. Jeg opplever ikke jentesex som tabu i det hele tatt, mener en av jentene.” Klining mellom jenter kan plasseres innenfor en kjent og heteroseksuell kontekst gjennom populærkulturen. Det gjelder også i økende grad seksuelle erfaringer mellom jenter. Det samme kan ikke sies om gutter på dette området, noe som kommer frem i Larsen, Sandberg og Pedersens artikkel “Tunge kyss, lette identiteter.”¹³⁴

Det kommer fram i bladet at jentesex synes å være noe som langt på vei er akseptert blant både jenter og gutter i dag. En annen av jentene beskriver at “to jenter sammen er veldig vakkert, i motsetning til to menn sammen.” Hun sier også at “hvis man har kjæreste, og forteller ham at man har lyst til å ha sex med en annen jente, så blir han jo ikke overrasket.” Det er litt mer sånn, “joda, selvsagt har du det” Å foreslå noe slikt for en jente eller gutt, der to gutter er involvert seksuelt, vil derimot være noe helt annet som sannsynligvis ikke hadde blitt akseptert innenfor et heteroseksuelt parforhold eller relasjon. Det synes å være naturlig og akseptert for jenter å si at de har lyst på jentesex til en gutt, også når de er i et parforhold. Utsagn som dette i bladet tyder på det: “To jenter og en gutt, da snakker vi!” (Mann, 03/2010: 109). For en gutt å si til kjæresten sin at han har lyst på guttesex hadde ikke vært like naturlig og akseptert innenfor de idealer om mannlighet og kvinnlighet vi har i dag. Dette gjelder også innenfor rammen av bladet slik jeg forstår det.

Jenteklining og jentesex i en heteroseksuell kontekst har blitt en liten del av populærkulturen og media de siste årene. Mann er en del av populærkulturen som omtaler jenteklining og jentesex i sitt blad. Et av poengene med jenteklining synes å være at andre skal kunne se på, som en forestilling eller et show, ofte rettet mot å få gutters oppmerksomhet.¹³⁵ “Jeg tror de fleste jenter har klina med en annen jente. Joda, det er sånn man plutselig kan finne på å gjøre.” (Mann, 06/2010: 109). Mannens blikk er sentralt i denne sammenheng. Det kan virke som også pornografien spiller en rolle i denne sammenheng og at jentene er påvirket av pornografi. Fra en feministisk synsvinkel kan en slik tolkning gi assosiasjoner til en form for kvinneundertrykkelse som går ut på at kvinner bli definert først og fremst ved å være seksuelt tilgjengelige for menn. Selv om klining og homoerotikk for andres blikk er en form objektivisering, har jenteklining og jentesex flere fortolkningsrammer.

Dette kan også sees som en “performativ effekt.” Kanskje er det noe av det samme vi aner i dette fenomenet, hvor det synes å være flere lag av meninger? Flørt og klining med en av samme kjønn markerer ved første øyekast frihet til å kunne leke med etablerte grenser og kategorier. Det performative preget innebærer at det kan plasseres innenfor denne rammen. Men når jenter gjør

¹³⁴ Camilla Jordheim Larsen, Sveinung Sandberg, Willy Pedersen (2005): Tunge kyss, lette identiteter.

Sosiologisk tidsskrift, vol.13, 107-133: 120

¹³⁵ *Ibid*: 115

dette, erotiserer de samtidig handlingene overfor det heteroseksuelle mannlige blikket, som dermed påvirker den mannlige seksualiteten.¹³⁶

Vennskap og erotikk mellom jenter

Det kan virke som om fenomenet jenteklining og jentesex mellom heteroseksuelle jenter har en homososial betydning for begge kjønn i bladet, men på ulike måter. For kvinner kan det tyde på at det er et slags "female bonding" på grunn av at det gir rom for nærhet og utforskning jentene i mellom. Både på det intime, men kanskje enda viktigere gjennom vennskapet mellom jentene. "Jeg kan sitte med en venninne som er like åpen om jentesex som meg, og vi kan snakke om hvordan vi ville hatt det i senga." (Mann, 06/2010: 109). Ofte er det gode venninner som kysser fordi det har en betydning for vennskapet og det sosiale båndet. I tillegg kan jenteklining og jentesex være et uttrykk for "girlpower" og være et mer feministisk betont prosjekt, men som i tillegg også kan tolkes innenfor rammen av en form for kvinnelig homososialitet.¹³⁷ "Det blir litt sånn 'se på oss', gutter, hva vi kan gjøre." Slike former for vennskap er mer ukjent hos menn. I mitt materiale finner jeg ingen spor av slike fortellinger. Jentene som framstilles synes å ha et mer fleksibelt vennskapbånd når det gjelder det intime, mens guttene må passe seg for å ikke være for intime seg i mellom, slik at det ikke kan oppfattes med homoseksualitet og noe umannlig.

Jenteklining og jentesex kan også spille en rolle for mannlig homososialitet, og også som noe mannlige for menns seksualitet. Dette fordi jenteklining og jentesex etterhvert har blitt en liten del av den heteroseksuelle mannlige seksualiteten. Et eksempel på dette er slik sexologen i Mann skriver det: "Gutter synes tydeligvis det er spennende med jenter som liker jentesex, og det virker ikke som de ser på det som noen trussel. Snarere tvert imot..." (Mann, 06/2010: 109). Ved at flere menn sammen observerer jenteklining eller jentesex gjennom det mannlige blikket blir dette en del av en mannlige form for homososialitet, ikke minst fordi jenteklining og jentesex åpenbart er en motsetning til gutteklining og guttesex, som kan bli sett på som noe umannlig hvis heteroseksuelle gutter observerer og fester blikket til det.

Jenteklining og jentesex kan også være med på å skape en slags "male bonding" mellom heteroseksuelle menn fordi det kan virke positivt og være innenfor konteksten til hvordan mannlige heteroseksualitet bør framstå i forhold til gjeldende idealer. Samtidig viser det seg at fortellinger om kvinnelig erobringer

¹³⁶ Willy Pedersen, Hans W. Kristiansen (2003): Å gjøre det, å føle det og å være det. Homoseksualitet i det seinmoderne. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, vol 44 (1): 18

¹³⁷ Camilla Jordheim Larsen, Sveinung Sandberg, Willy Pedersen (2005): Tunge kyss, lette identiteter. *Sosiologisk tidsskrift*, vol.13, 107-133: 118

menn i mellom er noe som er med på å forme en maskulin identitet og øke sin egen status som mann, slik Flood beskriver i sin undersøkelse om menn, sex og homososialitet.¹³⁸

En aktivitet som ‘‘male bonding’’ kan i vårt samfunn også knyttes til homofobi og intens frykt for ulike former for homoseksualitet.¹³⁹ ‘‘Male bonding’’ kan derimot også finne sted for å styrke sin heteroseksuelle identitet gjennom aktiviteter som er motsetninger til homoseksualitet mellom menn. Blant annet ved å observere jenteklining eller jentesex. Hyppig heteroseksuell aktivitet har vist seg å være en nøkkel til å skape en maskulin identitet, og seksuelle relasjoner med kvinner er ofte konstruert gjennom menn.¹⁴⁰ Menn som forteller historier om seksuelle erobringer som objektiviserer kvinnen og som tar i bruk seksuell humor om kvinner, har vist seg å være en måte menn skaper sosiale bånd og en maskulin identitet.¹⁴¹

Gutteklining og nye seksualiteter?

Det har blitt hevdet at homoseksualitet, eller simulering av homoseksualitet, virker mer truende mellom menn fordi det strider mot den såkalte hegemoniske maskuliniteten i større grad enn det strider mot tradisjonelle idealer for femininitet.¹⁴² Hvis dette stemmer, vil neppe gutter benytte seg av erotisk lek med hverandre for blant annet å tenne jenter, slik jenter benytter seg av den erotiske leken for å tenne gutter. Ting tyder likevel på at gutteklining foregår mellom heteroseksuelle i større grad enn før, men hensikten er ikke den samme som med jenteklining. Show-aspektet er like tydelig blant gutter som kliner med gutter, som hos jenter som kliner med jenter i en heteroseksuell kontekst. Forskjellen ligger i at for gutter er det ikke et show for det motsatte kjønn for tiltrekning av erotisk art, men et symbol på noe rebelsk, liberalt og for å markere annerledeshet.¹⁴³

Rammen rundt guttenes klining er ikke like åpenbart heteroseksuell fordi den ikke fungerer som en flørt med jenter. På en annen side vil også denne kliningen fungere som en slags kontrast til homoseksualitet når det gjelder gutter. Dette fordi ved å utføre klining på en bestemt måte med en slags humor involvert, signaliserer de til omverden at de tar avstand fra homoseksualitet. Derfor kan

¹³⁸ Micheal Flood, ‘‘Men, Sex, and Homosociality, How bonds between men shape their sexual relations with women’’, *Men and Masculinities* 2008, Vol 10, Number 3, 2007: 339

¹³⁹ Eve Kosofsky Sedwick, *Between men, English Literature and Male Homosocial Desire*, New York 1985: 1

¹⁴⁰ Nigel Edley: ‘‘Analysing Masculinity: Interpretive Repertoires, Ideological Dilemmas and Subject Positions’’ i Wetherell, M. m.fl.: *Discourse as Data. A Guide for Analysis*. London 2001: 218

¹⁴¹ Stephen Whitehead and Frank J Barret.: *The Masculinity Reader*, Cambridge 2001: 22

¹⁴² R. W. Connell, *Masculinities, second edition*, Polity Press Cambridge 2005: 79

¹⁴³ Camilla Jordheim Larsen, Sveinung Sandberg, Willy Pedersen (2005): Tunge kyss, lette identiteter. *Sosiologisk tidsskrift*, vol.13, 107-133: 124

klining mellom gutter i noen få tilfeller også knyttes opp mot begrepet homososialitet. Slik klining er uansett generelt ikke forenlig med de rådende maskulinitets- og seksualitetsidealer.¹⁴⁴ Dette er sannsynligvis grunnen til at jeg ikke finner noen spor av slike fortellinger i Mann når det gjelder gutter. Jeg finner derimot flere eksempler på fortellinger om jentesex og jenteklining i ulike former.

Det kan også være at denne formen for intimitet, der klining mellom to av det samme kjønn innenfor en heteroseksuell kontekst er noe som kan knyttes opp mot en mulig seksuell frigjøring. En slik form for intimitet kan også knyttes opp mot det Giddens kaller rene relasjoner. "Rene relasjoner inngås for relasjonens egen skyld og består bare så lenge de involverte får noe igjen for å delta." Dette behøver ikke nødvendigvis bli knyttet opp mot et rent erotisk begjær mellom de involverte som utfører handlingen.¹⁴⁵ Giddens hevder at den nye friheten åpner for en ny seksualitet og det er særlig på tre områder endringene kan spores. Alle disse tre endringene kan settes i relasjon til hvordan mange jenter kan kline og ha sex innenfor noe vi kan kalle en trygg heteroseksuell kontekst, i motsetning til hva som er tilfelle for gutter. Det viktigste er kvinnens økte seksuelle selvbestemmelse. I tillegg kan vi i følge Giddens se nye måter å forholde seg til homoseksualitet på, og mer varierte seksuelle praksisformer i vår postmoderne tid.¹⁴⁶

Analsex og pornografi

Når noen nevner ordet analsex, tenker mange ofte guttesex og homoseksualitet. Spesielt gutter assosierer ofte analsex med homofili og tar avstand fra dette i en heteroseksuell par-relasjon. Dette ser ut til å spesielt gjelde når gutten er den passive part som mottar analstimulering fra en jente, som da skifter rolle til den aktive part. Det kan bli en stor bekymring blant menn som har mottatt analstimulering fra sin kvinnelige partner. Dette kan oppleves som truende for ens maskulinitet og følelsen av umannlighet kan komme inn i bildet. Analsex har opplagt ikke funnet sin plass innenfor rammen av det standardiserte seksuelle skrift hos heteroseksuelle menn der kvinnen er den aktive part.¹⁴⁷

I Mann finner jeg flere fortellinger om analsex og det kan virke som om dette har blitt ganske akseptert å skrive om i populærkulturen. Fortellingene handler derimot i stor grad om analsex som en del av den kvinnelige seksualiteten, ikke

¹⁴⁴ Camilla Jordheim Larsen, Sveinung Sandberg, Willy Pedersen (2005): Tunge kyss, lette identiteter. *Sosiologisk tidskrift*, vol.13, 107-133: 124

¹⁴⁵ Anthony Giddens, *Intimitetens forandring*, København 1994: 63

¹⁴⁶ Willy Pedersen, *Nye seksualiteter*, Oslo 2005: 28

¹⁴⁷ Ibid: 91

som en del av den mannlige. Det har også kommet frem i de senere år at analsex har blitt et slags moteord, et tema som mange medier og mennesker snakker om, men få praktiserer. Mye tyder likevel på at analsex har blitt mer og mer løsnet fra forestillingen om at det skal bli entydig forbundet med mannlig homoseksualitet. Analsex har likevel fått et slags gjennombrudd i populærkulturen og hos kvinner og menns heteroseksuelle nytelsesmønster.¹⁴⁸ En av grunnene til dette er pornografiens rolle og påvirkning på populærkulturen.

Umannlighet og truende praksiser

En fortelling om analsex i bladet Mann er fra den faste spalten *Sexpanelet*. (Mann, 12/2009: 140/141). I følge jentene i *Sexpanelet* blir analsex mer og mer vanlig: "Det blir bare mer og mer av analsex. Man får jo masse sexleketøy for det også nå." Det tyder på at analsex er noe som foregår, men som likevel blir snakket mindre om enn andre former for sex slik det også antydes i bladet: "Det er nok mer vanlig enn man tror. Det er jo ikke det man snakker mest med venninnene sine om, at man ble tatt i ræva i går, liksom. De fleste av venninnene mine har prøvd." For jenter synes analsex fortsatt som et tabu å snakke om, slik det kan forstås i bladet. En av jentene tror fortsatt analsex er litt tabu for gutter også. Hun sier at "det går nok litt på stolthet og "jeg er ikke homofølelsen." Likevel tyder det på at det er en dominerende forestilling i bladet at de fleste gutter vil ha analsex med jenter, mens jentene er mer skeptisk.

Når det blir snakk om å tilfredsstille gutter analt, er dette noe de fleste jentene i *Sexpanelet* synes blir feil og noe de aldri kunne gjort. "Hva med gutter som vil ha en finger i rumpa? Den hadde jeg slitt med", sier den ene jenta. Hun sier videre: "Å ja, det er ikke noe de guttene jeg har vært sammen med ønsker." Jenta sier klart i fra at slike gutter har hun ikke vært sammen med, noe som tyder på at hun ikke vil identifisere seg med en slik seksuell praksis. En av jentene sier derimot dette: "Gutter flest vil ikke innrømme at en finger i rumpa er digg. De tror de ikke vil før de kjenner hvor godt det er!" Det tyder på at selv om noen gutter synes det er godt med en finger i rumpa, så kan de ikke innrømme det, fordi det forbindes med homoseksualitet slik det kommer frem her: "Jeg tror det er noe mange menn har lyst til å prøve, men ikke tør å si, for da er man liksom homo." Likevel er dette noe også jenter synes er problematisk, fordi de er skeptiske til gutter som vil prøve dette.

For gutter er det også problematisk å fortelle dette til jenter i følge jentene i *Sexpanelet*: "Hvis typen min hadde spurt om jeg kunne puttet en finger i rumpa hans, hadde jeg ikke tatt ham seriøst. Men hadde det vært veldig viktig for ham, så kanskje." Her åpner hun likevel for å gjøre det, men bare hvis det er spesielt

¹⁴⁸ Morten Emmerik Wøldike, *Piger bliver ikke lykkelige af analsex – En kritisk undersøgelse af seksualmoraliske standpunkter gennem de seneste år i Danmark*, København 2009: 74

viktig for gutten. Sexologen i bladet sier: "Jeg vet ikke hva jeg hadde tenkt hvis jeg hadde blitt med en fyr hjem og han hadde hatt en strap-on i skuffen og bedt meg ta ham bak." Dette tyder på at også jenter forbinder dette med homofili og noe umannlig som ikke hører hjemme innenfor heteroseksualiteten og mannsidealene i dagens samfunn. Jentene stiller seg tydelig skeptisk til den seksuelle praksisen: "Ville du tatt på deg deg strap-on og pult kjæresten din?" Nei, der går grensen, det hadde jeg aldri klart", sier den ene jenta. "Jeg ville bli skeptisk selv", svarer den andre. Hvorfor svarer jentene slik? Hvorfor føler de seg truet av denne seksuelle praksisen?

Det å ha et analt samleie for jenter med en gutt der de er den aktive part synes å være problematisk. Kan dette være fordi jentene er redde for å fremstå som for maskuline? Det åpnes likevel opp for en forståelse for ulike preferanser og praksiser. "Hadde du gjort dette med en kjæreste?", spør en av jentene. "Vi burde nok kjent hverandre godt, ja. Men man har jo ulike preferanser i et forhold, og man har jo lyst til å tilfredstille hverandre, svarer sexologen." Likevel har analsex i det heteroseksuelle forholdet en klar normering om at mannen skal være den aktive part og kvinnen den passive. Det er også den dominerende forestillingen i mitt materiale. Når en kvinne tar den aktive rollen i en anal penetrering av en passiv mann, skjer det noe med forestillingen om maskulinitet og femininitet. I en slik rollefordeling kan man si at jenta gjør kvinnelig maskulinitet, mens gutten gjør mannlig femininitet. Maskulinitet fordi det kan knyttes til den aktive rollen, og femininitet fordi det kan knyttes til den passive seksuelle rollen. Her skjer det et rollebytte som bryter med de normer og forestillinger som finnes om hvordan heteroseksualitet utspiller seg mellom mann og kvinne. Er dette grunnen til at de fleste av jentene i *Sexpanelet* viser skepsis ovenfor denne seksuelle praksisen?

Det er likevel spor i bladet som bryter med disse forestillingene. Sexologens tips om mannlig analsex i et av bladene gjør nettopp dette. Slik svarer hun på et leserinnlegg fra en mannlig innsender som vil utforske analsex sammen med kjæresten sin:

"Man er ikke spesielt "kinky" eller "sexfiksert" for å kunne tenke seg å prøve dette. Dere gutter har et sterkt nytelsespunkt kalt p-punktet bak, og det er flott at du har begynt å utforske ditt! Jeg synes du skal være ærlig mot jenta di og fortelle henne at du synes det er godt når hun leker med deg der. Spør om dere kan utforske mer sammen, og så kan dere jo kikke på noen buttplugger og andre anale leketøy sammen." (Mann, 09/2010: 109).

Her åpner bladet for en praksis der også menn kan nyte analsex som den passive part og at det er helt greit i et heteroseksuelt forhold. Det er likevel en dominerende forestilling i bladet om at gutter ikke skal være den passive part når det gjelder analsex i heteroseksuelle forhold. Noen former for analsex blir løftet mer frem i lyset i bladet, slik som fortellinger der det handler om analsex i en klar heteroseksuell kontekst. Andre former for analsex ser ut til å ha tendenser til å ikke bli tatt seriøst eller møtt med skepsis.

Pornografi og mannlig seksualitet

Den økte seksualiseringen har ført til en dominerende mannlig seksualitet som har hentet inspirasjon fra pornografien vil flere påstå.¹⁴⁹ Noe en kan spørre seg er: Hvis kvinnen som den aktive part i et analt samleie med en mann blir sett på som noe umannlig for menn, kan en da si at mannen som den aktive part i et analt samleie med en kvinne blir sett på som noe mannlig eller maskulint for menn? Pornografien kan være en faktor for framveksten for analsex mellom kvinner og menn. Likevel er dette et komplekst spørsmål med flere problemstillinger.¹⁵⁰

Pornografi blir også trukket inn i diskusjonen om analsex i Mann. (Mann, 12/2009: 140/141). “Spesielt for mange unge og usikre gutter som tror at det man ser på film er slik man gjør det i virkeligheten, sier sexologen.” Det er også et dominerende bilde av at menn er mer interessert i analsex enn kvinner i bladet. En av jentene i *Sexpanelet* sier: “Jeg tror det er sånn at mange gutter har veldig lyst til å prøve analsex, og så prøver de det og finner ut at det ikke er så spennende alikevel.” En annen sier: “Jeg tror heller det er jenter som finner ut at det ikke er spennende og at gutta bare vil ha mer da.” Er grunnen til gutters interesse for analsex hentet ut fra pornografiens store fokus på analsex? I følge en jente i *Sexpanelet* er det mer idèen å ha analsex gutter tenner på: “Jeg hadde en type som maste om analsex lenge, og da han til slutt fikk det, var det litt sånn “Å, ja” Ikke noe spesielt, egentlig. Da var det tilbake til vanlig sex.” Likevel kommer det fram en annen grunn til at gutter vil ha analsex slik som her: “Guttene kan tenne på å ta jenta i rumpa, det er jo litt trangere der enn i vaginaen.” Det kommer også frem at det er lignende grunner for at jenter vil ha analsex. “Man vet jo at analen har masse nervetråder, og det kan lett føre til opphisselse.” Analsex dreier seg også om en seksuell praksis som inneholder nytelse for begge kjønn, noe bladet sier noe om her. Den dominerende forestillingen om at gutter maser og gjerne vil ha analsex med jenter, bidrar også til å si noe om at dette er noe mannlig hvis gutten er den aktive part.

I *Sexpanelet* er temaet i en av utgavene porno. (Mann, 03/2010: 108/109) Her diskuteres porno i forhold til parhold og hva jenter og gutter får ut av å se på det. Et av spørsmålene som stilles er: *Er porno et velkomment hjelpemiddel i et parforhold, eller synes jenter det er motbydelig?* Allerede i selve spørsmålet ligger det en forestilling om at porno synes å være noe gutter liker, mens jenter derimot noe motbydelig. Jentene i *Sexpanelet* svarer:

“Jeg var mer usikker da jeg var yngre, da likte jeg ikke at kjæresten min så på porno. Jeg tenkte at hvis han måtte onanere til porno uten meg, så var ikke jeg bra nok.” En av de andre jentene fortsetter: “Jeg har alltid synes porno har vært spennende, og jeg tror det blir mer velkomment jo eldre man blir.

¹⁴⁹ Morten Emmerik Wøldike, *Piger bliver ikke lykkelige af analsex – En kritisk undersøgelse af seksualmoraliske standpunkter gennem de seneste år i Danmark*, København 2009: 76

¹⁵⁰ Ibid: 77

Da tenker man ikke ‘hun der har større pupper enn meg’, han hadde større utstyr enn meg.’ Det er man ferdig med da.’

Porno synes å være greiere å håndtere i eldre alder på grunn av større selvtillit. En selvtillit som har fokus på det kroppslige. ‘Men det er forskjell på porno, da’ sier en av jentene. ‘Ja, jeg vil at det skal være vakkert. Så får heller gutta se på gangbangfilmer der ti halvfeite gamle karer spruter ned en 20-åring. Det er ikke noe for meg.’ Den vakre og den myke erotikken blir her forbundet med kvinner, mens den mer harde og tabuiserte erotikken forbindes med menn.

Et annet spørsmål som blir tatt opp er: *Hvordan bruker man porno i forholdet?* Sexologen i bladet sier: ‘Det er få gutter som har skjønt at pornosex gjør seg best på film.’ Historisk sett er pornografien en sjanger definert som en lavkultur for menn, som også kommer frem her. En av jentene sier at pornografi har forandret seg de siste 20 årene: ‘Nå skal alle ha den i toeren i filmene, og det er cumshot i ansiktet hver gang. Men nytt er kanskje at det lages god porno av kvinner – for kvinner.’ Pornografien kan sies å være nokså konvensjonell når det gjelder stereotype framstillinger av kjønn. Det økte mangfoldet innenfor pornografien de siste årene gjør at dette bildet har endret seg siden pornografien nå henvender seg til kvinner, par, lesbiske, homoseksuelle og andre seksuelle subkulturer.¹⁵¹ Den pornografiske diskursen er fremdeles sterkt knyttet til mannlighet og maskulinitet, noe som også er en dominerende forestilling i bladet, slik jentene i *Sexpanelet* diskuterer porno i forhold til menn. Pornografi blir derimot også knyttet opp mot kvinnelig seksualitet i bladet, men da er fokuset på det vakre og estetiske ved pornografien viktig i denne sammenheng.

Pornografien blir tradisjonelt sett på som lovregulert og lavkulturell.¹⁵² Mye tyder på at porno har blitt en del av seksualiteten i populærkulturen. I bladet *Mann* er porno representert og diskutert i flere fortellinger som en del av både mannlig og kvinnelig seksualitet. Seksualiteten i pornografien er derimot ikke bundet inn i fortellinger om romantikk, kjærlighet og reproduksjon. Den unndrar seg moral og samfunnsnytte. Den tjener dermed kun noen begrensede lystformer, derfor er den også problematisk i forhold til parforhold og kjærlighet.¹⁵³

¹⁵¹ Jørgen Lorenzten og Wencke Mühleisen, *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006: 271

¹⁵² Ibid: 270

¹⁵³ Ibid: 271

Den mannlige orgasmen

Orgasme er et sentralt og tilbakevendende tema i mitt materiale, derfor er det også på sin plass å si noe om den i min analyse. Menn har fått opplæring i hvordan å stimulere en kvinne og det kan virke som de fleste gutter i dag får mer kunnskap om en kvinnes kropp enn sin egen. "Gallup-undersøkelser om menns syn på seksualitet viser at menn blant annet setter en kvinnes orgasme høyere enn sin egen."¹⁵⁴

Forskning på dette viser at det vil være viktigere for en yngre mann i dag at partneren får orgasme enn han selv. "Muligens tenker menn mye på den kvinnelige orgasmen siden de jo alltid får sin orgasme, og at problemet er at de altfor lett får orgasme." Problemet med en slik tenkning er imidlertid at orgasme og sædutveksling forveksles. "At en mann får sædutløsning betyr ikke nødvendigvis at han får orgasme", skriver Lorenzten.¹⁵⁵ Man har en god stund vært klar over at menn kan få orgasme uten ejakulasjon og motsatt. "Det finnes menn som kan få multiorgasmer med bare en enkelt ejakulasjon, og det er slett ingen sammenheng mellom mannens klimaks og volumet på ejakulatet eller hvor kraftig spruten er", i følge den engelske biokjemikeren og androlog Ken Purvis.¹⁵⁶ "En orgasme er når sædutløsningen knyttes til en mer omfattende og dypere følelsesutladning eller kroppsekspløsjon", i følge Lorenzten. Det er gjennomført lite forskning på menns orgasmer og egenopplevelse av den seksuelle utløsning, men vi vet mye om hva som skal til for at en kvinne skal få orgasme på ulike måter. Samtidig aner de fleste ingenting eller lite om menns orgasmer, ofte ikke engang mennene selv.¹⁵⁷ Hva slags dominerende forestillinger finnes det om den mannlige orgasmen i Mann? Hvilke forventninger stilles det fra jenter når det gjelder orgasme i bladet? Går diskusjonen her like høyt om kvinnelige orgasmer?

I *Sexpanelet* er temaet i et av utgavene orgasme. (Mann, 04/2010: 108/109). Når det diskuteres hvem som bør få orgasme først, er jentene klare på at jentene bør komme først eller samtidig som mannen:

En av jentene sier: "Det er lettere å komme for oss flere ganger enn gutta, og jeg synes jo ikke det er noe gøy å jkke på en halvslapp en bare fordi han har kommet først, så jenta først, sier jeg. Eller samtidig." Samtidig sier en av jentene at "hun synes gutter er blitt så opphengt i å holde ut lenge. Det er ikke noe mål å holde ut lenge!" En av de andre jentene fortsetter: "Nei, det er ikke noe mål å gi meg ti orgasmer. En svær en kan være like bra som ti små! Hvis han plutselig bestemmer seg for å holde ut lenge, og stopper midt i akten for å holde ting tilbake, så mister jeg også mye av følelsene." Sexologen i bladet sier videre: "Det er noe av det verste som finnes. Aner han noe om hvor lang tid vi trenger for å bygge oss opp? Nei. Ødelegger han det like før, kan det ta lang tid før vi finner tilbake formen igjen."

¹⁵⁴ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 151

¹⁵⁵ Ibid: 151

¹⁵⁶ Ken Purvis, *Orgasmens mysterier*, Gyldendal Norsk Forlag AS 2009: 138

¹⁵⁷ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 154

Det er en framtreddende forestilling at jentene bør få orgasme før guttene eller samtidig. Guttene bør heller ikke holde på for lenge, men de bør heller ikke ta pauser underveis, som kan ødelegge for jentenes orgasmer. Derimot brytes denne forestillingen senere i teksten slik som her: "Men at han kommer og deretter går ned på deg, kan også være et godt alternativ. Det finnes ingen fasitsvar." Selv om det finnes en dominerende forestilling om at jenter bør få orgasme først eller samtidig med gutten, finnes det også spor som bryter med denne forestillingen og åpner opp for andre muligheter.

Prestasjon, kropp og orgasme

Måten jentene i *Sexpanelet* uttaler seg om orgasme på, kan tolkes på flere måter. Det kan for eksempel tolkes som en representasjon av "den mannlige prestasjon". Med dette menes det oppfatninger av mannen og det maskuline som forventes å være den aktive part, eller å faktisk prestere og sørge for kvinnenens orgasme.¹⁵⁸ Denne representasjonen kan knyttes til forestillinger om menn som er orientert mot kontroll og konkurranse, en hegemonisk maskulinitet. En slik forventning kan derimot føre til et stort press på gutter, som igjennom kan føre til usikkerhet og angst i den seksuelle konteksten. Forventningen til gutter om jentenes orgasme kan også føre til at opplevelsen av egen orgasme er avhengig av at han har prestert først. Det å oppnå en god orgasme for mannen blir sjelden sett på som kvinnens ansvar.¹⁵⁹ Det å gi kvinnen orgasme kan ses på som en måte å formulere og bekrefte maskulinitet. Det kan leses ut i fra denne ene jenta i *Sexpanelet*: "Det er slitsomt når gutta tror vi alltid er klare for flere orgasmer." (Mann, 04/2010: 108/109). Denne forestillingen om at jenters mange orgasmer er vanlig for gutter, kan bidra til å øke kravet til prestasjon og konkurranse.

Kravet om prestasjon har da en negativ side som er knyttet til usikkerhet og opplevelsen av å være truet. På en annen side er den mannlige prestasjonen en kilde til selvbekreftelse for mange menn, slik Sandberg, Larsen og Pedersen er inne på.¹⁶⁰ Det kommer også fram når en av jentene i *Sexpanelet* sier: "Det er jo høydepunktet, men spesielt gutter stresser litt mye med orgasme." Sexologen gir også en oppfordring til jenter: "De må øve mer og ta grep på egen hånd. Nok en gang får vi si at det er ditt eget ansvar å få orgasme." Dermed fraskrives mannen en del av ansvaret for kvinnens orgasme i denne fortellingen som bryter med forestillingen om at menn skal sørge for at kvinnen skal få orgasme. En av jentene sier: "Men det er viktig å ikke bare ha fokus på orgasmen, det viktigste

¹⁵⁸ Geert Hofstede, "Masculinity/Femininity as a Dimension of Culture" i Geert Hofstede (red.): *Masculinity and Femininity. The Taboo Dimension of National Cultures*. London 1998: 17

¹⁵⁹ Sveinung Sandberg, Camilla J. Larsen og Willy Pedersen, *Hvis hun er fornøyd, så blir jeg det også – Unge menn, maskulinitet og seksualitet*, Sosiologisk tidsskrift Universitetsforlaget 2004: 310

¹⁶⁰ Ibid: 311

er å kose seg, så kommer orgasmen av seg selv.” Slike utsagn er også med på å balansere fokuset på orgasmen og legger heller vekt på at sex er noe knyttet til nytelse og kos, ikke bare et mål om å oppnå en best mulig orgasme.

Den mannlige prestasjon og fokuset på orgasme, innebærer også et fokus på mannens kjønnsorgan. Tematiseringen av kvinner, kropp og seksualitet er mer salgbart og tilpasset vårt vante blikk, hvor koblingen mellom kvinnelighet og konsum er etablert. Vår kultur har ikke overlevert noe språk som tematiserer mannlige sensibilitet, kropp og sensualitet på samme måte. Mens kvinnekroppen beskrives som myk og varm, skal den ideelle mannskroppen være hard på alle måter og levere det som forventes av seksuell prestasjon i enhver gitt situasjon.¹⁶¹ Dette beskrives i hvordan jentene sier at de ikke vil ha en halvslapp penis og at gutten ikke skal stoppe opp underveis i samleiet, slik at jenta kan stå i fare for å miste sin orgasme. Det at penisen bør være hardest mulig kommer også til syne i tips til de mannlige leserne i sexologens råd til tidlig sædavgang for menn: “Kjøp en ereksjonsring som strammer rundt penisroten. På denne måten holder penis seg stiv, selv om du ejakulerer, og du kan fortsette samleiet til hun kommer.” En annen metode som blir foreslått er: “Prøv et potensmiddel som gir hardere og raskere ereksjon.” (Mann, 09/2010: 108). En mann er ekstremt avkledd og sårbar i erigert tilstand, noe som sjelden blir tematisert. Fokuset blir heller rettet mot hans penis, om den er hard nok eller ikke, dette er også tilfelle i bladene. Det harde blir favorisert foran det myke fordi mykhet og sensibilitet har et sterkt fraværende språk i den mannlige seksualiteten.¹⁶²

Et slikt fokus om dobbelheten i seksualiteten kan settes i forbindelse med den belgiske psykoanalytikeren og filosof Luce Irigarays beskrivelse av den mannlige seksualiteten. Irigaray mener at mannens kjønn bare er ett, i motsetning til kvinnekjønn som kjennetegnes med sin dobbelthet ved de to kjønnsleppene. Irigaray beskriver kvinners seksualitet som multippel og ikke singel. Den kvinnelige seksualiteten har et potensial til å oppleves over hele kroppen og har ingen faste punkter. Kvinner har så å si kjønnsorgan over hele kroppen, mens menn i kontrast bare har ett. Menn er derfor bare knyttet til sin penis, mens kvinner har potensiale til å være knyttet til hele sin kropp.¹⁶³ “Fokuset på det falliske skjuler og fortrenger den dobbelheten som den mannlige anatomien inneholder, og det favoriserer det harde foran det myke”, slik Lorenzten uttrykker det.¹⁶⁴

På mange måter synes Irigaray å ha rett, siden menns seksualitet ofte blir målt i potens og derfor gjør det vanskeligere for menn å utforske resten av sin kropp. Hun står derimot i klar kontrast til den amerikanske filosofen Susan Bordo som

¹⁶¹ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 152

¹⁶² Ibid: 168

¹⁶³ Susan Bordo, *The Male Body*, New York 1999: 36

¹⁶⁴ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 168

diskuterer nettopp denne dobbeltheten i det mannlige kjønnsorganet, det myke og det harde.¹⁶⁵ Det er en dominerende forestilling i bladet, at det harde knyttes til den mannlige seksualiteten, mens det myke knyttes til den kvinnelige seksualiteten. Det synes også å være et klart bilde av at den kvinnelige seksualiteten inneholder mer mangfold og flere ulike veier til orgasme, enn hva den mannlige seksualiteten gjør. Ut i fra dette synes Irigarays filosofi når det gjelder seksualitet, å være noe som kan knyttes opp mot disse dominerende forestillinger jeg kan lese ut av mitt materiale.

Orgasme i ulike former

Det fokuseres mest på den kvinnelige orgasmen i bladene. Blant annet her i *Sexpanelet*: “Vi har i hvertfall klitorisorgasme og vaginalorgasme. Er det flere? Analorgasme? Jada, noen får analorgasme! Også har vi ejakulasjon, squirting.” (Mann, 04/2010: 108/109). “Fokuset på kvinnens orgasme kan sees på som et resultat av fremveksten av en feministisk diskurs som framhevet kvinnen som et seksuelt vesen”, skriver Sandberg, Larsen og Pedersen. Fokuset kan også være rettet mot kvinners orgasmer, fordi vi aner lite om den mannlige orgasmen. Menns seksualitet og orgasme blir redusert til noe så enkelt som utløsning og en kald mekanisk handling, mens kvinners seksualitet blir varm, utforsket og overskridende. “Fra den feministiske diskursen hentes det et velutviklet språk for den kvinnelige orgasme, og dette blir koblet med reprenstasjonen av mannen som den aktive i seksualakten.¹⁶⁶ Kvinner kan slippe unna dette prestasjonsfokuset, både på grunn av fraværet av et språk knyttet til mannens orgasme, og på grunn av representasjonen av mannen som den aktive, eller den som presterer. Likevel kan presset om å prestere også avspeiles hos kvinnen ved at hun vil oppleve et press om å få orgasme på grunn av den dominerende forestillingen om at kvinner bør få orgasme først, og de mange fortellinger om hvor mange ulike måter en jente kan oppleve å få orgasme i forhold til gutter.¹⁶⁷

Multiorgasmer for kvinner har lenge vært et kjent fenomen, slik det også er i bladet: “Visste du at sjansen for å oppnå multiorgasmer er størst om mannen setter seg selv, eller sin egen orgasme, i annen rekke? Ettersom multiorgasmer er ytterst sjelden for menn, kan du kanskje bli fascinert over at dama er så heldig å oppleve dette, og du kan nyte hver eneste en sammen med henne.” (Mann, 06/2010: 110). Bladet setter her fokus på den kvinnelige multiorgasmen og det å sette sin egen orgasme i annen rekke i forhold til kvinnen. Menn blir her oppfordret til å sette den kvinnelige orgasmen i fokus, noe som igjen kan settes i forbindelse med den mannlige prestasjon, som kan knyttes opp mot en

¹⁶⁵ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 168

¹⁶⁶ Sveinung Sandberg, Camilla J. Larsen og Willy Pedersen, *Hvis hun er fornøyd, så blir jeg det også – Unge menn, maskulinitet og seksualitet*, Sosiologisk tidsskrift Universitetsforlaget 2004: 312

¹⁶⁷ *Ibid*: 313

hegemonisk maskulinitetsrolle. Den hegemoniske maskulinitetsrollen har tradisjonelt hatt et krav om prestasjoner i forhold til "nedlegging" av kvinner og virilitet, men i mitt materiale finnes det også en kontruksjon av maskulinitet som kretser rundt prestasjoner, i forhold til den kvinnelige orgasmen. Den britiskbaserte sosiologen og mannsforsker Victor J. Seidler formulerer det slik: "Når kvinner er blitt mer seksuelt aktive, har menn følt seg truet. Det har økt bekymringen knyttet til sex som prestasjon, og heteroseksuelle menns seksualitet blir ofte fokusert på å gi kvinner orgasme."¹⁶⁸

Det er et dominerende fokus på den kvinnelige orgasmen i Mann, men det finnes også spor som bryter med dette fokuset. Menn har også potensiale til å oppleve flere ulike typer orgasmer slik kvinner kan. Multiorgasmer for menn har lenge vært et skjult fenomen for mange, kanskje fordi de fleste forbinder den mannlige orgasmen med den mannlige ejakulasjon? At en mann får ejakulasjon betyr ikke nødvendigvis at han får orgasme.¹⁶⁹ I en tekst i bladet er det fokus på multiorgasmer for menn. Dette bryter med bladets dominerende fokus på den kvinnelige orgasmen, noe som er med på å skape en mer balansert framstilling av orgasmer. Sexologen formulerer det slik: "Såkalte multiorgasmer trenger så absolutt ikke være forbehold jentene. Også menn kan oppleve dette deilige fenomenet, men da må man være villige til å trene for det." (Mann, 09/2010: 109). Bladet retter seg her direkte mot menn og gir tips til de, noe som igjen virker naturlig, siden bladet i utgangspunktet er laget for menn.

Forskjellen fra når bladet skriver om multiorgasmer for kvinner er at mannen ser ut til å ha en mer aktiv rolle i kvinnens multiorgasme. Når bladet retter seg mot mannens multiorgasme, er derimot kvinnens rolle mer fraværende. Her er mannen ansvarlig for sin egen orgasme, i motsetning til det dominerende fokuset det er i bladet på tips til menn om kvinners ulike typer orgasmer. Bladet åpner derfor mindre opp for at kvinner kan ta del i den mannlige orgasmen, i motsetning til hvordan mannen kan ta del i kvinnens.

¹⁶⁸ Victor J. Seidler, *Man Enough: Embodying masculinities*. London 1997: 185

¹⁶⁹ Jørgen Lorenzten, *Maskulinitet*, Oslo 2004: 152

Kap 5: Analyse av jenteblater - menn og kjærlighet

‘‘ The mystery of love is greater than the mystery of death’’¹⁷⁰

Innledning

Det har innenfor maskulinitetsstudier vært skrevet lite om menns kjærlighet. Studier om kjærlighet har for det meste omhandlet kvinner og homofile menn. Det ser ut til at bøkene og artiklene om kjærlighet hos heteroseksuelle menn stort sett ennå ikke er skrevet.¹⁷¹ Jeg ønsker å gi mitt bidrag til dette feltet, ved å se på om det finnes dominerende forestillinger om menns kjærlighet i *Cosmopolitan*. Jeg stiller også spørsmål om det finnes brytninger og forhandlinger av disse dominerende forestillingene i bladene. Om disse dominerende forestillingene kan settes i sammenheng med tradisjonelle forestillinger, er et annet spørsmål jeg vil se nærmere på. Samtidig setter jeg også materialet i lys av tidligere forskning på menn og kjærlighet. For å nærme meg disse spørsmålene tar jeg for meg tekstbiter av materialet som omhandler kjærlighet og temaer knyttet til dette. Tekstene jeg analyserer dreier seg i stor grad om heteroseksuelle relasjoner mellom menn og kvinner. Derfor vil det heteroseksuelle parhold og kvinners påvirkning på menn være en sentral del av dette kapittelet.

Boken *Menn er fra Mars, kvinner er fra Venus* av den amerikanske forfatteren John Gray gir en forståelse av kjønnsforskjeller i parforhold. Kvinner blir her beskrevet som den rasjonelle romantikeren som ofte investerer i følelser. Kvinnen beskrives gjerne som den emosjonelle, den relasjonsorienterte som ønsker å snakke om opplevelser og reaksjoner. Mannen beskrives som den praktiske som er orientert mot handlinger og resultater. Han har også behov for å trekke seg tilbake fra den intimitetssfæren kvinnen representerer, i følge Gray.¹⁷² Nyere forskning viser derimot at paradigmet om Mars og Venus ikke er holdbart. Det meste tyder på at variasjoner mellom kulturer er mer utslagsgivende enn forskjeller mellom kvinner og menn, og holdninger til kjærlighet.¹⁷³

‘‘Med blick på både kvinner og menn forstås ofte forholdet mellom dem i termer av komplementaritet og gjensidig avhengighet, samtidig som relasjonen kan sees som en maktkamp’’, slik Sørensen skriver. ‘‘I et kjønnets perspektiv

¹⁷⁰ *Cosmopolitan*, 02/2010: 46, Sitat: Oscar Wilde

¹⁷¹ Jørgen Lorenzén, ‘‘Love and Intimacy in Men’s Lives’’, *NORA—Nordic Journal of Women’s Studies*, Vol. 15, No. 2–3, 190–198, June–September 2007: 192

¹⁷² Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 43

¹⁷³ *Ibid*: 44

representerer ofte kvinner det feminine, mens menn det maskuline.’’¹⁷⁴ Denne forståelsen av tradisjonelle forestillinger om kjønn ligger ofte som et av premissene for å tolke fremstillinger om menn og kjærlighet. Den nye mannen sies derimot å gjøre omsorg, følelser og empati til en del av sin mannlighetskonstruksjon. ‘’Det hevdes at den nye mannen i forhold til den mer tradisjonelle, utvikler en ny maskulinitet der kjærlighet, familie og personlige relasjoner vektlegges i større grad enn makt, eiendom, suksess og måloppnåelse.’’¹⁷⁵ Hva slags dominerende forestillinger om menn og kjærlighet finnes det i jentebladene? Hva slags betydning har jenter for menns forhold til kjærlighet? Hva slags betydning har andre menn? Dette er noen av de spørsmålene jeg kommer nærmere inn på i dette kapittelet.

Menn i Cosmo-universet

‘’Vi jenter er ikke fra Venus (og gutta fra Mars) uten grunn – vi er mye bedre til å kommunisere, og vi elsker å prate. Alexander Graham Bell hadde definitivt det feminine kjønn i tankene da han oppfant telefonen.’’ (Cosmo, 03/2010: 71).

Jenter elsker å prate og er mye bedre til å kommunisere sies det. Prate og kommunikasjon blir gjerne tilskrevet det feminine kjønn. Paradigmet om at menn og kvinner kommer fra ulike planeter har stor utbredelse og gjennomslag i populærkulturen, tydeligvis også i Cosmopolitan ut i fra utsagnet ovenfor. Kvinner blir ofte beskrevet som den rasjonelle romantikeren som ofte investerer i følelser. Kvinnen beskrives gjerne som den emosjonelle, den relasjonsorienterte som ønsker å snakke om opplevelser og reaksjoner. Mannen derimot beskrives som den praktiske som er orientert mot handlinger og resultater. Han har også behov for å trekke seg tilbake fra den intimitetssfæren kvinnen representerer slik jeg var inne på.¹⁷⁶ Disse oppfatningene om menn skriver seg godt inn i en tradisjonell maskulin identitet, men hvor godt passer de inn i jentebladet jeg undersøker? Er kvinner fra Venus og menn fra Mars i Cosmo-universet?

Følelser og kommunikasjon

I flere av avsnittene som omhandler ’å elske’ i bladet, får vi inntrykk av at det å elske er kvinnelig og feminint slik som her: ‘’Dersom han oppfatter dine fine initiativ som mas, bør du la ham få savne deg så han ikke glemmer hvor høyt

¹⁷⁴ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jenteblater*, Trondheim 2005: 35

¹⁷⁵ Ibid: 20

¹⁷⁶ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 43

han elsker deg.” (Cosmo, 03/2010: 72). Menn kan fort oppfatte kvinner som masete og kvinner anbefales til å holde en litt lavere profil slik at menn får mulighet til å få litt mer fred og alenetid, kan man lese ut av utsagnet ovenfor. Det ser ut til å være en dominerende forestilling i bladet at menn trenger mer tid for seg selv enn det kvinner gjør: ”Slå heller på tråden til en venninne når du er skravlesjuk” (Cosmo, 03/2010:72). Det å elske og vise for mye følelser for en mann kan fort bli oppfattet som noe kvinnelig eller feminint. Spesielt hvis han snakker om dette med guttevennene slik det kommer frem her: ”Gutter flest snakker aldri seg i mellom om å ”elske”, med mindre det er svært sent på kvelden, de har fått i seg mye alkohol og de på død og liv skal understreke hvor utrolig sterkt det var mellom ham og frøken X i den situasjonen.” (Cosmo, 01/2010: 53).

Det kan virke som om menn kan vise kjærlighet og snakke om å elske, bare det er i den rette situasjonen, som med en jentevenn eller kjæreste. Mellom menn blir det mer komplisert å snakke om følelser. Det synes å være en dominerende forestilling at kvinner er mer opptatt av kjærlighet og følelser enn det menn er. Følelser blir derimot forbundet med panikk hos menn: ”Når du nå skal åpne deg, bør du tenke litt på hvordan du legger fram følelsene dine. Det er tross alt menn vi snakker om, og de har en tendens til å få panikk hvis du overdriver.” (Cosmo, 03/2010: 73). Dette forteller også noe om et dominerende bilde av menn som tilbaketrukne når det gjelder følelser og kommunikasjon. Menn beskrives også som redde for kommunikasjon i forhold til kvinner, slik som her: ”Frasen, ”vi må snakke sammen”, får enhver mann til å ville rømme til Mars! Derfor kan det være lett å la være å konfrontere ham hvis det er noe som plager deg.” (Cosmo, 03/2010: 72). Menn føler i følge bladet en frykt for å snakke sammen om problemer og er dårlige til å mestre kommunikasjon i parforholdet:

” Menn er kanskje ikke de beste kommunikatorene, men de er langt fra lettlurte... – Det er for eksempel et dårlig utgangspunkt å si ”du gjør aldri noe i huset, du!” Si heller: ”Jeg synes for mye av husarbeidet faller på meg” For å mestre dette bør du ikke gå og irritere deg for lenge (her har vi definitivt noe å lære fra gutta, få det ut!)” (Cosmo, 03/2010: 72).

Det er også flere problematiske sider som angår menn og følelser. Dersom menn først snakker om følelser, kan de komme i skade for å gjøre det på feil måte. Denne jenta synes kjæresten bruker overdrevent mange ikoner:

Kjæresten min bruker så mange smilefjes på mail og sms at det er pinlig og distraherende. Jeg kommer snart til å le av ham, ikke med ham. – Lise (25) Løsning fra Cosmo: Dette kan være en fin måte for litt følelsesforvirrede menn å vise hva de tenker uten å måtte beskrive det med ord. For å få ham til å stoppe, er det eneste rette at du selv holder deg unna ikonene. Deretter finner du på en historie om en venn som flørtet med en fyr hun likte på Facebook. Alt gikk bra helt til han sendte henne veggpost full av ikoner, og hun mistet helt interessen. Hvis han ikke prøver å beskytte denne karen, har han fattet poenget.” (Cosmo, 11/2009: 55).

En del av løsningen for jenta er å dra inn en venninne og hennes historie om ikoner. Hvis jenta velger denne løsningen benytter hun seg av sosiale bånd med

det samme kjønn for å løse problemet. I tillegg ved å bruke en annen gutt som et skrekkeeksempel bidrar hun til å få gutten til å sammenligne seg selv med en av sitt eget kjønn. Det gis også et inntrykk av menn som følelsesforvirrete. I tillegg legitimeres det en praksis i gjennom Cosmopolitans løsning på problemet at jenter presser gutter til å utrykke følelser på samme måte som de gjør.

Følelser og kommunikasjon synes å bli forbundet med kvinner og femininitet, og det synes å være en dominerende forestilling at menn ikke er spesielt flinke med følelser og kommunikasjon slik som her: "Det er ingen nyhet at gutter ikke er spesielt flinke til å snakke om følelser, og at vi jenter kan gjerne begynne å furte over noe, for så å nekte for at vi er i dårlig humør hvis kjæresten spør." (Cosmo, 01/2010: 56). Jenter blir også oppfattet som at de oftere begynner å furte eller bli irritert, enn det gutter gjør. Det virker også som det er en dominerende forestilling at jenter prater mye mer enn det gutter gjør og at gutter må ha mer tid alene for å at det skal fungere i et parforhold. Paradokset synes å være at kvinner vil ha en mann som kan kommunisere om følelser, bare det gjøres på en "riktig" måte. På denne måten er kvinnene i bladet med på å skape et bilde av menn som ikke har like gode muligheter eller egenskaper til å snakke om følelser og kommunisere, slik de kan. Der ser ut til at det skjer en forhandling mellom menn og følelser på dette området. Kvinner vil ha en mann som er følsom og kan kommunisere i parforhold, men han må likevel ikke være for følsom og samtidig fremstå med en tydelig maskulin identitet.

Selvstendighet og det mannlige egoet

Selvstendighet er noe som ofte knyttes til den tradisjonelle mannsrollen. Nærhet er noe som ofte knyttes til kvinnerollen. Ifølge Cosmopolitan er kvinner nærere knyttet til forhold enn det menn er:

"Som kvinne er du utstyrt med en ekstra forbannelse: Du stresser ofte litt mer i starten av et forhold enn han gjør. Grunnen er at kvinner oftere definerer seg selv mer ut fra forholdet til andre enn det menn gjør. Det hører til mannsrollen å være litt mer "selvstendig", men kvinnerollen legger mer vekt på å være "tilknyttet." (Cosmo, 08/2010: 52).

Menn er altså mer selvstendig, i følge denne mannsrollen som blir framstilt her. Bladet skriver også at det er naturlig at menn skal ta kontroll: "Mange stillinger baserer seg på at mannen skal gjøre jobben (ofte vil han det også) og det ligger i mannens natur at han tar kontrollen." (Cosmo, 04/2010: 63). Det å være uavhengig og kontrollert synes å være knyttet til en maskulin identitet. "Menn synes ofte det er veldig vanskelig å gi slipp på sin uavhengighet, mens damer gjerne vil være tett på." (Cosmo, 02/2010: 49). Å miste sin uavhengighet synes å virke umannlig siden selvstendighet knyttes til mannlighetsidealer. Bladet skriver også om det mannlige egoet: "Menn flest styres av egoet sitt når det

kommer til flørt og forhold.” (Cosmo, 06/2010: 60). Ifølge bladet virker det som om det er en akseptert sannhet at de fleste menn styres av egoet sitt når det kommer til flørt og forhold:

“Noe av det beste som finnes er å bli skjemt bort av kjæresten. Å komme sliten hjem fra jobb og få en øl i den ene hånda og fjernekontrollen i den andre, mens dama lager livretten, det er toppen av lykke. Det er bare fantasien som setter grenser for hvordan du kan skjemme bort typen din. Poenget er rett å slett å stryke det mannlige egoet.” (Cosmo, 02/2010: 48).

Selvstendighet og suksess måles i karrierelivet, spesielt for menn: “Det er ingen hemmelighet at mange gutter måler manndomsfølelsen i hvor godt de lykkes i karrierelivet.” (Cosmo, 12/2009: 58). Kvinner synes å være like mye opptatt av dette som menn: “Det som er typisk for kvinner er at vi har veldig liten toleranse for at en mann går ned i lønn eller mister jobben.” (Cosmo, 12/2009: 58). I følge bladet virker det som kvinner er minst like opptatt av at menn skal være selvstendige og suksessrike. “Kvinner setter pris på en mann med en plan” (Cosmo, 12/2009: 58). På denne måten er kvinner like delaktige å reprodusere forestillinger om hvordan menn er og bør være. Dersom vi drar denne forståelsen av utsagnene inn i konstruksjonen av mannlighet, bidrar de støttende til en reproduksjon av forestillingen om menn som selvstendige, kontrollerende og suksessorienterte. Det tegner et bilde av en hegemonisk og idealisert maskulinitet som bladet bidrar til å konstruere, ved å tillegge menn egenskaper som knytter seg til hegemonibegrepet om maskulinitet.

Menn og romantikk

“Det romantiske forbindes med spontane følelser, umiddelbar forelskelse og et intenst og sterkt følelsmessig engasjement”, skriver Thagaard.¹⁷⁷ Det romantiske forbindes også ofte med kvinner og femininitet, selv om det historisk i stor grad er menn som har vært med på å skrive fram de idèene vi har om kjærlighet og romantikk i dag.¹⁷⁸ Cosmopolitan skriver at det kan virke som om jenter har lagt beslag på romantikken: “Det er mystisk hva gutter egentlig synes er romantisk.” For det kan virke som om vi jentene har lagt beslag på romantikken og vårt syn på hva det innebærer.” (Cosmo, 02/2010: 46). Gutter opplever romantikk på en annen måte enn jenter antydes det: “Damer bruker en del tid på å drømme om romantikk, det gjør ikke menn. Ja, det er en av de store forskjellene mellom menn og kvinner.” Men det betyr ikke at menn ikke er romantikere, for det er de. På sin måte.” (Cosmo, 02/2010: 46). Lengter og drømmer ikke menn om romantikk i like stor grad som det kvinner gjør, kan en spørre seg? Bladet mener menn har en annen måte å være romantiske på:

¹⁷⁷ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 85

¹⁷⁸ Jørgen Lorenzten, “Love and Intimacy in Men’s Lives”, *NORA—Nordic Journal of Women’s Studies*, Vol. 15, No. 2–3, 190–198, June–September 2007: 191

‘’Menn vil gjerne være romantiske, men på sin egen måte’’ (Cosmo, 02/2010: 48). Menn vil gjerne være romantiske, men får det ikke til slik de fleste kvinner kan?

I følge bladet vil menn nødig dele erfaringer om romantikk med andre menn: ‘’Menn kan være romantiske, men de vil helst ikke at andre menn ska få greie på det. Det er ofte flaut i vennegjengen.’’ (Cosmo, 02/2010: 48). Menn kan være romantiske, men det bør ikke vises eller snakkes om blant andre menn. Kan menn være redde for å være romantiske fordi det kan oppfattes som noe kvinnelig og feminint? Eller kan menn være redde for det romantiske som har en spesiell regi? For eksempel slik det fremstilles i denne teksten her:

‘’En skaldyraften med kjæresten. Arranger en romantisk kveld med rødvin og deilig mat. Gjør stemningen komplett med å sette på musikk, len dere tilbake i behagelige stoler og demp belysningen.’’ (Cosmo, 03/2010: 68).

‘’En typisk romantisk setting assosieres ofte med ambivalens, fordi situasjonene innebærer forventinger om følelsesmessige opplevelser som ikke nødvendigvis innfris’’, i følge sosiolog og journalist Tonje Gravås.¹⁷⁹ Er kanskje menn mer ambivalente på dette området enn det kvinner er?

Tradisjonelt er det å sjekke og ta initiativ, noe som tilhører mannlighetsidealene. Ut i fra det Cosmopolitan skriver, er det likevel ikke noe galt for jenter i dag å sjekke gutter. Bladet bygger også opp under mannen som den jaktende i flørteprosessen:

‘’Selv om det overhodet ikke er noe i veien for at vi jenter kan gå på sjekker`n, er det fortsatt slik at de fleste menn synes det er best å måtte jobbe litt for å komme i mål, selv om du er den som først tar kontakt. Hvis ting skjer for fort, kan han miste interessen.’’ (Cosmo, 08/2010: 52).

Menn trenger utfordringer, ellers kan de fort miste interessen: ‘’Husk at menn gjerne blir sjarmert av kvinner som utfordrer dem, så her kan du skåre poeng hos ham, samtidig som du får i gjennom ditt eget poeng (he-he)’’ (Cosmo, 03/2010: 72). Kvinner kan utfordre menn til en viss grad, men ikke så mye at han står i fare for å oppleve å miste kontrollen og initiativet antydes det her.

Det er en dominerende forestilling i bladet at kvinner er mer romantiske enn menn. Det hevdes at menn kan være romantiske, men da er de det på en annen måte. Den mannlige romantikken oppleves som også som mystisk og vanskelig å definere i følge bladet: ‘’Er norske menn håpløst uromantiske, eller er det faktisk vi (kvinner) som er håpløse? Kanskje er det vi som ikke har giddet å utforske den mannlige romantikken?’’ (Cosmo, 02/2010: 48). Her åpner bladet opp for en annen forståelse av romantikk. Bladet antyder langt på vei at kvinner kanskje ikke har orket å utforske den mannlige romantikken i stor nok grad.

¹⁷⁹ Tonje Gravås, *Kjærlighetens tvetydighet*, Oslo 2002: 73

Derfor er det kanskje ikke så rart at den mannlige romantikken oppleves som mystisk og vanskelig å definere?

Vennskap og humor

I teksten, *Hjelp, han er perfekt*, tas det utgangspunkt i hvordan jenter skal bli kvitt uvaner hos kjæresten. (Cosmo, 11/2009: 52-55). Fokuset er på guttene, men skrevet av jentene. Utgangspunktet er ti jenters ulike irritasjonsmomenter og ut i fra dette foreslår Cosmopolitan ulike løsninger til problemene. En av jentene er bekymret for at kjæresten uttrykker seg for feminint:

“ Han er perfekt, men bruker for feminine smykker ” – Samboeren min er flink til å kle seg, med unntak av tilbehøret han bruker. Det ser ut som det burde ligget i mitt smykkeskrin, og ikke i hans. ” – Monika (29) - Løsning Cosmo: Be en av venninnene hans gjøre narr av ham neste gang han smykker seg. Å bruke venninnene dine er et genialt våpen, han vil nødvendig komme i ulage med dem. ”

Å bruke for feminine smykker for en mann er tydeligvis ikke noe som er greit for enkelte jenter. Det tyder på at det å fremstå på en for feminin måte for gutter, tas minst like ille opp hos enkelte hos det motsatte kjønn. Cosmopolitan foreslår å bruke en av hennes venninner til å gjøre narr av kjærestens smykker slik at hun kan få kjæresten til å bli kvitt sine feminine uvaner. På denne måten er bladet med på å legitimere en praksis der det er greit for jenter å gjøre narr av feminitet hos gutter. Her foreslås det å benytte seg av det sosiale båndet mellom jentene for å gjøre narr av gutten slik at han kan kvitte seg med de feminine “ uvanene ” sine. Samtidig sies det at han ikke vil komme i ulage hos venninnene til kjæresten. Disse venninnene kan sammen med kjæresten skape seg makt ved å danne sosiale bånd seg i mellom på bakgrunn av latterligjøringen av guttens feminitet.

Det sosiale båndet mellom jentene kan sees på som et forsøk på å etablere symbolske rom for markering av fellesskap og forskjell. I og med at denne jenta sier at hun like gjerne kunne hatt kjærestens smykker i sitt smykkeskrin, representerer dette en likhet. Jentenes eventuelle protester i form av humoristiske kommentarer tjener imidlertid til å markere kontrast og forskjell til guttene, slik pedagog Gry Paulgaard beskriver.¹⁸⁰ Bladets forslag om jentenes bruk av humor kan også sees på som et middel for å nå fram til gutten. Dette på grunn av at gutten etter all sannsynlighet er kjent med humor gjennom en maskulin identitet, og at dette derfor er noe jenter kan spille på, for å nå frem til gutten.

Bruken av humor er ikke nødvendigvis alltid i større grad knyttet til en maskulin identitetskonstruksjon. Gutter og menns bruk av humor kan også gi retning til

¹⁸⁰ Gry Paulgaard, “ Om betydning av kjønn og kultur i studiet av ungdom og lokalitet ” i *Kultur og kjønn*, Siri Gerrard og Kari Melby, Kristiansand 2004: 66

jenters identitetskontruksjon og påvirke hvordan jenter oppfører seg i forhold til både andre jenter og gutter, i følge Paulgaard.¹⁸¹ Hvis humor kan sees på som en del av en maskulin identitet og noe som karakteriserer gutter, er det også noe jenter er klar over, og tar hensyn til, slik det kommer til uttrykk når denne jenta bruker humor for å identifisere seg og skape kontakt med sin kjæreste:

“ Han er perfekt, men kommer med filmsitater 24/7” - Løsning Cosmo: Si det på en spøkefull måte; “Jeg skal be deg med på kino jeg, så du kan finne deg noen nye filmsitater” Menn konverserer ofte gjennom humor, så han vil forhåpentligvis ta poenget uten å bli såret. “Hvis han likevel fortsetter med sine oppbrukte filmsitater, kan du begynne å svare ham med irriterende sitater fra jentefilmer. Da bør det ikke ta lang tid før han blir lei, og begynner å vifte med det hvite flagget.”

Cosmopolitan foreslår her å spille på lag med sitt eget kjønn, gjennom å bruke jentefilmer som motangrep. Sosiale bånd mellom det samme kjønn påvirker forholdet mellom gutter og jenter. Denne jenta nevnt i eksempelet nedenfor, misliker flere av kompisene til kjæresten sin slik hun gir uttrykk for, men vennskap blir satt høyt. Cosmo kommer med dette svaret til henne:

“ Det er ikke ulovlig å mislike kompisene hans, men ikke be ham om å slutte å henge med dem. Det er heller ingen vits i å hakke på dem, for selv om kjæresten din i noen tilfeller skjønner at du har rett, vil han være kompis og forsvare dem, og bli grinete på deg.”

Bladet mener det blir sett på som problematisk for jenta å blande seg opp i mannlige vennskapsbånd til kjæresten. Hadde det vært kvinnelige vennskapsbånd gutten hadde, kunne det vært mer akseptert for jenta å si i fra om det da? Heterososialitet blant partene i heteroseksuelle parforhold synes å være mer problematisk. Cosmopolitan tar opp dette fenomenet i sin artikkel “*Når bestekompisen får seg kjæreste*”. (Cosmo, 10/2010: 58-61). Her er sjalusi et av temaene som det blir skrevet om: “Starten på hans kjærlighetsforhold, kan i verste fall bety slutten på deres vennskap. “Mari” (24) opplevde å miste bestekameraten sin på denne måten: ”I begynnelsen var alt fint, men etterhvert ble sjalusien et problem slik hun beskriver: “Hun likte ikke at han kunne snakke med meg om alt. Det viste seg at kjæresten hans hadde gitt han et dilemma: Meg eller henne.” Hadde dette nære forholdet vært et problem hvis Mari hadde vært en gutt? Er det fordi heterososialitet i heteroseksuelle forhold fortene fører til sjalusi, at kjæresten til bestekameraten til Mari reagerer på denne måten?

I følge Cosmopolitan påvirker heterososialitet et forhold: “En intim kjæresterelasjon vil alltid påvirke et vennskap i en eller annen form, men det betyr ikke at dere ikke kan finne en ny form på det flotte vennskapet deres.” Kan heterososiale bånd overleve når et heteroseksuelt forhold blir til? I følge bladet kan de det, hvis partene klarer å takle sjalusien: “Unngå å problematisere følelsene dine, det vil hjelpe deg. Det er tross alt bare naturlige reaksjoner.”

¹⁸¹ Gry Paulgaard, “Om betydning av kjønn og kultur i studiet av ungdom og lokalitet” i *Kultur og kjønn*, Siri Gerrard og Kari Melby, Kristiansand 2004: 65

Ut i fra dette kan vi forstå det som en dominerende forestilling at homososiale vennskap er langt mindre problematiske enn heterososiale vennskap i heteroseksuelle forhold. Utsagnene i bladet tyder på at jenter ofte bruker humor og sosiale vennskap med samme kjønn, som et ledd i arbeidet med å konstruere og markere kontraster til gutter.¹⁸² Det å gå med smykker for en gutt eller se å på ‘jentefilmer’ er ikke spesielt uvanlig i dag, men det å gå med for feminine smykker eller se filmer som oppfattes for kvinnelige eller feminine, kan fort bli en utfordring til forestillinger om en maskulin identitet for menn. Dette viser at symbolske forestillinger om femininitet og maskulinitet fortsatt er virksomme.¹⁸³ Det ser ut som det hele dreier seg om en balanse for menn i bladene. En balanse mellom det å ikke bli oppfattet for maskulint eller for feminint. Idealet synes å ligge et sted midt i mellom disse symbolske størrelsene.

Kjærlighet, intimitet og sex

‘Budskap om kjærlighet og intimitet får en spesiell betydning gjennom det seksuelle’, skriver Thagaard.¹⁸⁴ Hvor viktig er egentlig det seksuelle i et parforhold? Sex er viktig i følge Cosmopolitans artikkel, *Bedre sex.. fordi du fortjener det!* (Cosmo, 07/2010: 56-57).

‘Hva gjør man når du har verdens beste gutt og et tilsynelatende perfekt forhold – men sexlivet suger? Å få tilbake fyrverkeriet på soverommet er innenfor din makt. Er det egentlig så viktig, tenker du, han gjør deg jo lykkelig på alle andre områder. Vi kan fortelle deg at: jo, det er faktisk veldig viktig!’

Cosmopolitan legger her vekt på at sex er veldig viktig, selv om han gjør deg lykkelig på alle andre måter. Et spørsmål en kan stille seg, er om bladet legger for stor vekt på det seksuelle i et parforhold, og derfor legger for stort press på menn ved å legge det frem på denne måten?

Giddens fremhever seksualitetens betydning for kjærligheten i beskrivelsen av idealet om ‘det rene forhold’, som innebærer at kjærlighetsforhold inngås for sin egen del, og hvor forholdets varighet er basert på en kontinuerlig refleksivitet fra begge parter. Giddens ser seksuell nytelse som et nøkkelpunkt for parforholdets opprettholdelse eller oppløsning.¹⁸⁵ Giddens perspektiv på hvordan seksualiteten gir grunnlag for utskiftbarhet, har spesielt relevans når det gjelder kortvarige forhold som ikke er formelt etablert.¹⁸⁶ Så hvis Giddens har rett, kanskje det er like greit å ha sex tidlig i et innledende forhold? På denne

¹⁸² Gry Paulgaard, ‘Om betydning av kjønn og kultur i studiet av ungdom og lokalitet’ i *Kultur og kjønn*, Siri Gerrard og Kari Melby, Kristiansand 2004: 65

¹⁸³ Ibid: 66

¹⁸⁴ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 170

¹⁸⁵ Anthony Giddens, *Intimitetens forandring. Seksualitet, kjærlighet og erotikk i det moderne samfund*. Hans Reizels Forlag: 68

¹⁸⁶ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 169

måten blir ikke forventningene til den "første natten" skyhøye, og partene finner raskt ut om det er grunnlag for at den seksuelle nytelsen har potensialet for å opprettholde et fremtidig parforhold.

Bladet beskriver dette hendelsesforløpet som inngang i sin artikkel om temaet om hvor viktig sex er i et parforhold:

"Klineseansene mellom deg og den kjekke daten din har vært hete så langt denne sommeren. Selv om dere har gått ut med hverandre en god stund, har dere klart å vente med å ha sex. Det er ikke rart forventningene til den første natten er skyhøye, og du håper for alt i verden at stemningen skal være like god når sommerkjolen faller av! Hvis kommunikasjonen er dårlig og det hele ender med en kjip opplevelse, kan det bety takk og farvel." (Cosmo, 07/2010: 57).

Er det virkelig slik at hvis den seksuelle kjemien er dårlig den første gangen så er et fremtidig forhold ikke verdt å satse på? Må alt være perfekt første gangen? Et spørsmål er om det er mulig å forandre noen på denne måten gradvis? Kan det være slik at de første seksuelle møtene er så spenningsfulle og sårbare, at hvis det ikke går bra i starten kan det være med på å sette varige spor som er vanskelige å rette opp senere i parforholdet?

Maria er en 21 år gammel jente som synes kjæresten sin er for klam og lukter ofte svette: "Typen min er nesten alltid klam. Jeg elsker mandige menn, men lukten av denne svetten er for heftig for meg, og for de fleste andre med normal luktesans. – Maria (21)" (Cosmo, 11/2009: 55). Svette og lukt er noe som assosieres med mannlighet og maskulinitet. Ut i fra naturlige idèer om kjønn er det vanlig å tenke at jenter tiltrekkes av mannlighet og maskulinitet. Sex er noe annet som ofte forbindes med mannlighet og maskulinitet, noe som også kommer til uttrykk her, i hvordan Maria skal løse sitt problem med kjæresten i følge bladet:

"Kjøp en dusjsåpe til ham med en deilig, frisk lukt, og fortell ham at duften tenner deg, og at du hadde elsket hvis han hadde vasket seg med den. Foreslå deretter en felles dusj, hvor du varter ham opp med gaven han har fått. Sjansen er stor for at han vil begynne å assosiere duften med sex, og han vasker seg mer enn gjerne hvis han tror det vil lede til en treningsøkt i senga."

Løsningen på problemet til Maria synes å være å lokke kjæresten med sex gjennom å kjøpe en dusjsåpe som hun sier tenner henne. Det antas her da at denne gutten vasker seg mer enn gjerne med denne såpen hvis han tror det kan føre til sex. Ved å si dette reproducerer Cosmopolitan bildet av at alle menn er glad i sex, og gjør alt for å få det. Bladet legitimerer også en praksis som sier det er greit for jenter å spille på det seksuelle ovenfor menn, for å løse problemer. Spørsmålet er også om bladet foreslår om denne jenta skal bare bruke sex som lokkemiddel for å løse problemet, eller om hun også skal gjøre det for sin egen - og forholdets skyld?

Sex og økonomi i parforhold

Hva så med den praktiske hverdagen og de strukturelle rammene for forholdet fungerer innenfor når det gjelder seksualitet? Er det heller slik at et langvarig tidsperspektiv for relasjonen representerer den mest tilfredstillende rammen for seksuallivet?¹⁸⁷ I etablerte samliv representerer følelsesmessig tilknytning, så vel som økonomiske og praktiske forpliktelser, en strukturell kontekst for det seksuelle. Økonomiske problemer kan problematisere parforholdet, slik det framstilles i Cosmopolitans artikkel: *Pengetrøbbel i forholdet*. (Cosmo, 12/2009: 56-59). Et av problemene som knyttes til dårlig økonomi er redusert sexlyst:

‘‘Ikke nok med at han har mistet jobben eller fått inntekten sin drastisk redusert, nå virker det som han sliter med å prestere mellom sengegavlene også. Han er rett og slett litt skadeskutt. Det er ingen hemmelighet at mange gutter måler manndomsfølelsen i hvor godt de lykkes i karrierelivet. Hvis han mister jobben og evnen til å dele utgiftene med deg, kan det derfor gå hardt inn på ham og vi jenter er ikke alltid så flinke til å takle at vår bedre halvdel står uten jobb og inntekt.’’

Det å lykkes i karrierelivet er tegn på selvstendighet, kontroll og suksess. Disse egenskapene kan igjen knyttes opp mot idealene for maskulinitet. I følge Cosmopolitan er karrierelivet en kilde for mannlighetsfølelse for menn, samtidig som kvinner også forventer at menn skal ha en jobb som de tjener godt i. Kan det også være slik at Cosmopolitan bidrar til å øke presset på menn for å opprettholde idealene for mannlighet i arbeidsliv og seksualliv, for eksempel ved slike utsagn som dette:

‘‘Det som er typisk for kvinner er at vi har veldig liten toleranse for at en mann går ned i lønn eller mister jobben. Vi kan nesten bli litt ondskapsfulle. Hvis han føler at han har ‘‘mistet’’ manndommen, forsvinner også evnen til å føle seg som en prins i senga.’’

Bidrar bladet også til å legitimere at det er greit for kvinner å ha liten toleranse for at en mann går ned i lønn og mister jobben? Cosmopolitan skriver det slik i en artikkelen om pengetrøbbel i forholdet:

‘‘En løsning kan være å sette seg ned hver for seg og skrive en visjon for seg selv, parforholdet og økonomien. La ham så presentere sin visjon for hvordan han skal få ny jobb, få tilbake troen på forholdet og få økonomien på beina igjen. Kvinner setter pris på en mann med en plan. Han vil merke at du er imponert, og det kan igjen resultere i ny selvtillit og gjenvunnet sexlyst. Her er det med andre ord mye bonus i vente... hvem har vel noe imot reis-ning i dobbelt forstand!’’

I gjennom en plan og kommunikasjon med kvinnen gjenvinner mannen selvtillit i følge bladet. Selvtilliten kan igjen føre til gjenvunnet sexlyst og han får igjen mulighet til å bekrefte sin mannlighet ovenfor kvinnen. Cosmopolitans tekst om pengetrøbbel i parforhold inneholder også tips til forholdet, i forhold til hvem som tjener best av mann og kvinne: ‘‘Når mannen tjener best: Han må forsørge deg litt oftere, og det gir ham en skikkelig egoboost – som du kan dra nytte av på flere områder... som i senga.’’ Penger og omsorg for kvinnen gir mannen et

¹⁸⁷ Willy Pedersen og Morten Blekesaune, ‘‘Sexual Satisfaction in Young Adulthood. Cohabitation, Committed Dating or Unattached Life?’’ *Acta Sociologica* 46, 2003:190

egoboost fordi han på denne måten kan føle seg mer mannlig ovenfor kvinnen? Hva med når hun tjener mest? Står mannen dermed i fare for å virke umannlig? ‘‘Når hun tjener best: Tenk at du er en likestilt mann som kan beholde selvtilliten til tross for at du tjener minst.’’ Det å tjene minst for en mann sees på som en utfordring, i følge Cosmopolitan.

Det skjer noe med maktforholdet mellom menn og kvinner når kvinnen tjener mest. Det synes å virke vanskeligere for en mann å bli forsørget økonomisk av en kvinne, gis det signaler om her. Han må endre sin hegemoniske posisjon til en mer medvirkende posisjon i parforholdet. Det kan sees i sammenheng med Connells begreper om hegemonisk og medvirkende maskulinitet. En medvirkende maskulinitet er der mannen ser seg selv som likestilt og definerer seg inn under en slags normativ og akseptert form for maskulinitet, uten at han har aspirasjoner til eller mulighet for å innta en hegemonisk posisjon, i forhold til kvinnen. En medvirkende posisjon kan inntreffe når menn må inngå kompromiss i forhold til kvinner, istedet for å opptre dominant og autoritær, som er egenskaper som forbindes med en hegemonisk posisjon.¹⁸⁸

Det ser ut som om det er noen fordeler for mannen når kvinnen tjener mest, i følge Cosmopolitan: ‘‘Er det ikke litt sexy at hun er en busy karrierekvinne?’’ En kvinne som tjener mest kan i alle fall være sexy for mannen skriver bladet. Men har dette noe med karriere å gjøre? Hva gjør en busy karrierekvinne sexy? Er det hennes karriere og suksess? Eller er det kanskje hennes klesstil og framtoning som gjøre henne sexy for en mann? Ut i fra det bladet skriver kan det tolkes seksuelt: ‘‘Hun vil kunne betale dine parkeringsbøter, mot en belønning selvsagt!’’ Hva slags belønning dette kan være sies ikke, men hvis en mann ikke har penger til å betale parkeringsbøter så kan det ikke være en belønning i form av dyre gaver. Mannen inntar her en mer medvirkende rolle når kvinnen betaler for mannen, mot at han gir henne en belønning tilbake som har noe seksuelt i seg.

Kjærlighet og intimitet i ulike former

I parforhold er kjærlighet og intimitet nært forbundet med hverandre. Kjærlighet styrker intimiteten, og opplevelser av intimitet beriker kjærligheten.

‘‘Følelsesmessige opplevelser gjenspeiler både kjærlighet og intimitet’’, skriver Thagaard.¹⁸⁹ Intimitet er derimot ikke nødvendigvis forbundet med kjærlighet. ‘‘En av de viktigste forskjellene mellom kjærlighet og intimitet er at intimitet

¹⁸⁸ R. W. Connell, *Masculinities, second edition*, Polity Press 2005: 79

¹⁸⁹ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 117

også kan knyttes til relasjoner hvor personer ikke har følelsesmessige bånd til hverandre.”¹⁹⁰

En dimensjon ved intimitet er den som blir beskrevet som den “stille intimitet”. “Opplevelsene av fellesskap kommer ikke til uttrykk gjennom ord, men er forankret i felles handlinger,” slik Jamieson uttrykker det.¹⁹¹ “Det at dere har like interesser kan føre til sterkere vennskap og også mer felles tid sammen.” (Cosmo, 01/2010: 55). Et slikt fellesskap med partneren kan være med å bidra til å bekrefte parforholdet. Den stille intimiteten er basert på en ikke-verbal kommunikasjon hvor positive budskap formidles gjennom kroppspråk, uten at de to setter ord på sine følelser slik som i bladet her: “Hvem har sagt at godfølelsen behøver å komme i verbal form? Et smil eller en søt handling er ofte nok.” (Cosmo, 01/2010: 55). Kroppspråk kan både være flørting og intimitet: “Stirr rett på ham, og smil noen sekunder med hodet litt bøyd til den ene siden. Så ser du raskt ned før du flytter blikket til siden.” (Cosmo, 09/2010: 55). Kroppspråk er noe som kan bidra til nærhet. “Når dere ser hverandre inn i øynene, kommer dere nærmere hverandre.” (Cosmo, 02/2010: 45).

“Utgangspunktet for stille intimitet er at begge parter formidler en gjensidig bekreftelse på hverandre uten at de setter ord på sine reaksjoner.”¹⁹² Handlinger som gir signaler om omsorg, støtte og omtanke for den andre, innebærer budskap om kjærlighet. Stille intimitet henger derfor tett sammen med noe vi kan kalle “stille kjærlighet”, som er basert på opplevelser av fellesskap gjennom handlinger og ved uventede og spontane opplevelser av nærhet.¹⁹³ Noe en kan spørre seg om er om det er slik at den stille intimiteten og den stille kjærligheten er mer tilpasset en maskulin identitet siden det verbale ikke står sentralt?

“I våre kulturelle forestillinger om den følelsesmessige kontakten i parforholdet, fremheves åpne og personlige samtaler som grunnlaget for både kjærlighet og intimitet”, i følge Thagaard.¹⁹⁴ Massemedia og populærvitenskapelig litteratur tegner et bilde av den ideelle kjærligheten, som Illouz betegner som en “snakkende kjærlighet”. Her representert i *Cosmopolitan*:

“Hvis dere har en åpen kanal til å snakke om alt mulig i hverdagen, er det også lettere å snakke sammen om større og viktigere ting. Par som snakker mye sammen unngår ofte de store kollisjonene fordi de vet hvor de har hverandre.” (Cosmo, 03/2010: 72).

Ved å snakke personlig sammen, får vi kunnskap om oss selv, en gjensidig forståelse for hverandre, og vi blir fornøyde med den følelsesmessige kontakten,

¹⁹⁰ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 118

¹⁹¹ Lynn Jamieson, *Intimacy. Personal Relationships in Modern Societies*. Cambridge: Polity Press 1998: 8

¹⁹² Ibid: 166

¹⁹³ Ibid: 178

¹⁹⁴ Ibid: 177

hevder Illouz.¹⁹⁵ ‘’Perspektiver på kjærlighet og intimitet innebærer spørsmål om betydningen av å snakke om følelser og betydningen av å formidle følelser indirekte gjennom reaksjoner ovenfor hverandre’’, mener Thagaard.¹⁹⁶

Kommunikasjon og følelser står derfor sentralt i den ideelle kjærligheten slik den blir beskrevet. Siden kommunikasjon og følelser i parforhold blir tilskrevet kvinnen og det feminine, kan mannen derfor komme i en utsatt situasjon i forhold til idealer om maskulinitet? Er den ‘’snakkende kjærlighet’’ derfor mer problematisk for menn enn for kvinner, fordi de i følge tradisjonelle og dominerende forestillinger er bedre på kommunikasjon og følelser?

Cosmopolitan legger mest vekt på den snakkende kjærligheten i sine blader. Slik jeg ser det, kan dette settes i sammenheng med kulturelle forestillinger om hvordan mannlighet og kvinnelighet skal utformes i samtiden.

¹⁹⁵ Eva Illouz, *Consuming the Romantic Utopia. Love and the Cultural Contradictions of Capitalism*. Los Angeles 1997: 234

¹⁹⁶ Tove Thagaard, *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005: 178

Kap 6: Avslutning – oppsummerende drøftninger

‘Friheten är ditt vackra namn, vänskapen är din stolta moder, rättvisan är din broder, freden är din syster, kampen är din fader, framtiden ditt ansvar’¹⁹⁷

Menn, seksualitet og kjærlighet: stabilitet og forhandlinger

Denne oppgaven tar utgangspunkt i hva slags dominerende forestillinger som finnes om menn, seksualitet og kjærlighet i ett gutte- og ett jenteblad. I tillegg har jeg undersøkt hva slags forhandlinger som foregår og bryter med disse dominerende forestillingene. I de to analysekapitlene har jeg blant annet sett på hva slags symbolske forestillinger om maskulinitet og femininitet, som bidrar til hvilke dominerende forestillinger som finnes om mannlig seksualitet og kjærlighet. I analysekapitlene har jeg også sett hvordan maskulinitet og femininitet forhandles som symbolsk kjønn i relasjonen mellom mannlighet og umannlighet i forbindelse med mannlig seksualitet og kjærlighet. I analysekapitlene har jeg i tillegg sett på hvordan forestillingene om mannlig seksualitet og kjærlighet kan sees i lys av tidligere forskning på disse områdene. Helt først i dette kapitlet kommer jeg til å oppsummere hva som har kommet frem i analysen. Til slutt kommer jeg til å gjøre noen videre drøftninger basert på analysedelen og mitt prosjekt.

Menn og seksualitet i gutteblader: oppsummering

I det første analysekapitlet analyserte jeg guttebladet Mann. I denne analysen valgte jeg å ta for meg temaet mannlig seksualitet. Jeg undersøkte hvilke dominerende forestillinger som finnes om mannlig seksualitet. Jeg undersøkte også hvilke brytninger og forhandlinger av disse dominerende forestillingene som finnes i bladene. I tillegg satt jeg det i lys av tidligere forskning på menn og seksualitet. Jeg valgte ut en bestemt del av bladet for analyse, den faste delen i bladet kallt *Sexliv*, som inneholdt de faste delene *Sexpanelet* og *Sexeksperten*. Jeg tok for meg ulike seksuelle praksiser knyttet til mannlig seksualitet, i tillegg til gjennomgående temaer som preget bladet i forhold til menn og seksualitet.

I første del av kapitlet undersøkte jeg homoseksualitet nærmere i bladene. Jeg fant ingen slike fortellinger knyttet til menn, mens jentesex var et tema som gikk igjen i flere blader. Det er en dominerende forestilling i bladet at sex med det samme kjønn er mer akseptert mellom jenter, enn mellom gutter. Jentesex synes å være akseptert innenfor rammen av heteroseksualitet i langt større grad enn

¹⁹⁷ Björn Afzelius, *Sång till friheten*, 1982 (Sang)

hva som er tilfelle med guttesex. Jentesex kan også knyttes opp mot både mannlig og kvinnelig homososialitet i guttebladene.

I andre del av kapitlet er fokuset rettet på analsex og pornografi. Begge temaene er gjennomgående i bladene, spesielt pornografi. Det mest interessante med analsex er hvordan det kan settes i sammenheng med relasjonen mellom det mannlige og umannlige. Analsex ser ut til å både ha en mannlig og umannlig betydning for menn, avhengig av hvilken rolle de spiller seksuelt i forhold til kvinnen. Analsex synes også å være knyttet til en del av den mannlige seksualiteten i bladene, men bare i en heteroseksuell rollefordeling der mannen er den aktive i den seksuelle akten. I de fortellingene som kommer frem der mannen er den passive part og blir penetrert av en kvinnelig partner, virker mannligheten truet. Her kommer trusselen om umannlighet inn i bildet. Det er en dominerende forestilling i bladene at porno er noe som står i sterkere forbindelse med den mannlige seksualiteten, enn den kvinnelige. Enkelte typer pornografi virker derimot å være akseptert blant jentene, som den pornoen som framstiller en "vakker" seksualitet.

Tredje del av kapitlet omhandler orgasme. Temaet orgasme er ofte representert i bladet. Det er likevel et større fokus på den kvinnelige orgasmen i bladene enn menns. Her kommer også fortellingen om den mannlige prestasjon og den kvinnelige orgasmen som en del av den maskuline identitetskonstruksjonen inn i bildet.

Det finnes flere dominerende forestillinger om mannlig seksualitet i Mann. Disse forestillingene utgjør til sammen noe tradisjonelt som kan settes i sammenheng med både en mainstream feministisk diskurs fra 1980-tallet og framover, og en mer trendy og postmoderne diskurs fra 1990-tallet. Jeg ser også flere tegn på at disse dominerende og tradisjonelle forestillingene brytes og forhandles, som for eksempel gjennom fortellinger om mannlige multiorgasmer og tips om analsex for menn i heteroseksuelle parforhold.

Menn og kjærlighet i jenteblander: oppsummering

I det andre analysekapitlet analyserte jeg jenteblandet Cosmopolitan. I denne analysen undersøkte jeg hvilke dominerende forestillinger som finnes om menn og kjærlighet. Jeg undersøkte også hvilke brytninger og forhandlinger av disse dominerende forestillingene. Dette så jeg også i lys av tidligere forskning på menn og kjærlighet. Analysen inneholdt flere deler av bladet, men jeg valgte å konsentrere meg om temaer som kan knyttes opp mot menn og kjærlighet. Dette er blant annet temaer som følelser, kommunikasjon, vennskap, romantikk og intimitet.

Det kom frem at det er dominerende forestillinger i bladene som sier at jenter er flinkere til å kommunisere og snakke om følelser. Det er også tydelig at bladene er med på å reprodusere dominerende forestillinger om menn, som at menn er selvstendige, suksessrike og skal bidra med å forsørge kvinnen i et parforhold. Jenter synes også å spille på egenskaper som kan knyttes opp mot maskulinitet, for å nå frem til guttene, gjennom humor og initiativ.

Den mannlige romantikken framstilles som mystisk og udefinerbar. Det er en dominerende forestilling i bladene at kvinner lengter mer etter romantikk enn det menn gjør. Likevel kommer det også fram at menn kan være romantiske, men på annen måte enn kvinner. Intimitet og sex knyttes opp mot verdier om kjærlighet og parforhold. Det er en dominerende forestilling at intimitet og sex er viktig for å opprettholde det heteroseksuelle parforholdet. Vennskap synes også å påvirke parforhold og menns kjærlighet i bladene, spesielt gjennom homososiale bånd mellom jenter.

Det er også flere dominerende forestillinger i Cosmopolitan som kan knyttes opp mot noe tradisjonelt, slik det kan i Mann. Selv om det finnes flere slike forestillinger om menn og kjærlighet, er det likevel brytninger og forhandlinger som utfordrer det tradisjonelle. Eksempler på dette er blant annet menn som viser følelser, og jenter som tar i bruk tradisjonelle maskuline uttrykksformer.

Heteroseksualitet og stabilitet

Gjennom analysen av mannlig seksualitet og kjærlighet, har den heteroseksuelle relasjonen vært et gjengangstema. Den heteroseksuelle forbindelsen ser ut å få ”brikkene til å falle på plass”, og det heteroseksuelle kjærlighetsforholdet virker å assosieres med en ”naturlig orden”. Brytes denne heteroseksuelle forbindelsen ser det ut til å oppstå en ’uorden’ i kjønnene. Forskjellen mellom kvinner og menn står sentralt i konstruksjonen av den heteroseksuelle relasjonen.

Bindingene i parforholdet i bladene ser ut til å være avhengig av at det beholdes noen motsetninger mellom forestillinger om det maskuline, og om det feminine. Mannligheten forbindes fortsatt med den aktive parten, mens kvinnen lengter og skal begjæres, men samtidig er det også eksempler på at dette bildet brytes og forhandles. Fremstillingen av det heteroseksuelle spillet i bladene bidrar uansett til å reprodusere forestillingene om forskjellene mellom kjønnene.

Heteroseksualiteten ser dermed ut til å fungere stabiliserende for reproduksjon av dominerende forestillinger om menn, seksualitet og kjærlighet i mitt materiale.

Det er ofte gjennom den heteroseksuelle par-relasjonen at forhandlingene om maskulinitet som et symbolsk kjønn, skjer. Det er også ofte gjennom de heteroseksuelle rammebetingelsene forhandlingene om mannlig seksualitet og

kjærlighet skjer, slik jeg har sett i bladene. Kvinnens rolle og påvirkning på menn har vist seg tydelig i hvordan dominerende forestillinger om mannlig seksualitet og kjærlighet blir dannet i bladene. Samtidig har vi også sett eksempler på hvordan andre menn i tekstene er med på å konstruere disse dominerende forestillingene. På en annen side er det kanskje mer snakk om en reproduksjon enn konstruksjon? Disse dominerende og tradisjonelle forestillingene om menn, seksualitet og kjærlighet har på mange måter allerede blitt konstruert i media- og populærkulturen gjennom historien. Slik jeg ser det er bladene i mitt materiale i større grad med på å reprodusere disse forestillingene, enn å konstruere nye. Det finnes brytninger og forhandlinger i bladene, men jeg ser mer av reproduksjon, enn av ny konstruksjon.

Forhandlinger og frihet

‘Diskurser kan forstås som meningspotensialer under kontinuerlig forhandling, i forsøk på å etablere entydighet i forhold til kulturelle fenomener.’¹⁹⁸ Det er flere diskurser og dominerende forestillinger om mannlig seksualitet og kjærlighet som kan leses ut av materialet fra Mann og Cosmopolitan.

‘Kulturelle endringer skjer tregere på symbolnivå enn på praksisnivå.’¹⁹⁹ Det som skrives frem i bladene skjer i hovedsak på et symbolnivå. Det kan ikke sammenlignes med hva som skjer på et praksisnivå i det virkelige liv. Mann og Cosmopolitan er diskursive aktører og formidlere av kulturelle sannheter, hvis vi forstår disse sannhetene på en bestemt måte, som jeg argumenterer for i metodekapittelet. Brytningene av de dominerende forestillingene i bladene og forhandlingene som dermed oppstår, er derimot noe som kan være med å påvirke praksisnivået i det virkelige liv, i mer eller mindre grad.

Forhandlingene som oppstår kan også forstås i sammenheng med frihet. Brytninger og forhandlinger av dominerende og tradisjonelle forestillinger kan åpne opp for større frihet og rom for individualitet for både menn og kvinner, i det virkelige liv. Frihet og individualitet ligger som noen av de viktigste verdiene i vår samtid.²⁰⁰ Det ligger noe vakkert i idealet om frihet slik den svenske tekstforfatteren og musikeren Björn Afzelius uttrykker det innledningsvis. Det vakre har tradisjonelt vært forbundet med den kvinnelige seksualiteten og kjærligheten, noe som også er en dominerende forestilling i Mann og Cosmopolitan. I materialet er det også tegn på at den kvinnelige seksualiteten og kjærligheten på flere måter fremstår som friere enn den mannlige. Dette kan sees blant annet i at det finnes en større aksept og

¹⁹⁸ Siri Øyslebø Sørensen, *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jenteblater*, Trondheim 2005: 72

¹⁹⁹ Ibid: 76

²⁰⁰ Ibid: 71

fleksibilitet til for eksempel jenteklining og jentesex, i forhold til gutteklining og guttesex, innenfor rammen av heteroseksualitet.

Hvor fri er egentlig seksualiteten og kjærligheten i samtiden? Frihet og individualitet åpner opp for "nye handlingsrom" og "nye praksiser" innenfor seksualitet og kjærlighet. Likevel synes det å være noe problematisk med begrepet 'ny', som Bolsø også beskriver. Hvor meningsfullt er det å snakke om nye praksiser innenfor seksualitet og kjærlighet? Hvor mye er egentlig nytt med seksualitet og kjærlighet i samtiden? Finnes det kanskje noe med seksualitet og kjærlighet som ikke så lett endrer seg over tid?²⁰¹ Det mest interessante og spennende i dette prosjektet har vært å se hvilke brytninger og forhandlinger som finnes i bladene. Disse brytningene skjer til stadighet og forhandlingene foregår konstant, men mye tyder på at de dominerende og tradisjonelle forestillingene som finnes om mannlig seksualitet og kjærlighet, ikke så lett endrer seg.

²⁰¹ Agnes Bolsø, "Deg, meg og det tredje – triangulering av begjær" i *Når heteroseksualiteten må forklare seg*, Trine Annfelt, Britt Andersen og Agnes Bolsø (red.) Trondheim 2007: 130

Kilder

Internett:

Internett: Alfred C. Kinsey: <http://www.iwise.com/KiCSV>, u.å. sist besøkt 19.05.2011

Internett: Guldvik, Ingrid og van der Ros, Janneke: <http://www.selvsagt-kvinner.no/c41523/artikkel/vis.html?tid=41642>, 23.11.2006. (Nettside laget av KILDEN i forbindelse med et forskningsprosjekt om kvinner i politiske maktposisjoner), u.å. sist besøkt 19.05.2011

Analyse-enheter:

Mann:

12/2009: 140-141
03/2010: 108-109
04/2010: 108-109
06/2010: 109-110
09/2010: 108-109

Cosmopolitan:

11/2009: 52-55
12/2009: 48, 56-59
01/2010: 53, 55, 56
02/2010: 45-46, 48-49
03/2010: 68, 71-73
04/2010: 63
06/2010: 60
07/2010: 56-57
08/2010: 52
09/2010: 55
10/2010: 58-61

Annet:

Cosmopolitan, 02/2010: 46, Sitat: Oscar Wilde

Marr, Johnny, Morrissey, Stephen Patrick, The Smiths: *How Soon Is Now*, 1984
(Sang)

Björn Afzelius, *Sång till friheten*, 1982 (Sang)

Litteratur

Asdal, Kristin m.fl., *Betatt av viten, brukandvisninger til Donna Haraway*, Oslo 1998

Beck, Ulrich og Beck-Gernsheim, Elisabeth: *The Normal Chaos of Love*, Cambridge 1995

Bolsø, Agnes: *Folk flest er skeive, Queer teori og politikk*, Forlaget Manifest AS Oslo 2010

Bolsø, Agnes, ‘‘Deg, meg og det tredje – triangulering av begjær’’ i *Når heteroseksualiteten må forklare seg*, , Trine Annfelt, Britt Andersen og Agnes Bolsø (red.) Trondheim 2007

Bordo, Susan: *The Male Body*, New York 1999

Connell, R.W.: *Masculinities second edition*, Polity Press Cambridge 2005

Corbin, Juliet & Straus, Anselm: *Basics of Qualitative Research. Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. 3rd ed. Sage, London 2008

Dowd, James og Pallotta, Nicole R.: ‘‘The end of romance, The demystification of love in the postmodern age,’’ *Sociological Perspectives* 43: 549-580, 2000

Edley, Nigel: ‘‘Analysing Masculinity: Interpretive Repertoires, Ideological Dilemmas and Subject Positions’’, Wetherell, M. m.fl.: *Discourse as Data. A Guide for Analysis*. London 2001

Enstad, Frøydis: *Jakten på mannlighet og lengselen etter kjærlighet, En analyse av fortellinger om kjønn og seksualitet i amerikanske populærfilmer*, Oslo 2007

Evans, Mary: *Love, An Unromantic Discussion*, Cambridge 2003

Flood, Micheal: ‘‘Men, Sex, and Homosociality, How bonds between men shape their sexual relations with women’’, *Men and Masculinities* 2008, Vol 10, Number 3, 2007

Foucault, Michel: *Diskursens orden*, Spartakus Forlag Oslo 1999

Foucault, Michel: *Vilje til viten. Seksualitetens historie* (bind 1) Oversatt av Espen Schaanning. Oslo 1999

Frønes, Ivar: *Handling, kultur og mening*, Bergen 2001

Gadamer, Hans-Georg: *Sandhed og metode, grundtræk af en filosofisk hermeneutikk*, Oversættelse av Arne Jørgensen, Århus 2004

Gerrard, Siri og Melby, Kari: *Kultur og kjønn*, Kristiansand 2004

Giddens, Anthony: *Intimitetens forandring*, Hans Reizels Forlag, København 1994

Gravås, Tonje: *Kjærlighetens tvetydighet*, Oslo 2002

Gullvåg Holter, Øystein: "Family Theory Reconsidered" i *Labour of Love. Beyond the self-evidence of everyday life*, s.99-130, Tordis Borchgrevink og Øystein Gullvåg Holter (red.). Aldershot: Avebury 1995

Haavind, Hanne: "Analytiske retningslinjer ved empiriske studier av kjønnede betydninger", S.155-219 i *Kjønn og fortolkende metode. Metodiske muligheter i kvalitativ forskning*. Hanne Haavind (red.). Oslo Gyldendal Forlag 2000

Hofstede, Geert: "Masculinity/Femininity as a Dimension of Culture" i *Masculinity and Femininity. The Taboo Dimension of National Cultures*. Geert Hofstede (red.). London 1998

Illouz, Eva: *Consuming the Romantic Utopia, Love and the Cultural Contradictions of Capitalism*, Los Angeles 1997

Jamieson, Lynn: *Intimacy. Personal Relationships in Modern Societies*. Cambridge: Polity Press 1998

Jordheim Larsen, Camilla, Sandberg, Sveinung, Pedersen, Willy (2005): "Tunge kyss, lette identiteter", *Sosiologisk tidsskrift*, vol.13, 107-132

Jørgensen, Marianne Winther og Phillips, Louis: *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde 2008

Michael Kaufmann, "Men, Feminism, and Men's Contradictory Experiences of Power" i *Theorizing Masculinities*, Harry Brod og Micheal Kaufman (red.): Sage Publications, Inc, London 1994

Kimmel, Michael S., Hearn, Jeff and Connell, R.W.: *Handbook of Studies on Men & Masculinities*, Sage Publications 2005

Kolnar, Knut: *Mannedyret, Begjær i moderne film*, Oslo 2005

Kosofsky Sedwick, Eve: *Between men, English Literature and Male Homosocial Desire*, New York 1985

Krogh, Thomas m.f.: *Historie, forståelse og fortolkning*, Oslo 2006

Kvale, Steinar og Brinkmann, Sverre: *Det kvalitative forskningsintervju*, Oslo 2009

Lorenzten, Jørgen og Mühleisen, Wenche: *Kjønnsforskning, en grunnbok*, Oslo 2006

Lorenzten, Jørgen: "Love and Intimacy in Men's Lives", *NORA—Nordic Journal of Women's Studies*, Vol. 15, No. 2–3, 190–198, June–September 2007

Lorenzten, Jørgen: *Maskulinitet*, Oslo 2004

Luhmann, Niklas: *Love as Passion. The Codification of Intimacy*. Stanford 1982

Medora, Nilufer, m.fl, "Perceived Attitudes Towards Romanticism", A Cross-cultural Study of American, Asian-Indian, and Turkish Young Adults, *Journal of Comparative Family Studies* 33, 2002

Mortensen, Ellen m.fl, *Kjønnteori*, Oslo 2008

Paulgaard, Gry: "Om betydning av kjønn og kultur i studiet av ungdom og lokalitet" i *Kultur og kjønn*, Siri Gerrard og Kari Melby: Kristiansand 2004

Pedersen, Willy: *Nye seksualiteter*, Oslo 2005

Willy Pedersen og Morten Blekesaune, "Sexual Satisfaction in Young Adulthood. Cohabitation, Committed Dating or Unattached Life?", *Acta Sociologica* 46, 2003

Pedersen, Willy, W. Kristiansen, Hans: "Å gjøre det, å føle det og å være det. Homoseksualitet i det seinmoderne", *Tidsskrift for samfunnsforskning*, vol 44 (1): 3-36, 2003

Purvis, Ken: *Orgasmens mysterier*, Gyldendal Norsk Forlag 2009

Sandberg, Sveinung, Larsen, Camilla J, og Pedersen, Willy: ‘Hvis hun er fornøyd, så blir jeg det også – Unge menn, maskulinitet og seksualitet’, *Sosiologisk tidskrift Universitetsforlaget* 2004

Schanning, Espen: *Modernitetens oppløsning*, Spartacus Forlag 2000

Segal, Lynne: ‘Seksualitet, politikk og skiftende generasjoner av feminister’ i *Når heteroseksualiteten må forklare seg*, , Trine Annfelt, Britt Andersen og Agnes Bolsø (red.) Trondheim 2007

Segal, Lynne: *Slow Motion; Changing Masculinities; Changing Men*, New Brunswick: Rutgers University Press 1990

Seidler, Victor J.: *Man Enough: Embodying masculinities*. London 1997

Silverman, David: *Interpreting Qualitative Data. Methods for Analazing Talk, Text and Interaction*. 3rd ed Sage, London 2006

Solheim, Jorun: *Den åpne kroppen, om kjønnsymbolikk i moderne kultur*, Oslo 1998

Solheim, Jorun: ‘Kjønn som analytisk nøkkel til kultur’ i *Kultur og kjønn*, Siri Gerrard og Kari Melby: Kristiansand 2004

Thagaard, Tove: *Fornuft og følelser, kjærlighetens sosiologi*, Oslo 2005

Thagaard, Tove: *Systematikk og innlevelse, en innføring i kvalitativ metode*, Bergen 2009

Ramslie, Lars: *Fatso*, Oslo 2003

Whitehead, Stephen and Barret, Frank J.: *The Masculinity Reader*, Cambridge 2001

Wøldike, Morten Emmerik: *Piger bliver ikke lykkelige af analsex – En kritisk undersøgelse af seksualmoraliske standpunkter gennem de seneste år i Danmark*, København 2009

Øyslebø Sørensen, Siri: *Girlpower = Maskulinitetskrise? Kulturanalyse av forhandlinger om maskulinitet i jentebilder*, Trondheim 2005

